

KULTUURIMINISTEERIUM

Kultuuriministeeriumi valitsemisala arengukava 2015-2018

SISUKORD

Missioon	3
Tulevikupilt aastaks 2030: Eesti kultuuriruumi elujõulisus	3
Tulemusvaldkondade üldeesmärgid	3
Arengukava strateegiline raamistik	4
Eesmärgid, meetmed, prioriteetsed tegevused ja uued algatused	5
1. Tulemusvaldkond: kultuur	5
1.1 Alavaldkond: kunstid	6
1.2 Alavaldkond: loomemajandus.....	17
1.3 Alavaldkond: kultuuriväärtused	19
2. Tulemusvaldkond: sport	24
3. Tulemusvaldkond: lõimumine	27
Arengukava finantsplaan	31
LISA 1: Hetkeolukorra analüüs	33
1. Tulemusvaldkond: kultuur	33
1.1 Alavaldkond: kunstid	33
<i>Etenduskunstid</i>	33
<i>Kunst</i>	34
<i>Kirjandus</i>	37
<i>Muusika</i>	39
<i>Audiovisuaal</i>	41
<i>Arhitektuur</i>	43
1.2 Alavaldkond: loomemajandus.....	45
1.3 Alavaldkond: kultuuriväärtused	47
<i>Muuseumid</i>	47
<i>Raamatukogud</i>	49
<i>Rahvakultuur</i>	51
<i>Muinsuskaitse</i>	53
2. Tulemusvaldkond: sport	56
3. Tulemusvaldkond: lõimumine	58
4. Organisatsiooni olukord ja arendamine ning seosed läbivate teemadega	60

MISSIOON

Kultuuriministeerium koos oma asutustega töötab eesti rahvusliku identiteedi säilimise ning elujõulise kultuuriruumi tagamise ja arengu nimel.

Selle saavutamiseks tegeleme eesti kultuuri, rikkaliku pärandi ja kultuurilise mitmekesisuse ning sportlike eluviiside väärtustamise, säilitamise, arendamise, teadvustamise ja levitamisega nii Eestimaal kui ka väljaspool ja toetame nii professionaalset kui huvitegevust loovuse ja spordi vallas.

TULEVIKUPILT AASTAKS 2030: EESTI KULTUURIRUUMI ELUJÕULISUS¹

Eesti arengu aluseks on eesti rahvuse ja eesti kultuuri jätkusuutlikkus, eestluse püsimine on Eesti arengueesmärkide reas esimesel kohal². Eesti kultuuriruum on oluliselt laiem mõiste kui otsese loometegevuse või rahvakultuuri valdkonnad. Rahvuse säilimiseks läbi aegade on vajalikud ennekõike kultuurilised mehhanismid, mis võimaldavad eesti rahvusliku identiteedi (kultuurilise kokkukuuluvuse) püsimist ja tagavad rahvuskultuurile omaste väärtuste, traditsioonide, käitumismudelite ja elulaadi elementide edasikandumise põlvest põlve, samuti nende omaksvõttu teiste Eesti elanike poolt.

Soovitava seisundina aastaks 2030 on Eesti rahvastiku olukord stabiliseerunud, toimivad integratsioonimehhanismid. Eestlus on väärtustatud, Eesti on eelistatud elu- ja tööpaik. Hääbumishirm on kadunud, kultuuri kohanemisvõime on tasemel, mis võimaldab kultuurivaramu ülekannet ning pidevat täiendamist uutele kultuurikandjate põlvkondadele. Saavutatud on Eesti kultuuri dünaamiline tasakaal ja jätkusuutlikkus suhetes maailmakultuuriga.

Olulise osaga eesti kultuuripärandist on võimalik tutvuda virtuaalkeskkonnas, mis paikneb elektroonilistes arhiivides, muuseumides ja raamatukogudes, olles seetõttu rahvusvaheliselt kättesaadav ja tõlgitav teistesse keeltesse, muutudes selle kaudu kättesaadavaks ja mõistetavaks kõigile, sealhulgas huvilistele maailmas.

TULEMUSVALDKONDADE ÜLDEESMÄRGID

Tulemusvaldkond: kultuur

Kultuuripoliitika eesmärgiks on kujundada loovust väärtustav ühiskond, hoides ja edendades eesti rahvuslikku identiteeti, uurides, talletades ja kandes edasi kultuurimälu ja luues soodsad tingimused elujõulise, avatud ning mitmekesise kultuuriruumi arenguks ja kultuuris osalemiseks³.

Tulemusvaldkond: sport

Loodud on kehalist aktiivsust soodustav keskkond ja toetav infrastruktuur⁴. Spordipoliitika eesmärgiks on aidata realiseerida üldrahvalikku spordihuvi, luues soodsad tingimused sporditegevuse arenguks ning koordineerida spordi infrastruktuuri optimaalset kujundamist ning rikastada kõikide eestimaalaste elu läbi sportliku tegevuse ning saavutuste.

¹ Visiooni aluseks on väljavõtted Riigikogus 14.09.2005 heaks kiidetud Eesti Säätva arengu riiklikust strateegiast Säätav Eesti 21.

² Teisteks arengueesmärkideks on heaolu kasv, sidus ühiskond ja ökoloogiline tasakaal.

³ Kultuuripoliitika eesmärk on sõnastatud Riigikogu poolt 12.02.2014 heaks kiidetud strateegiadokumendis „Kultuuripoliitika põhialused aastani 2020“.

⁴ Riigi eelarvestrateegia 2014-2017.

Tulemusvaldkond: lõimumine

Eesti ühiskond on lõimunud, mis väljendub eri keele- ja kultuuritaustaga inimeste ühiskonnaelus aktiivse osalemises, sõltumata nende kodakondsusest, rahvuslikust kuuluvusest või emakeelest⁵.

ARENGUKAVA STRATEEGILINE RAAMISTIK

Kultuuriministeeriumi strateegiline arengukava 2015-2018 on koostatud kooskõlas mitmete valdkondadeüleste strateegiadokumentidega. Kultuuripoliitika eesmärkide saavutamiseks on oluline näha erinevate tulemusvaldkondade koosmõjusid ning püstitada eesmärgid viisil, mis on mõistlik ja efektiivne laiemas vaates. Hea ülevaate valdkondadevahelisest jaotumisest annab Vabariigi Valitsuse tegevusprogramm 2011-2015⁶, Riigi eelarvestrateegia 2014-2017⁷, samuti konkurentsivõime kava „Eesti 2020“⁸.

Kultuuriministeeriumi valitsemisala eesmärgid olulisemates strateegiadokumentides:

Strateegiadokument	Tulemusvaldkond, tegevussuund	Eesmärk
Vabariigi Valitsuse tegevusprogramm 2011-2015	Kultuuripoliitika	Valitsusliidu kultuuripoliitika eesmärk on tagada eesti rahvuse, keele ja kultuuri kestmine läbi aegade.
Vabariigi Valitsuse tegevusprogramm 2011-2015	Sport ja kehakultuur	Valitsusliidu spordipoliitika eesmärk on elujõuline Eesti rahvas, tema õnnelik ja täisväärtuslik elu.
Vabariigi Valitsuse tegevusprogramm 2011-2015	Lõimumine	Valitsusliidu eesmärk on tagada võrdsed võimalused edukaks toimetulekuks ja heaoluks kõigile Eestis elavatele inimestele, olenemata rahvuslikust kuuluvusest ja emakeelest.
Riigi eelarvestrateegia 2014-2017	Kultuur	Tagada eesti kultuuriruumi elujõulisus eesti rahvuse ja kultuuri kestmiseks ja arenguks läbi aegade.
Riigi eelarvestrateegia 2014-2017	Sport	Loodud on kehalist aktiivsust soodustav keskkond ja toetav infrastruktuur.
Riigi eelarvestrateegia 2014-2017	Lõimumine	Tagatud on võrdsed võimalused ühiskonnaelus osalemiseks kõigile Eestis elavatele inimestele, olenemata rahvuslikust kuuluvusest ja emakeelest.
Konkurentsivõime kava „Eesti 2020“	Tegevussuund 9	Loomemajanduse, IKT ja teiste võtmetehnoloogiate potentsiaali laiem kasutamine teiste sektorite lisandväärtuse tõstmisel.

⁵ Lõimumisvaldkonna eesmärk on sõnastatud tulenevalt arengukava Lõimuv Eesti 2020 aruteludest. Valitsusse on kavandatud arengukava esitada 2014. aasta esimeses pooles

⁶ Vt <http://www.valitsus.ee/et/valitsus/tegevusprogramm>

⁷ Vt <http://www.fin.ee/riigi-eelarvestrateegia>

⁸ Vt <http://www.valitsus.ee/et/riigikantselei/eesti2020>

Kultuuripoliitika põhialused aastani 2020	Kultuur	Kultuuripoliitika eesmärgiks on kujundada loovust väärtustav ühiskond, hoides ja edendades eesti rahvuslikku identiteeti, uurides, talletades ja kandes edasi kultuurimälu ja luues soodsad tingimused elujõulise, avatud ning mitmekesise kultuuriruumi arenguks ja kultuuris osalemiseks.
Lõimuv Eesti 2020	Lõimumine	Eesti ühiskond on lõimunud, mis väljendub eri keele- ja kultuuritaustaga inimeste ühiskonnaelus aktiivse osalemises, sõltumata nende kodakondsusest, rahvuslikust kuuluvusest või emakeelest.

Kultuuriministeeriumi tulemusvaldkondade seosed teiste arengukavade ja strateegiatega:

Strateegia	Vastutaja	Seotud tulemusvaldkond
Eesti kultuuripoliitika põhialused aastani 2020	Kultuuriministeerium	Kultuur, lõimumine
Eesti riiklik turismiarengukava 2014-2020	Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium	Kultuur, sport
Eesti ettevõtluse kasvustrateegia 2020	Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium	Kultuur (loomemajandus)
Lõimuv Eesti 2020	Kultuuriministeerium	Lõimumine
Eesti regionaalarengu strateegia 2014-2020	Siseministeerium	Kultuur, sport
Rahvastiku tervise arengukava 2009-2020	Sotsiaalministeerium	Sport
Laste ja perede arengukava 2012-2020	Sotsiaalministeerium	Kultuur
Eesti keele arengukava 2011-2017	Haridus- ja Teadusministeerium	Kultuur, lõimumine
Eesti merenduspoliitika 2012-2020	Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium	Kultuur
Eesti infoühiskonna arengukava 2020	Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium	Kultuur
Rahvuskaaslaste programm 2014-2020	Haridus- ja Teadusministeerium	Kultuur, lõimumine

EESMÄRGID, MEETMED, PRIORITEETSSED TEGEVUSED JA UUED ALGATUSED

1. Tulemusvaldkond: kultuur

Üldeesmärk: Kultuuripoliitika eesmärgiks on kujundada loovust väärtustav ühiskond, hoides ja edendades eesti rahvuslikku identiteeti, uurides, talletades ja kandes edasi kultuurimälu ja luues soodsad tingimused elujõulise, avatud ning mitmekesise kultuuriruumi arenguks ja kultuuris osalemiseks.

1.1 Alavaldkond: kunstid

Mõõdikud	Algtase	2015	2016	2017	2018	2020
Teatrikülastused ja lavastused (RES 2015-2018 ja VVTP 2011-2015 mõõdik) Allikas: Eesti Teatri Agentuur	1,14 mln Lavastusi 487 (2012)	1 mln Lavastusi 400	1 mln Lavastusi 400	1 mln lavastusi 465	1 mln Lavastusi 465	1 mln lavastusi 465
Eesti filmi turuosa kinolevis Allikas: Eesti Filmi Instituut	6% (2013)	6%	7%	7%	8%	8%
Eesti filmitööstuse eksporditulud Allikas: Eesti Filmtööstuse klaster	1,9 mln eur (2013)	2,4 mln eur	2,7 mln eur	2,9 mln eur	3,2 mln eur	3,9 mln eur
Tõlked eesti keelest teistesse keeltesse (ilukirjandus) Allikas: Eesti Kirjanduse Teabekeskus	47 nimetust (2013)	48 nimetust	50 nimetust	52 nimetust	55 nimetust	55 nimetust
Eestis väljaantavate raamatute ja brošüüride nimetuste arv Allikas: Eesti Rahvusraamatukogu	3887 nimetust (2013)	3990 nimetust	4000 nimetust	4000 nimetust	4000 nimetust	4000 nimetust
Välismaalt laekuvad autoritasud muusika valdkonnas (aastas) Allikas: Eesti Autorite Ühing	164 000 eur (2013)	300 000 eur	400 000 eur	500 000 eur	600 000 eur	800 000 eur
Arhitektuuribüroode käive mln eur/aasta Allikas: Eesti Konjunktuuriinstituut	35 / 108,8* mln eur (2011)	38 mln eur	40 mln eur	42 mln eur	44 mln eur	48 mln eur
Arhitektuuribüroode ekspordikäive, ekspordikäibe osakaal valdkonna kogukäibest Allikas: Statistikaamet	65 mln eur 30%* (2013)	71 mln eur 32%*	76 mln eur 33%*	81 mln eur 34%*	86 mln eur 35%*	98 mln eur 39%*

* koos ehitusliku insener-tehnilise projekteerimisega

Meede 1: Mitmekülgse kultuurielu tagamine kunstide toetamise ja Eesti kultuuri tutvustamise kaudu.

Meetme eesmärk: Eesti kultuurielu on mitmekülgne ja kõrgetasemeline, pakkudes võimalusi loominguliseks tegevuseks ja kultuurist osasaamiseks ning Eesti konkurentsivõime kasvuks ja Eesti tutvustamiseks maailmas kultuuri kaudu.

Meetme lühikirjeldus: Kunstide allvaldkondadeks on meetme raames arhitektuur, etenduskunstid, filmikunst, helikunst, kirjandus ja kirjastamine, kujutav kunst, kultuuriajakirjandus ja -meedia. Meetme raames toimub kunstide valdkonna strateegiliste koostööpartnerite põhitegevuse ja projektide toetamine, eesti kultuuri rahvusvahelistumise ja kultuuriekspordi toetamine, maailmakultuuri kättesaadavaks tegemine Eestis, valdkondlike poliitikate kujundamine ja ellu viimine, valdkonna konkurentsivõime tõstmise ja kultuuriajakirjanduse arengu toetamine, valdkonna toimimiseks ja arendamiseks vajaliku taristu hoidmine ja arendamine.

Olulisemad probleemid, tegevused nende lahendamiseks ning tegevuste vahetud tulemused

Nr	Muudatusvajadus	Tegevused lahendusteni jõudmiseks	Tegevuse vahetu tulemus
1.	Üldised kunstide tegevused		
1.1.	Kunstide valdkonna töötajate palgad erinevad keskmiselt sarnase profiiliga kõrgharidusega haridustöötajate palkadest, ei ole konkurentsivõimelised tööjõuturul, mille tagajärjel pidurdub valdkonna jätkusuutlik areng.	Ettepanekute koostamine ja esitamine riigieelarvest palka saavate kultuuritöötajate, sh sihtasutuste töötajate palkade tõstmiseks (pidev tegevus).	Ettepanekud on koostatud ja esitatud, mis loovad eelduse palgatõusuks (pidev tegevus).
1.2*/**	Uuringute puudumine ja ebapiisav teadustegevuse kaasamine otsustusprotsessidesse ei võimalda kultuuripoliitikat teadmispõhiselt kujundada ja ellu viia.	Kultuuriministeerium tellib süsteemselt uuringuid kunstide valdkonna erinevate poliitikate väljatöötamiseks (Kultuur 2020).	Jooksvalt tellitakse poliitikakujundamiseks vajalikke spetsiifilisi uuringuid. Kultuuripoliitika elluviimisel kogutakse argumenteeritud otsuste tegemiseks ja nende mõju hindamiseks riigi eestvedamisel süsteemselt statistikat kultuurivaldkondade kohta, teostatakse uuringuid ja toetatakse teadustööd ja selle tulemuste publitseerimist. (Pidev tegevus)
1.3	Vabakutseliste loovisikute sotsiaalsed garantiid ei ole tänase maksusüsteemiga piisavalt tagatud. Isikutele, kelle sissetulekutelt makstakse küll aasta jooksul sotsiaalmaksu vähemalt miinimummääralt, kuid kelle sissetulekud varieeruvad kuude lõikes, ei ole tagatud ravikindlustust.	Koostöös Rahandusministeeriumi, Sotsiaalministeeriumi ja valdkondlike organisatsioonidega töötatakse välja ettepanekud sotsiaalmaksu summeerimiseks. Eesmärk on tagada ravikindlustus ka juhul, kui sissetulekud kuude lõikes varieeruvad (VVTP).	Välja on töötatud sotsiaalmaksu summeerimisest tulenev garantii ebaregulaarse sissetuleku puhul, mis parandab teiste seas ka vabakutseliste loovisikute elukvaliteeti ja suurendab valdkonna rahastuse läbipaistvust (vabakutseliste loovisikute uuring 2015. 2016 seaduse muutmise, 2017 rakenduvad seadusemuudatused).
1.4	Loovisikute võimalused pühenduda loometööle ja –projektidele peab paranema. Tiptasemel loomingu eelduseks on võimalused periooditi tööturult väljumiseks, et keskenduda kunstilooale ja loominguelsele enesetäiendusele.	Kultuuriministeerium otsib koostöös Eesti Kultuurkapitaliga võimalusi suurendada loomestipendiumide arvu ja mahtu eelkõige suure vabakutseliste arvuga individuaalset loometööd eeldavates valdkondades (Kultuur 2020, VVTP).	Kultuuri rahastamine on paranenud ka vähem institutsionaliseerunud valdkondades, üksikloojate motivatsioon ja võimalused loometegevusele pühenduda tagavad kultuuri kestliku arengu (pidev tegevus).

1.5*	Kultuurivaldkond sõltub liigsel määral riiklikust rahastusest. Eraraha kaasamine on puudulik.	Kultuurisõbralike ettevõtete esile tõstmine avalikkuse silmis jätkub. Kultuuriministeerium loob soodsad tingimused eraraha kaasamiseks kultuurivaldkonda. * Kultuuriministeerium otsib koostöös valdkonna ja erasektoriga alternatiivseid kultuuri finantseerimisskeeme (Kultuur 2020).	Kultuuri toetamine on prestiižne ja soositud tegevus, eratoetajad osalevad aktiivselt kultuurielus, toimivad mitmed eraosalusega toetusfondid. (Pidev tegevus). *Välja on töötatud ettepanekud maksusoodustuste tegemiseks eraraha kaasamisel (poliitikamuudatuse välja töötamine 2015. Seadusemuudatused 2016, rakendub 2017).
1.6	Riiklikult toetatavate kultuuriväljaannete honorarid on kujunenud erinevatel alustel.	Riiklike kultuuriväljaannete honoraride ühtlustamine (Kultuur 2020, VVTP).	Honorarid on ühtlustatud (pidev tegevus).
1.7	Eesti Rahvusringhäälingu tootmisinfrastruktuur ja tehnoloogiline varustatus on osaliselt aegunud ning ei vasta kaasaja nõuetele; ERRil puudub selgem ülesandepüstitus tegevuseks digitaalsetel võrguplatvormidel.	Kultuuriministeerium rahastab Eesti Rahvusringhäälingu arengut eesmärgiga tagada Eestis mitmekesine ja Eesti arenguvajadusi toetav meediaruum.	ERRi tootmis-keskkond rahuldab organisatsiooni vajadusi ning on tehnoloogiliselt heal tasemel (pidev tegevus).
1.8*/**	Kuna eesti kultuuri rahvusvahelistumine ja eksport on hüppeliselt suurenenud ja geograafiliselt laienemas, on vajalik tugevdada ja maksimaalselt ära kasutada kõiki seda protsessi toetavaid vahendeid, nii institutsionaalset võrgustikku, tegevuste rahastust kui rahvusvahelise koostöö eri vorme ja formaate.	Jätkatakse kultuuriesindajate võrgustiku arendamist. Seoses Põhja-Ameerika ja Aasia-suunalise koostöö ja võimaluste tähtsuse kasvuga tugevdatakse esindatust New Yorgis ja luuakse kultuuriesindaja ametikoht Eesti saatkonnas Pekingis. Toetatakse rahaliselt kultuurieksporti ning jätkusuutlikke eesti kultuuri välisprojekte. Tagatakse Eesti kultuuriorganisatsioonide ja loovisikute tõhus osalemine nii EL programmis „Loov Euroopa“, kui teistes rahvusvahelistes programmides. Uuendatakse riikidevaheliste kahepoolsete kultuurilepete alusel koostatud koostööprogramme (VVTP). Tihendatakse koostööd valdkondlike info- ja arenduskeskuste ja teiste rahvusvahelise koostöös osalevate strateegiliste partneritega ning koondatakse ja analüüsitakse infot eesti kultuuri rahvusvahelistumise ja ekspordi ulatusest ja mahust maailmas (Kultuur 2020).	*/**Loodud on kultuuriesindaja ametikoht Pekingis (2017). Tänu osalusele rahvusvahelistes koostööprogrammides on lisandunud rahvusvahelist kogemust ning väljastpoolt on toodud Eesti kultuurivaldkonda lisaressursse (pidev tegevus). Loodud on regulaarselt täiendav andmebaas eesti kultuuri ettevõtmistest välismaal (2016). Võimalused Eesti kultuuri rahvusvahelistumiseks ja ekspordiks on olulises mahus kasutatud. Eesti loomeinimestel on väljund nii kodu- kui välismaal ja Eestil on kultuurimaa maine nii laiema publiku kui kultuurivaldkonna professionaalide silmis. (Pidev tegevus)

1.9**	Aastal 2018 tähistab Eesti Vabariik sajandat aastapäeva ja selle raames kavandatakse ellu viia mitmekesist kultuuriprogrammi, sh kunstide valdkonna tegevused.	Koostöös Riigikantselei ja valdkonna partneritega koostatakse EV 100 kultuuriprogramm ja selle alusel toimuvad sündmused.	Kultuuriprogramm on koostatud 2015 ja tegevused viiakse ellu 2016-2018.
1.10	Eesistumine EL Nõukogus on väga suur väljakutse, aga ka võimalus. Eesistumise läbiviimises osalevad inimesed peavad olema koolitatud, vajalik personal peab olema tööle võetud, sisulised eesmärgid ja teemad ette valmistatud.	Kultuuriministeerium viib ellu ettevalmistavaid tegevusi Eesti Euroopa Liidu Nõukogu eesistumiseks 2018. aastal kooskõlas Vabariigi Valitsuses kinnitatud Eesti Euroopa Liidu Nõukogu eesistumise ettevalmistuste tegevuskavaga.	Kultuuriministeerium, allasutused ja partnerid on parimal võimalikul viisil ette valmistatud õnnestunud EL eesistumiseks (pidev tegevus).
1.11*	Kultuuri jätkusuutlikkuse tagamiseks ja regionaalarengu toetuseks on oluline parandada loovisikute kahesuunalist mobiilsust, toetada rahvusvaheliste kontaktvõrgustike loomist ja kultuurielu mitmekesistamist Eestis. Võimaldada loovisikute professionaalset arengut ja tagada loomitingimused Eestis töötamiseks ka rahvusvahelistele loojatele.	Residentuuride loomise ja arendamise toetamine, kaardistamine, rahvusvahelistesse mobiilsusvõrgustikesse lülitumine. Luuakse toetusprogramm residentuuride arendamiseks erilise fookusega väljaspool pealinna. (Kultuur 2020, VVTP).	Eesti kultuurielu mitmekesistab loovisikute rahvusvaheline mobiilsus. Siin tegutseb mitu rahvusvaheliselt võrgustunud valdkondlikku ja valdkondadeülest residentuuri, Eesti loovisikud osalevad programmides maailma eri paigus. Mobiilsus on tasakaalus sise- ja välissuunal. (Pidev tegevus. 2015 residentuuride kaardistus teostatud. 2016 programmi välja töötamine. 2017 programm käivitub).
1.12	Valdkonna kestliku arengu tagamiseks tuleb tagada pärandi kättesaadavus ja säilimine. Kultuuripärandi digiteerimine peab hõlmama lisaks muuseumivaldkonnale ka kõigi kunstide valdkondade pärandi ja jooksva loomingu digitaalselt kättesaadavaks muutmist ja süstematiseerimist.	Toetatakse strateegiliste partnerite digiteerimistegevusi. Digitaalse kultuuripärandi nõukogu juhivad vastavasisulist strateegilist planeerimist. (Kultuur 2020, VVTP).	Valdkondlik pärand on digiteeritud ja kättesaadav, jooksvalt täiendatakse andmebaase kaasaegse loomingu osas (pidev tegevus).
1.13	Arhitektuur		
1.13.1**	Arhitektuurivaldkonna käsitus on kitsas, hõlmab eelkõige mahulise ja sisearhitektuuri kunstilist poolt. Elukeskkonna jätkusuutlikuks ja tasakaalustatud arenguks on oluline käsitleda valdkonda laiemas ühiskondlikus tähenduses.	Valdkonna infovahetus- ja koostööplatvormina toimib seltsing Arhitektuurikoda. Valdkonna jätkusuutlikuks ja ühtlaseks arenguks kaasatakse arendustegevustesse laiemalt valdkonna esindajaid ja suurendatakse arhitektuurivaldkonna arendusprojektide mahtu. (Kultuur 2020).	Käsitus arhitektuurivaldkonnast on laienenud - hõlmab mahulist-, maastiku- ja sisearhitektuuri, planeerimist ja urbanismi (pidev tegevus).

1.13.2	Riiklikud ülesanded arhitektuurivaldkonna koordineerimisel on killustunud erinevate institutsioonide vahel, mistõttu puudub ühtne riigiülene koordineatsioon. Kultuuriministeeriumi haldusala hõlmav tegevuskava ei ole valdkonna terviklikuks arenguks piisav. Puuduvad ministeeriumideülised ühised eesmärgid ja õiguslikud meetmed arhitektuuripoliitika elluviimiseks.	Osalemine koos teiste ministeeriumidega riikliku elukeskkonna põhimõtete väljatöötamisel, eesmärgiga koondada riiklik planeerimis- ja arhitektuurialane tegevus ühe ministeeriumi valitsemisalasse (Kultuur 2020; 2015-2016).	Elukeskkonna arengukava ja tegevuskava koostatud (2016). Esitatud ettepanekud riigiarhitekti ametikoha loomiseks (2016).
1.13.3	Projekteerimisteenuse riigihangete süsteem. Pakkumusi ei hinnata eelkõige pädevuse ja kvaliteetide alusel, vaid esmaseks kriteeriumiks on madalaim hind. Lisaks ka autoriõiguste kaitse arhitektuuriteoste osas ja kompleksse projekteerimise põhimõtte juurutamine.	Uue riigihankedirektiivi rakendumisest tulenevate kohaliku seadusandluse muudatuste ja uue intellektuaalomandi seaduse monitoorimine ja ettepanekute tegemine valdkonna arengut silmas pidades (Kultuur 2020).	Esitatud on ettepanekud, mille kohaselt riigihangetes hinnatakse arhitektuurse kvaliteedi ja hinna parimat suhet, mitte madalaimat hinda. Esitatud on ettepanekud, mille kohaselt arhitekt kui idee autor töötab projektiga lõpuni, projekti kõigis staadiumites (sh autorijäreelvalve). (Pidev tegevus)
1.13.4*	*Eesti Arhitektuurimuuseumil riigimuuseumina on piiratud võimalused kaasata lisaressursse ja valdkonnal muuseumi arengu kujundamises arengus osaleda.	Eesti Arhitektuurimuuseumi sihtasutuse loomine (Kultuur 2020).	Asutatud on toimiv SA. Selle tulemusena on Eesti arhitektuuripärandi hoidmisesse, digitaliseerimisse, uurimisse ja eksponeerimisse kaasatud rohkem lisaressursse ja valdkonna kompetensi. Eesti arhitektuuri ja disaini esitletakse kaasaegsel moel läbi näituste, ürituste, trükiste. (SA loomine 2015).
1.14	Etenduskunstid		
1.14.1	Teatrite tegevuskeskkond ja taristu vajab kaasajastamist, täiendamist ning arendamist vastavalt valdkonna tegelikele vajadustele. Kriitilises seisus on mitmete etendusasutuste lavatehnika.	Kultuuriministeerium jätkab võimalusel investeeringuid etendusasutuste tegevuskeskkonna ja taristu kaasajastamisse ning arendamisse arvestades valdkonna ettepanekuid (Kultuur 2020).	2015.a jooksul on lõpetatud NUKU suure saali ehitus. 2016.a jooksul on lõpetatud Ugala renoveerimine, Vanemuise lavatehnika väljavahetamine ja <i>blackboxi</i> ehitus, Rakvere teatri kino-proovisaali ehitus.
1.14.2	Teatrite rahastamise alused peavad olema selged ja põhjendatud.	Etendusasutuste rahastamiseluste täpsustamine koostöös valdkonna organisatsioonidega.	Etendusasutuste rahastamise alused on valdkonnaga kokku lepitud ja seaduse muudatusettepanekud on esitatud (2015).

1.14.3*/**	Teatrivaldkond vajab rahastamisvõimaluste mitmekesistamist	*/** Jätkatakse programmiga "Teatrilased sündmused, programmid ja arendusprojektid", mille kaudu toetada erinevaid valdkonnaüleseid tegevusi (Kultuur 2020).	Programm annab võimaluse toetada erinevaid tegevusi, mis oma mahtude poolest vajavad kaasrahastamist või arendavad oluliselt valdkonda ning selle rahvusvahelistumist (pidev tegevus).
		*/** Töötatakse välja programm, mille kaudu toetatakse noorte vaatajate jõudmist teatrimajadesse ning teatrite jõudmist noorte vaatajateni.	Programm noortele teatrikülastajatele käivitub 2015.a ning selle kaudu toetatakse lasteetenduste andmist.
		*/**Tantsuvaldkonna toetusprogrammi väljatöötamine (Kultuur 2020).	Tantsuvaldkonna toetusprogramm käivitub 2016.a ning selle kaudu toetatakse tantsuvaldkonna lavastuste loomist ning etendamist.
1.14.4	Etenduskunstide valdkonna ekspordi- ja arendustegevuste vähene koordineeritus.	Eesti Teatriagentuuri, kui valdkondliku arenduskeskuse tegevuse toetamine ja arendamine (VVTP).	Eesti Teatriagentuur on ministeeriumile strateegiline partner etenduskunstide valdkonnas olulisemate kultuuriekspordi ja arendustegevuste elluviimisel ja tema tegevused on toetatud (pidev tegevus).
1.15	Kirjandus		
1.15.1*/**	Inimeste lugemisharjumused on kiires muutumises, lugemisharjumuse kujundamine peab algama varajases eas. Omamaise laste- ja noortekirjanduse arendamine ja noore lugeja kasvatamine on riigi prioriteetidid kirjandusvaldkonnas.	Toetatakse jätkuvalt laste ja noorte kirjanduse kompetentsikeskust Eesti Lastekirjanduse Keskus, nende laiahaardelist tegevust valdkonnas.	Tänu jätkuval tegevustoetusele võtab Eesti Lastekirjanduse Keskus vastu noori lugemishuvilisi. Keskus koolitab nii algklasside kui ka emakeele ja kirjanduse õpetajaid aga ka raamatukogude lasteosakondade töötajaid uuema lastekirjanduse valdkonnas. (Pidev tegevus)
		Toetatakse nii Kultuuriministeeriumi algatatud ja nüüd Lastekirjanduse Keskuse vedada olevat väikelasteraamatukonkurssi „Põlvepikuraamat“, kui ka teisi kirjanduskonkurse.	Kirjanduskonkursid on ellu viidud ja tänu nendele on Eesti laste lugemislaua palju head uut omamaist lastekirjandust (pidev tegevus).
		*/** Taaselustatakse projekt „Las laps loeb“, kus sündivale lapsele kingitakse koos sünnitunnistusega ka tema elu esimene raamat (Kultuur 2020, VVTP).	Uue sisu ja kujundusega „Las laps loeb“ raamat ilmub 2015. aastal ja see jaotatakse maakondade perekonnaseisumetitele laiali (2015-2018).
1.15.2**	Väärtustades eesti keelt ja kirjandust, on oluline luua eeldused uute teoste loomiseks, kirjastamistegevuseks ning kirjanduse kättesaadavuseks.	Programmi „Eesti kirjandus“ kaudu rahvuskultuurile oluliste teoste kättesaadavaks tegemine, lugemise ja kirjanduse populariseerimine (Kultuur 2020, VVTP).	Programm on ellu viidud. Eesti kirjanduselu on mitmekesine ja rahvusvaheline. Raamatud on lugejatele kättesaadavad, raamatute lugemine on muutunud populaarseks nii laste kui täiskasvanute hulgas. (Pidev tegevus).

1.15.3*/**	<p>Eesti on kutsutud koos Läti ja Leeduga aastal 2018 rahvusvahelisele Londoni raamatumessile peakülaliseks. Eduka esinemise eeltingimusteks on eesti kirjanduse rahvusvahelise nähtavuse suurendamine (rahvusstendid tähtsatel raamatumessidel, kirjanike osalemine olulistel kirjandusfestivalidel) ja eesti kirjanduse tõlkijate koolitamine.</p>	<p>Kultuuriministeerium annab tegevustoetust Eesti Kirjanduse Teabekeskusele, Eesti Lastekirjanduse Keskusele ja rahastab Eesti rahvusstende rahvusvahelistel raamatumessidel.</p>	<p>Läbi toetusprogrammide elluviimise on Eesti kirjandus nii lastele kui täiskasvanutele kättesaadav. Eesti kirjandust antakse välja paljudes keeltes ja on rahvusvaheliselt tuntud ja hinnatud. Eesti kirjanduse arenduskeskus (Eesti Kirjanduse Teabekeskus, Eesti Lastekirjanduse Keskus ja Eesti Kirjastuste Liit) näitab rahvusvahelistel raamatumessidel kõrgetasemelist eesti kirjandust. Eesti kirjanikud on oodatud ja kutsutud külalised paljudel rahvusvahelistel kirjandusfestivalidel ja raamatumessidel. Eesti kirjandusfestivalid on muutunud oodatud kirjandussündmusteks, kus osalevad tunnustatud rahvusvahelised külalised ja mis on tuntud ka väljaspool Eestit. Eesti on koos Läti ja Leeduga aastal 2018 rahvusvahelisel Londoni raamatumessil peakülaline. (Pidev tegevus).</p>
		<p>Eesti Kirjanduse Teabekeskus, kes tutvustab ja vahendab Eesti kirjandust ja kirjanikke välismaistele kirjastustele, koolitab tõlkijaid, korraldab tõlkijatele koolitusseminare, organiseerib tõlkijate ja kirjanike residentuure nii Eestis kui välismaal on jätkusuutlikult rahastatud.</p>	
		<p>Eesti Lastekirjanduse Keskus tegeleb Eesti lastekirjanduse tutvustamise ja ekspordiga välismaale. Mõlemal keskusel on mahukas andmebaas nii kirjanikest, tõlkijatest kui ka juba ilmunud tõlgetest. Lastekirjanduse Keskus korraldab ka lasteraamatute illustraatorite näitusi välismaal ja nende rahvusvahelist väljapaistvust.</p>	
		<p>Eesti kirjanduse väljapaistvuse tagamine rahvusstendides rahvusvahelistel raamatumessidel. Eesti Kirjastuste Liidu eestvedamisel organiseeritakse ja korraldatakse Eesti osalemist lasteraamatumessil Bolognas, raamatumessidel Londonis, Göteborgis, Frankfurdis ja Helsingis. Liit korraldab ka Tallinna Raamatumessi.</p>	
		<p>Eesti kirjanike ja kirjanduse rahvusvahelistumisele aitavad kaasa aina laiemat tuntust koguvad kirjandusfestivalid Prima Vista Tartus ja HeadRead Tallinnas. (Kultuur 2020, VVTP).</p>	

1.15.4	Eesti autorid, autoriõiguste omajad ja kirjastajad ei saa EL õigusega ette nähtud õiglast hüvitist oma teoste (k.a. e-raamatud) laenutamise ja reprograafilise reprodutseerimise eest.	Autoriõigusseaduse seaduse muudatuse algatamine ja muudatusettepanekute esitamine (VVTP, 2015) Osalemine SA Autorihüvitusfondi (AHF) tasustamise põhimõtete väljatöötamisel selleks et taastada vähemalt majanduskriisi eelne tase ja tagada selle suurenemine korrelatsioonis hüvitise saajate arvu kasvuga, arvestades ka e-raamatute laenutusi.	Autoriõiguse seaduse muudatusettepanekud on esitatud (VVTP, 2015) AHFi andmebaas ja oskusteave võimaldavad alustada e-raamatute litsentside ostmist autoritelt ja kirjastajatelt eesti väärtkirjanduse e-raamatute vormis kättesaadavaks tegemiseks (2016).
1.16 Audiovisuaal			
1.16.1**	Filmitootmiseks ette nähtud riiklikud vahendid ei võimalda tänasel päeval piisava arvu filmide tootmist, et tagada filmitootjate professionaalsete oskuste säilimist ja Eesti filmide turuosa kasvatamist. Eesti filmipilt ei ole piisavalt rikkalik ja mahukas, et kinnistada filmikunst Eesti kultuurielu igapäevaseks osaks.	Kultuuriministeerium taotleb tavakorras toodetavate filmide tarvis riigieelarvevahendite tõusu, misjärel Eesti Filmi Instituut käivitab uued filmide rahastusprogrammid, kus on eritähelepanu all laste- ja noortefilmid, noorte režissööride esmafilmid ning filmide riikidevaheliste kaastootmisprojektid (Kultuur 2020, VVTP).	Võrreldes senisega toodetakse perioodi lõpuks tavakorras aastas 4 mängufilmi, 4 täispikka dokumentaalfilmi ja 1-2 animafilmi enam. Ühe mängufilmi tootmise toetus on tõusnud. Lisaks toetab Eesti Filmi Instituut kasvavas mahus ka ristmeedia projekte ning kõrgekvaliteediliste teleseriaalide tootmist koostöös ERRi või mõne muu meediainstitutsiooniga. (Pidev tegevus).
1.16.2	Riigi jaoks on oluline väärtustada audiovisuaalset pärandit ja tagada võimekus selle säilitamiseks ja restaureerimiseks. Vastasel juhul on tänasel päeval arhiivides paiknevad filmid hävimisohus, samuti puudub avalikkusel piisav juurdepääs sellele kultuurilooliselt olulisele pärandile. Digiteeritud audiovisuaalpärandid muutuks väärtuslikuks ressursiks uute õppevahendite ja innovaatiliste meelelahutusvormide arendamisel.	Kultuuriministeerium koordineerib olulise osa Eesti audiovisuaalse pärandi digiteerimist, digitaalset varundamist, süstematiseerimist ja metakirjeldamist Eesti Rahvusringhäälingu andmebaasis ning tagab sellele piiranguteta avaliku ligipääsu mitmesuguseks uuskasutuseks. Kultuuriministeerium toetab tegevusi, mille eesmärgiks on võimaldada digiteeritud pärandi vabakasutust kuid ka pärandteoste autorite hüvitamine standardiseeritud alusel. (Kultuur 2020, VVTP).	Suurem ja olulisem osa Eesti audiovisuaalpärandid on digiteeritud, andmebaasides varundatud ja avalikkusele kättesaadav. Kogu audiovisuaalpärandid on ka metakirjeldatud, mis võimaldab pärandi innovaatilist uukasutust nii haridussektoris, loomemajanduses kui ka teadustöö otstarbel. (Eesmärk: oluline osa audiovisuaalpärandid tehtud 2018, restaureerimine jätkub ka hiljem).

1.16.3	<p>Ülemaailmne filmilevi on aastaks 2014 läinud täiemahuliselt üle digitaalsetele vormingutele, filmilintidel rahvusvahelist filmilevi enam ei toimu. Kuivõrd ent suures enamikus Eesti maakondlikes kinodes digiprojektorid puuduvad ähvardab Eesti kinokultuuri väljaspool suuremaid linnu järsk lõpp. Ekraanide arvu vähenemine üle Eesti ähvardab otse ka Eesti filmitootjate omatulu teenimise võimekust koduturult.</p>	<p>Kultuuriministeerium koordineerib partnerite (Eesti Filmi Instituut, KOVID, Siseministeerium, Digikeskus, Kultuurkapital jt) tegevusi maakondlike kinode varustamiseks kaasaegsete digitaalsete projektoritega (Kultuur 2020).</p>	<p>Kultuuriministeeriumi koordineeriva tegevuse tagajärjel on valdav osa regulaarsel alusel toimivatest maakondlikest väikekinodest varustatud digiprojektoritega, mis võimaldab väikekohtade elanikel saada maailma filmikultuurist osa samaaegselt suuremate linnade elanikega. Kuna toimivate kinosaalide arv üle Eesti on kasvanud, on märkimisväärselt kasvanud ka Eesti filmitootjate tulud filmide linastumisest koduturul. Väikekinod näitavad regulaarselt ka digiteeritud pärandfilme. (Perioodi lõpuks eesmärk saavutatud).</p>
1.16.4*	<p>Televisiooni ja filmitööstuse tootmisinfrastruktuur on täna Eestis puudulik, ennekõike on puudu filmivõtete paviljon/stuudiokompleks, mis võimaldaks kaasaegselt tehnilisel tasemel võtta kõigil aastaaegadel üles nii suuremat stuudiomahtu vajavaid telesaateid või -lavastusi, toota Eesti mängufilme ning pakkuda filmivõtete teenindamise teenuse välisvõttegruppidele. Viimane asjaolu piirab otseselt Eesti audiovisuaaltööstuse ekspordivõimet.</p>	<p>Kultuuriministeerium koordineerib valdkonna institutsioonide ning kohalike omavalitsuste tegevust eesmärgiga rajada Eestisse vähemalt üks suuremahuline stuudiotekompleks koos sellega külgneva audiovisuaaltööstuse klastriga, mis mahutaks suurt osa Eesti audiovisuaaltootmise ettevõttest ja seotud firmadest (Kultuur 2020).</p>	<p>*Kultuuriministeeriumi koordineerival osalusel, kuid ennekõike Filmiklastri, televisiooniettevõtete, EASi ja KOVIDe vedamisel ja vastutusel on Filmi- ja teletootmiseks vajalik suuremahuline stuudiokompleks rajatud ning omab märkimisväärset efekti mitmekordistunud audiovisuaaltööstuse ekspordinäitajate näol. (Perioodi lõpuks eesmärk saavutatud).</p>
1.16.5	<p>Eesti audiovisuaalkunstide arengut piirab vähene riiklik rahastus, sellest tulenevad vähene töömaht ning raskused professionaalsete oskuste säilitamisel ja arendamisel. Lisaks on Eesti filmitootmise ettevõtted üsna väikesed ja väikeste käivetega, mis ei aita kaasa valdkonna institutsionaalsele tugevnemisele.</p>	<p>Eesti Filmitööstuse Klaster koondab Eesti audiovisuaalvaldkonna ettevõtteid eesmärgiga pakkuda koos efektiivselt filmitootmise teenuseid (filmivõtete teostamist Eestis, filmide järeltootmist jms.) välisfilmidele. Kultuuriministeerium koordineerib audiovisuaaltootmise teenuste ekspordi arendamist laiema riikliku poliitikana ning toetab klatri tegevusi ja eesmärki vastavalt võimalustele. (Kultuur 2020, VVTP).</p>	<p>Eesti Filmitööstuse Klaster tegutseb stabiilsel alusel, Eesti audiovisuaaltootmise teenuste eksport on perioodi lõpuks algtasemega võrreldes kolmekordistunud (pidev tegevus).</p>
1.16.6	<p>Eesti filmifestivalid pälvivad rahvusvahelist tunnustust, kuid ebastabiilne rahastus muudab planeerimise ja kestliku tegutsemise keerukaks.</p>	<p>Jätkatakse Pimedate Ööde Filmifestivali ja Pärnu Rahvusvaheline Dokumentaal- ja Antropoloogiafilmide festivali toetamist.</p>	<p>Olulised filmifestivalid on järjepidevalt toetatud. Eesti juhtivad filmifestivalid vahendavad elanikkonnale rahvusvahelist filmikultuuri, tegutsevad stabiilsel alusel ning on elanikkonna seas populaarsed. Samuti vahendavad kontakte Eesti audiovisuaaltootjaile. (Pidev tegevus).</p>

1.17	Kunst		
1.17.1**	Võimalused kujutavast kunstist osasaamiseks on üle Eesti väga erinevad, kunstnike võimalused oma tööde tutvustamiseks väljaspool tõmbekeskusi on piiratud. Kunstigaleriid on vähesel määral võrgustunud ja nende professionaalne baas on nõrk, piirates kunstielu arengut ja kunsti kättesaadavust.	Kultuuriministeerium viib ellu kunstide valdkondlikku toetusprogrammi ja taotleb programmi mahu suurenemist. Kavas on programmi arendamine näituseasutuste toetusmeetmest laiemaks, hõlmates selgemalt ka areneva tugiteenuste võrgustiku toetusvajadusi (sh koolitustoetus) ning valdkondliku ja regionaalse koostöö toetamise meetmeid. Parandatakse näitusemajade tehnilist varustust. (Kultuur 2020, VVTP).	2015. aastaks on valdkondlik toetusprogramm laiendatud ja programmi maht kasvanud. 2018. aastaks on igas Eesti maakonnas ja viies suuremas linnas vähemalt üks kaasaegse kunsti eksponeerimist võimaldava tehnilise varustuse ja pädeva töötajaskonnaga regulaarse näituseprogrammiga professionaalsetel alustel tegutsev näituseasutus. Eestis on avarad võimalused kunstist osasaamiseks, rahvusvahelisi kunstiprojekte korraldatakse ka väljaspool Tallinna ja Tartut. Kunstiorganisatsioonide koostöö tugineb süsteemsele arendustegevusele. (Pidev tegevus).
1.17.2	Eesti kunstiturk ei ole rahvusvahelise turuga integreeritud. Vähe on haritud ja kogemustega kunstivahendajaid. Kunstnike teadlikkus kunstituru toimimisest, sh valdkonda mõjutavatest majandus- ja õigusküsimustest on nõrk.	Ministeerium toetab programmidest kunstiekspordile suunatud projektipõhiseid tegevusi, sh valdkonnaüleseid arendus- ja turundustegevusi. Süsteemsemalt toetatakse noorte erialapraktikat ja täiendkoolitusi. (Kultuur 2020, VVTP).	Eesti kunstiturk on aktiivne ja ekspordivõimeline. 2018. a tegutseb kolm rahvusvahelistel messidel osalevat galeriid või agentuuri, vähemalt 20 Eesti kunstnikku on rahvusvahelisel kunstiturul esindatud aktiivselt konkurentsivõimelistel messidel osalevate galeriide poolt. (Pidev tegevus).
1.17.3	Kunsti tellimine KTTS raames võiks olla paremini käivitunud, avaliku ruumi kunsti maine ei ole hea, tellimiskohustuse täitmisel ei ole kaasatud piisavalt valdkonna tippe. Tellimiskohustus ei laiene KOVidele.	Riiklike kunstitellimuste järelvalve, teavitus, nõustamine ja kunstitellimuste alane mainekujundus koostöös valdkonna organisatsioonide ja kohustatud subjektidega (Kultuur 2020).	Riiklikel kunstitellimustel KTTSi raames on kunstituru toetav roll, kunsti tellivad ka kohalikud omavalitsused. Avaliku ruumi kunst on laialt levinud ja hinnatud. (Pidev tegevus).
1.17.4	Eesti kunstnike tootmisvõimalused (ateljeed, hoidlad, tehniline baas, finantseerimine) peavad oluliselt paranema. Piiratud võimalused mõjutavad negatiivselt valdkonna arengut ja ekspordivõimet, samuti KTTSi rakendumist.	Kultuuriministeerium otsib võimalusi arendada koostöös valdkondlike keskuste ja eratoetajatega välja tootmisvõime suuremate teoste ja projektide rahastamiseks. Tootmisvõime arendamist toetatakse koostöös valdkonna organisatsioonidega. (Kultuur 2020, VVTP).	2018. aastaks on kunstnikele kättesaadavad kaasaegsed töötingimused. Välja on töötatud täiendavad rahastusvõimalused, valdkonnaülese koostöö tulemusena rajatud tootmisvõime baas. Kunstiproduktiooni klastrid toetavad valdkondlikku arengut ja rahvusvahelist koostööd, samuti teenusepakkumist. Kvaliteetsem tootmisvõime toetab ka kunstituru arengut. (Pidev tegevus).

1.17.5	Eesti kunsti rahvusvaheliste kontaktide arendamine ja institutsionaalne koostöö vajavad tegevuste kasvava intensiivsuse tõttu toetuse tõusu. Valdkond vajab lisaressurssi kunstialase kommunikatsiooni ja promotsiooni tegevusteks. Puudub Eesti kunsti digitaalne andmebaas. Arendama peab rahvusvaheliste kunstisündmuste produtseerimise võimekust. Eesti paviljon Veneetsia biennaalil kui riikliku esindusfunktsiooniga näitusena olulisim regulaarne rahvusvaheline kujutava kunsti projekt, vajab konkurentsivõime säilitamiseks rahastuse kasvu.	Kultuuriministeerium toetab valdkonna rahvusvahelistumist projektitoetuste kasvuga valdkonnale. Rahastatakse Kaasaegse Kunsti Eesti Keskuse tegevust, et tagada valdkonna rahvusvahelistumise keskne koordineerimine ja olulisemad tugitegevused. Toetatakse ka projektipõhist väliskuraatorite ja kriitikute Eestisse kutsumist ning uurimisreise ja välispraktikaid Eesti professionaalidele. Seoses rendihindade tõusuga taotletakse ka riigi toetuse kasvu Veneetsia biennaali Eesti paviljoni korraldamiseks. (Kultuur 2020, VVTP).	Kultuuriministeeriumi programmidest toetatud tegevuste tulemusel areneb Eesti kunsti rahvusvaheline nähtavus. Eesti osaleb Veneetsia kunstibiennaalil 2015, 2017 ja 2019 (ettevalmistavad tegevused 2018). Rahvusvaheline pressikajastus Eesti kui kunstimaa kohta on kasvanud. Eestis toimuvad kunstisündmused on rahvusvahelises erialameedias nähtavad, areneb kunstiturism. Eesti kunst on tiptasemel esindatud rahvusvahelisel areenil, olulistel välisnäitustel ja biennaalidel.
1.18 Muusika			
1.18.1*/**	Eesti heliloojate ja nende loomingu tutvustamine ning laialdasem kasutamine vajab enam toetust.	Kultuuriministeerium toetab Eesti heliloojate heliloomingu säilitamist, digiteerimist ja kättesaadavaks tegemist. Kultuuriministeerium toetab tegevustoetuse kaudu Arvo Pärdi Keskuse tegevust. */**Rajatakse Arvo Pärdi teadus- ja külastuskeskus.	Eesti heliloojate looming on säilitatud ja paremini kättesaadav. Arvo Pärdi teadus- ja külastuskeskus on loodud (2018).
1.18.2*/**	Riigi ülesanne on soodustada eesti muusikaelu mitmekesisust, luues võimalusi kõrgetasemelisest muusikaelust osasaamiseks Eestis, soodustades Eesti heliloojate ja interpreetide jõudmist rahvusvahelisele areenile ning viies kontserdikogemuse laste ja noorteni.	2015. aastast jätkatakse kultuurivaldkonna asutuste juriidilise vormi ühtlustamist, sihtasutusena alustab tööd Eesti Filharmoonia Kammerkoor, tõhustades seeläbi nende juhtimist ja tegutsemisvõimalusi. Aastal 2015 on traditsiooniline kultuurivaldkonna teema-aasta pühendatud muusikale. Fookuses noored, regionaalsus, mitmekesisus ja rahvusvahelisus. Samuti tähistatakse A. Pärdi ja V. Tormise juubeleid. */**Arendatakse edasi muusikaekspordi elavdamiseks ja muusikaettevõtluskeskkonna soodustamiseks loodud platvormorganisatsiooni.	On loodud SA Eesti Filharmoonia Kammerkoor (2015). Edukalt on ellu viidud muusika-aasta, mille tulemusena on suurenenud avalikkuse tähelepanu ja teadlikkus Eesti muusikutest ja muusikast (2015). Muusikaettevõtlusele, -ekspordile ja väliturundusele orienteeritud organisatsioonid on moodustanud aastaringsetelt tegutseva ühise platvormorganisatsiooni nimetatud tegevuste elluviimiseks (2015).

1.18.3	Muusikaelu kvaliteedi tagamisel on üheks suurimaks kitsaskohaks olnud muusikainstrumentide seisukord ja muusikute võimalused väärt pillide soetamisel. Isiklike pillide soetamisel on takistuseks muusikute madalad palgad, asutuste põhivarasse kuuluvate suuremate instrumentide seisukord on kohati väga halb.	Riigi ja erasektori koostöös luuakse pillifondid, mis soetavad, uuendavad, haldavad ja rendivad välja instrumente eesti muusikute rahvusvahelise konkurentsivõime tagamiseks. Samuti toetatakse riiklike, avalik-õiguslikke ja riigi osalusel asutatud sihtasutustena tegutsevaid kontsertorganisatsioone põhivarasse kuuluvate instrumentide soetamisel (2015-2018).	Riigi- ja erasektori koostöös on loodud pillifond, samuti on toetatud avalik-õiguslikke ja riigi osalusel asutatud sihtasutuste kvaliteetsete muusikainstrumentide soetamist (2018).
--------	---	---	--

* Tärniga on märgitud uued algatused.

** Tegevus vajab elluviimiseks lisafinantseerimisotsust.

1.2 Alavaldkond: loomemajandus

Meetmespetsiifilised tulemusmõõdikud on väljatöötamisel.

Meede 2: Loomemajanduse arendamine

Meetme eesmärk: Siduda kultuuri- ja loomevaldkondades olevat potentsiaali ettevõtlusega, et soodustada uute ambitsioonikate ärimudelitega ettevõtete juurdekasvu, tõsta ekspordivõimekust ning luua teistele majandussektoritele loomemajanduse kaudu lisaväärtust ärimudelite, toodete ja teenuste ning müügi ja turunduse arendamisel. Meede panustab tulemusvaldkonda „Majanduskeskkond“ ning „Eesti ettevõtluse kasvustrateegia 2014-2020“ üldeesmärkidesse, mis ühtivad konkurentsivõimekava „Eesti 2020“ eesmärkidega „Tõsta tootlikkust töötaja kohta EL keskmisega võrreldes 80%-ni“ ja „Tõsta tööhõive määra vanusegrupis 20-64 76% tasemele“. Loomemajanduse meede lähtub kasvustrateegia konkurentsipositsiooni tegevussuuna eesmärgist „Ettevõtted hindavad Eestit tegutsemiskeskonnana kõrgelt“, mida sihitatakse mõõdikute „Eesti positsioon Maailma konkurentsivõime edetabelis (WEF)“ (algtase 2012.a. 34, sihttase 2020.a. 25) ning „Eesti positsioon *Doing Business* edetabelis“ (algtase 2012.a. 21, sihttase 2020.a. 15) ja tegevused viiakse ellu eesmärgiga tõsta loomemajanduse valdkonna ettevõtete konkurentsivõimet.

Meetme lühikirjeldus: Loomemajanduse valdkonna ettevõtete konkurentsivõime tõstmiseks ja loomemajanduse potentsiaali sidumiseks ülejäänud majandusega rakendatakse Kultuuriministeeriumi poolt uue tegevusena koostöös Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumiga Euroopa Liidu 2014-2020 finantsperioodi struktuurivahendite loomemajanduse arendamise meedet (VVTP), mille rakendusüksuseks on Ettevõtluse Arendamise Sihtasutus (EAS). Meetme tegevuste kaudu pööratakse tähelepanu teadlikkuse tõstmisele, viiakse ellu teadmiste ja oskuste arendamisele suunatud projekte, sh koolitusi, soodustatakse ettevõtete juurdekasvu läbi inkubatsiooni ning arendatakse olemasolevaid ettevõtteid läbi valdkondlike arendustegevuste. Nende ettevõtete jaoks, mis vajavad terviklikuks arenguks mitmekülgset teenuste tuge ja keskkonda, pakutakse võimalust tegutseda loomeinkubaatorites ja valdkondlikes ning piirkondlikes arenduskeskustes, parandades seejuures tänaste keskuste füüsilist keskkonda ja tehnoloogilist baasi ning vajadusel laiendatakse teenuste pakkumist Eestis läbi piirkondlike arenduskeskuste loomise. Konkurentsivõimelistele ettevõtetele suunatakse valdkonnapõhised teenused, seda nt tootearenduse, rahvusvahelistumise, turunduse jms edendamiseks eesmärgiga arendada kasvuvõimelisi ettevõtteid ja suurendada ekspordimahtusid.

Olulisemad probleemid, tegevused nende lahendamiseks ning tegevuste vahetud tulemused

Nr	Muudatusvajadus	Tegevused lahendusteni jõudmiseks	Tegevuse vahetu tulemus
2.1*	Selleks, et tuua sektorisse uusi ideid ning soodustada ettevõtete kasvu, on vajalik jätkata alustavatele loomeettevõtetele suunatud tugitegevusi.	Eraldatakse tegevustoetusi ja rakendatakse EL 2014-2020 meetme tegevusi piirkondlike- ja valdkondlike loomemajanduse arenduskeskuste teenuste pakkumiseks ja inkubatsiooniteenuse osutamiseks (pidev tegevus).	Kultuuriministeeriumi lepingulised tegevused on ellu viidud ja EASi kaudu kavandatud avatud taotlusvoorud läbi viidud. Toetatud valdkondlike- ja piirkondlike arenduskeskuste ning klastrite kaudu on võimalus ettevõtetele osa saada pakutavatest teenustest. Loomemajanduse ettevõtlusinkubaatorid töötavad ja see väljendub sisenevate ja väljuvate ettevõtete arvus. (Pidev tegevus).
2.2*	Eesti loomemajanduse ekspordimaht on küllaltki väike, mille üheks oluliseks põhjuseks on sektori ettevõtete väiksus ja vähene koostöö. Loomemajanduse kasvuvõimalused on otseselt seotud ettevõtete ekspordivõime arendamise tegevuste kasvuga.	Loomemajanduse valdkondades tegutsevate ettevõtete ekspordivõime arendamine (pidev tegevus).	EASi poolt on läbi viidud avatud taotlusvoorud ning vajadusel rakendatakse ka jooksvat taotlemist. Toetustegevuse kaudu on loodud võimalused loomemajanduse ettevõtete ekspordi kasvuks. (Pidev tegevus).
2.3*	Väljaspool loomemajanduse valdkonda on ettevõtete teadlikkuse loomemajanduse võimaluste kohta madal ning sageli ei osata näha ja kasutada loomemajanduse sektori võimalusi, kuidas soovitud lisaväärtust teistesse sektoritesse tuua.	Loomemajanduse sidumiseks teiste sektoritega rakendatakse EL 2014-2020 meetme raames nii avatud taotlusvoore (väikeprojektid), kui ka programmilisi tegevusi (suurprojektid) (pidev tegevus).	EAS kaudu on kavandatud avatud taotlusvoorud läbi viidud ja programmilised tegevused ellu viidud. Läbi toetustegevuse on teiste valdkondade ettevõtetele loodud võimalus siduda loomemajanduse potentsiaal tootearenduse, müügi-, sh ekspordikasvuga. (Pidev tegevus).
2.4*	Teadlikkuse kasvule suunatud tegevuste jätkamine on oluline, et teadvustada loomemajandusega seotud võimalusi ning tulemuslikult kaasata neid sihtrühmi, kelle panus on meetme eesmärkide saavutamisel oluline (ekspordipotentsiaaliga ettevõtted, muu majandusvaldkond).	Rakendatakse EL 2014-2020 programmi, sh viiakse ellu loomemajandusalase teadlikkuse tõstmise ja koolitustegevusi ning viiakse läbi valdkondlikke uuringuid (pidev tegevus).	Teavitustegevused ja koolitused on vastavalt programmile ellu viidud. Vajalikud uuringud on teostatud, mis aitavad hinnata tehtud tegevuste tulemuslikkust ja sihitada planeeritavaid tegevusi. (Pidev tegevus).

2.5*	Valdkonnas on ilmnenud vajadus 1-2 täiendava arenduskeskuse järele, asukohaga väljaspool Tartu ja Tallinna piirkonda. Investeeringud kallisse tehnoloogiasse on valdkondade arenguks vajalikud ning nende tõhusamaks kasutamiseks on neid mõttekas viia ellu läbi arenduskeskuste, mille teenuseid saaks kasutada laiem ringkond ettevõtjaid.	Loomemajanduse taristu ja tehnoloogilise võimekuse arendamine (pidev tegevus).	Eesti on kaetud optimaalse arvu valdkondlike- ja piirkondlike arenduskeskustega LM valdkonna arendamiseks vajalike teenuste osutamiseks. Juurde on loodud 1-2 piirkondlikku arenduskeskust (2018). Tehnoloogiaprojektide elluviimise kaudu on loodud LM ettevõtetele uudsed võimalused innovaatiliste teenuste ja toodete arendamiseks. (Pidev tegevus).
------	---	--	--

* Tärniga on märgitud uued algatused ja tegevused, mis finantseeritakse uuest 2014-2020 EL perioodi eelarvest.

1.3 Alavaldkond: kultuuriväärtused

Mõõdikud	Algtase	2015	2016	2017	2018	2020
Avariilises või halvas seisukorras olevate arhitektuurimälestiste osakaal (RES 2014-2017 ja VVTP 2011-2015 mõõdik) Allikas: Muinsuskaitseamet	27% (2013)	29%	29%	25%	25%	25%
Muuseumikülastuste arv (RES 2014-2017 ja VVTP 2011-2015 mõõdik) Allikas: Statistikaamet	3,04 mln (2012)	2,4 mln	2,4 mln	3 mln	3 mln	3 mln
Rahvaraamatukogude laenutuste arv (RES 2014-2017 ja VVTP 2011-2015 mõõdik) Allikas: Statistikaamet	11,69 (2012)	12,3	12,3	11,5	11	10
Rahvakultuuriharrastajate arv (RES 2014-2017 ja VVTP 2011-2015 mõõdik) Allikas: Rahvakultuurikeskuse andmekogu	87 476 (2013)	85 000	85 000	85 000	85 000	85 000

Meede 3: Vaimse ja materiaalse kultuuripärandi mitmekesisuse säilitamise ja vahendamise toetamine.

Meetme eesmärk: Tagatud on Eesti rikkaliku vaimse ning materiaalse kultuuripärandi, sh kultuuriväärtusliku keskkonna ja eriilmeliste piirkondlike kultuuriruumide elujõulisus ja säilimine järeltulevatele põlvedele.

Meetme lühikirjeldus: Kultuurimälu edasikandmise jaoks oluliste institutsioonide (sh muuseumid, Muinsuskaitseamet, Eesti Rahvusraamatukogu; Rahvakultuuri Keskus) põhitegevuse ja kolmanda sektori organisatsioonide projektide toetamine, kultuuripärandi toetusprogrammide elluviimine, muinsuskaitsealaste rahvusvaheliste lepingute täitmisega seotud tegevuste toetamine, teavikute ja infokandjate soetamiseks vahendite eraldamine elanikkonnale kvaliteetse raamatukogundusteenuse tagamiseks, investeeringute tegemine kultuuriväärtusi säilitavate ja vahendavate institutsioonide tegevuskeskkonna kaasajastamiseks.

Olulisemad probleemid, tegevused nende lahendamiseks ning tegevuste vahetud tulemused

Nr	Muudatusvajadus	Tegevused lahendusteni jõudmiseks	Tegevuse vahetu tulemus
3.	Üldised kultuuriväärtuste tegevused		
3.1	Kultuuriväärtuste valdkonna töötajate palgad erinevad keskmiselt sarnase profiiliga kõrgharidusega haridustöötajate palkadest, ei ole konkurentsivõimelised tööjõuturul, mille tagajärjel pidurdub valdkonna jätkusuutlik areng.	Ettepanekute koostamine ja esitamine riigieelarvest palka saavate kultuuritöötajate, sh sihtasutuste töötajate palkade tõstmiseks (pidev tegevus).	Ettepanekud on koostatud ja esitatud, mis loovad eelduse palgatõusuks (pidev tegevus).
3.2*	Mitmekesine vaimne ja materiaalne kultuuripärand vajab ressursse, et võimalikult paljud inimesed sellest osa saaksid ning et see säiliks ka tulevastele põlvetele. Palgad ei ole tööturul konkurentsivõimelised, majandamiskulude hinnatõus.	Kultuurimälu edasikandmise jaoks oluliste institutsioonide (sh muuseumid, Muinsuskaitseamet, Eesti Rahvusraamatukogu; Rahvakultuuri Keskus) põhitegevuse ja kolmanda sektori organisatsioonide projektide toetamine ning kultuuripärandi programmide elluviimine (VVTP).	Asutuste iga-aastased tegevuskavad on ellu viidud. Kultuuriväärtuste igas alavaldkonnas on vähemalt üks aktiivselt tegutsev kolmanda sektori katusorganisatsioon. Programmid on ellu viidud vastavalt nende tegevuskavadele. (Pidev tegevus). * Välja on töötatud muinsuskaitse valdkonna uus toetusprogramm rohkem tähelepanu ja koordineeritud tegevusi vajava alamvaldkonna toetamiseks (välja töötatud 2015, rakendub 2016).
3.3*/**	Digitaalne ligipääs kultuuripärandile ning selle digiteerimine pole tänaseks jõudnud soovitud mahtudeni.	Kultuuripärandi koordineeritud massdigiteerimine ja digitaalsena kättesaadavaks tegemine (VVTP).	Aastaks 2018 on Eesti jaoks olulised kultuuriväärtused digitaalsena kättesaadavad (EV 100). 31.12.2015 on muuseumide infosüsteemi kantud oluline osa KuM haldusala muuseumide museaalide kirjeldustest ning 31.12.2018 on lisatud digikujutised. Lõpetatud on kassetidel pimedate raamatute digiteerimine (2015). Trükiste digiteerimine toimub vastavalt digiteerimise tegevuskava prioriteetidele (2015-2018).

3.4*	Uuringute puudumine ja ebapiisav teadustegevuse kaasamine otsustusprotsessidesse ei võimalda kultuuripoliitikat teadmistepõhiselt kujundada ja ellu viia. Strateegilise planeerimise üksikotsuste suur osakaal ja pärandi mõiste käsitlemine ühiskonnas on ühekülgne	Kultuuriministeerium tellib süsteemselt uuringuid kultuuriväärtuste valdkonna erinevate poliitikate väljatöötamiseks (Kultuur 2020).	Vastavalt vajadusele tellitakse poliitikakujundamiseks vajalikke spetsiifilisi uuringuid. Kultuuripoliitika elluviimisel kogutakse argumenteeritud otsuste tegemiseks ja nende mõju hindamiseks riigi eestvedamisel süsteemselt statistikat kultuurivaldkondade kohta, teostatakse uuringuid ja toetatakse teadustööd ja selle tulemuste publitseerimist. (Pidev tegevus).
3.5**	Aastal 2018 tähistab Eesti Vabariik sajandat aastapäeva ja selle raames kavandatakse ellu viia mitmekesist kultuuriprogrammi, sh tegevusi kultuuriväärtuste valdkonnas.	Koostöös Riigikantselei ja valdkonna partneritega koostatakse EV 100 kultuuriprogramm ja selle alusel toimuvad sündmused.	Kultuuriprogramm on koostatud 2015 ja tegevused viiakse ellu 2016-2018.
3.6	Muuseumid		
3.6.1	KUM haldusala muuseumide tänane organisatsiooniline vorm ei taga kõikidel juhtudel nende jätkusuutlikkust.	Muuseumide organisatsiooniline ümberkorraldamine (VVTP).	2016. aasta lõpuks on KuM haldusala muuseumivõrgustik korrastatud: KuM haldusala riigimuuseumina tegutsevad edasi Eesti Ajaloomuuseum, Eesti Kunstimuuseum ja Eesti Rahva Muuseum ning ülejäänud KuM haldusala riigimuuseumid on kas liidetud, antud üle KOV-idele või ümber kujundatud sihtasutuseks.
3.6.2*/**	Mitmed suure potentsiaaliga muuseumid vajavad tegevuskeskkonna kaasajastamist ning ekspositsioonide uuendamist.	Investeeringud muuseumidesse tegevuskeskkonna kaasajastamiseks ja ekspositsiooni uuendamiseks ning koostöö KOV-dega muuseumide taristu võimalikuks arendamiseks EL vahenditest (VVTP).	Valminud objektid: <ul style="list-style-type: none"> Eesti Rahva Muuseumi uus hoone (2016 lõpp, VVTP)); SA Eesti Vabaõhumuuseumi külastuskeskuse, hoidla ja konserveerimiskeskuse ühishoone (2018 algus); Eesti Ajaloomuuseumi Maarjamäe kompleks, s.h filmimuuseum, hoidla, parkväliekspositsioon, lossi uus püsinäitus EV 100 (2018 algus). *Saaremaa Muuseumi Kuressaare linnus renoveerimise II etapp *SA Haapsalu ja Läänemaa Muuseumid: Haapsalu piiskopilinnuse renoveerimine *SA Virumaa Muuseumid: Rakvere linnuse ja Palmse mõisa kanalisatsioon *SA Narva Muuseum: linnuse restaureerimine ja uus püsiekspositsioon ning Honor ja Gloria bastionide restaureerimine EST-RUS piiriülese koostöö raames.

3.6.3*/**	Oluline on tagada lastele ja kooliõpilastele võimalused Eesti muuseumide külastamiseks.	Süsteemi loomine kooliõpilaste tasuta osalemiseks muuseumide haridusprogrammides ning kõigisse riigimuuseumidesse ning riigi sihtasutuse muuseumidesse, kes kasutavat riigile kuuluvat muuseumikogu, 8-aastastele ja noorematele lastele tasuta sissepääsu tagamine (VVTP).	2015/2016 õppeaastaks on Kultuuriministeeriumi haldusala muuseumides loodud süsteem (kinnitatakse kultuuriministri käskkirjaga) kooliõpilaste osalemiseks tasuta haridusprogrammides. Muuseumidele kompenseeritakse alates 2015. aastast riigieelarvest alla 9-aastaste laste tasuta muuseumikülastustega seotud kulud.
3.7	Raamatukogud		
3.7.1*	Rahvaraamatukogude ülesanded ning rahastamise põhimõtteid vajavad kaasajastamist, võttes senisest enam arvesse konkreetsete maakonna eripära.	Rahvaraamatukogude seaduse muutmine (2014-2015).	Rahvaraamatukogude seaduse muudatused on jõustunud (2016).
3.7.2*/**	Oluline on suurendada väärtkirjanduse, kultuuriajakirjanduse ning e-raamatute kättesaadavust.	Tasuta e-raamatute kättesaadavaks tegemine Rahvusraamatukogu portaali Digar kaudu ning e-raamatute laenutushüvitise süsteemi väljatöötamine, raamatukogude integreeritud süsteemi URRAM edasiarendamine (VVTP).	Vastu on võetud uus sundeksemplari seadus (2015), Rahvusraamatukogu on välja arendanud sundeksemplaride loovutuskeskkonna kirjastajatele (2015) ning keskse e-teenuste keskkonna rahvaraamatukogudele, kooliraamatukogudele, teadusraamatukogudele, teistele mäluasutustele ning lugejaile (2016). E-raamatute laenutushüvitise süsteem on välja töötatud ning rakendamiseks vajalikud vahendid riigieelarvesse planeeritud (2016). URRAMi moodulipõhised edasiarendused on töövalmis (pidev tegevus).
3.8	Rahvakultuur		
3.8.1**	Laulu- ja tantsupeo traditsiooni järjepidevuse kindlustamise vajadus.	XII Noorte laulu- ja tantsupeo korraldamise toetamine. Laulu- ja tantsupeo protsessis osalevate kooride, orkestrite, rahvatantsurühmade ja rahvamuusikaansamblite tegevustoetuse programmi ning rahvakultuuri mentorprogrammi jätkamine ning toetuste tõstmine. Üleriigiliste LTP vahelisel perioodil rahvusvaheliste ja valdkondlike LTP korralduse toetamine. (VVTP).	On kindlustatud UNESCO vaimse kultuuripärandi esindusnimekirja kantud laulu- ja tantsupeo traditsiooni elujõulisus (pidev tegevus).
3.8.2*	Tantsupeol pole seni olnud pikaajalise perspektiiviga kindlat toimumispaika. Kalevi staadion on amortiseerunud.	Koostöös Eesti Laulu- ja Tantsupeo SA-ga viiakse läbi arhitektuurikonkurss tantsuväljaku rajamiseks lauluväljaku territooriumile ja sellele järgnevad tegevused.	Läbi on viidud arhitektuurikonkurss tantsuväljaku rajamiseks (2015), millele järgneb finantsplaneerimine, mis loob eelduse tantsuväljaku rajamiseks ja valmimiseks aastal 2019.

3.8.3	Rahvakultuuri Keskuse andmekogu loomise vajadus, andmete süstematiseerimine, tulemite tehniline lihtsustamine, analüüs ning tulemuste avalikustamine on täna puudulik.	Õigusliku aluse loomine rahvakultuuri andmekogu asutamiseks (alates 2016).	Andmekogu on loodud ja tehniliselt täiendatud, mis võimaldab koostada erinevaid statistilisi ülevaateid ja on üheks aluseks kultuuripoliitiliste otsuste tegemisel (2018).
3.8.4	Vaimse kultuuripärandi (VKP) alane tegevus on seni olnud liialt aeglane elava kultuuripärandi kaardistamise protsessis. Püsib oskuste, teadmiste kadumise oht meie pärimuskultuuris (pärimuse kandjate vananemine). Personali vähesus ja madalad palgad Rahvakultuuri Keskuses ei ole võimaldanud VKP kaardistamisi ning üle-Eestilist teavitustööd piisaval hulgal teostada.	Vaimse kultuuripärandi (VKP) alaste tegevuste aktiviseerimine kogukondade suunal (alates 2015).	Suureneb kogukondade poolt esitatud Eesti oma vaimse kultuuripärandi nimistusse tehtavate kannete arv. Seejärel on võimalik eristada laekunud kannetest kiiret abi vajavate kultuuripärandi nähtuste püsijäämiseks võimalike toetussüsteemide abiga. Suureneb vaimset kultuuripärandit väärtustavate elanike arv, suureneb pärandikandjate arv.
3.9	Muinsuskaitse		
3.9.1*/**	Muinsuskaitseadusest tulenevate piirangute esitamine ilma proportsionaalsete toetusmeetmeteta vähendab kaitsealuste hoonete kasutamise atraktiivsust ja seab ohtu nende säilimise. Ehitismälestiste hulgas on suur avariiliste ja halvas olukorras hoonete osakaal (enam kui 25%, RES ja VVTP mõõdik).	Kultuuriministeerium toetab mälestiste omanikke, et tagada oluliste objektide säilimine. Kultuuriministeerium taotleb mälestiste omanikele mõeldud otsetoetuste mahu suurenemist, mis võimaldaks pikemas perspektiivis liikuda avariitoetustelt restaureerimise toetamisele ja hoonete kasutuselevõtule (VVTP).	Toetuste ja piirangute parema tasakaalu tagamiseks on mälestiste omanikele mõeldud toetused suurenenud, mälestiste hooldamise ja säilitamise motivatsioon on kasvanud (toetuste ja piirangute kompenseerimise järk-järguline kasv 2015-2018).
3.9.2*	Muinsuskaitse all olevate objektide nimekiri ei kajasta tasakaalustatult meie ajaloo olulisemaid protsesse ja piirkondlikke eripärasid ning ei ole süsteemselt analüüsitud ning ajakohastatud.	Muinsuskaitse all olevate objektide inventeerimine, kaitse alla võtmise kriteeriumide ülevaatamine ja kultuurimälestiste nimekirja täiendamine alaesindatud pärandiga (VVTP).	Kultuurimälestiste nimekiri peegeldab tasakaalustatumalt meie ajaloo olulisemaid protsesse ja piirkondlikke eripärasid, kultuurimälestiste nimekirja on arvatud rohkem seni alaesindatud valdkondade objekte (nt 20. saj ehituspärand, taluarhitektuur). (Pidev tegevus).
3.9.3*/**	Muinsuskaitsega seotud õigusruum vajab kaasajastamist, pidades silmas mälestise omanike õiguste ja kohustuste tasakaalu, valdkondliku kompetentsi paremat rakendamist ja laiapõhjalisemaks muutmist jm.	Muinsuskaitseaduse ja vajadusel rakendusaktide muutmise ettevalmistamine; inim- ja rahalise ressursi suurendamine ja kompetentsi koondamine koos muuseumivaldkonnaga (VVTP, 2014-2015).	Muinsuskaitseaduse ja rakendusaktide muudatused on jõustunud (2015).
3.9.4	Rohkem on tähelepanu vaja pöörata rahvusvahelisele koostööle rahvusvaheliste lepetega liitumisel ja nende põhimõtete rakendamisel Eestis ning praktilisele koostööle rahvusvaheliste organisatsioonidega.	UNESCO veealuse kultuuripärandi kaitse konventsiooniga ja Euroopa maastikukonventsiooniga liitumise ettevalmistamine koostöös vastavate asutustega, sh analüüs riigipoolsete kohustuste kohta (2015).	Kultuuriministeerium on aidanud ette valmistada ja analüüsida Eesti ühinemist vajalike konventsioonidega ning rakendab vastavaid põhimõtteid. Eesti eksperdid osalevad rahvusvaheliste organisatsioonide töös. (Pidev tegevus 2015-2018).

*Tärniga on märgitud uued algatused.

** Tegevus vajab elluviimiseks lisafinantseerimisotsust.

2. Tulemusvaldkond: sport

Üldeesmärk: Loodud on kehalist aktiivsust soodustav keskkond ja toetav infrastruktuur. Spordipoliitika eesmärgiks on aidata realiseerida üldrahvalikku spordihuvi, luues soodsad tingimused sporditegevuse arenguks ning koordineerida spordi infrastruktuuri optimaalset kujundamist ning rikastada kõikide eestimaalaste elu läbi sportliku tegevuse ning saavutuste.

Mõõdikud	Algtase	2015	2016	2017	2018	2020
Liikumisharrastusega regulaarselt tegelevate inimeste osakaal elanikkonnast (RES 2014-2017 ja VVTP 2011-2015 mõõdik) Allikas: Eesti Tervisearengu Instituut (Eesti täiskasvanud rahvastiku tervisekäitumise uuring)	35,6% (2012)	45%	45%	45%	46%	53%
Spordiklubides sporti harrastavate noorte (0-19-aastased) osakaal kogu vanusegrupist (RES 2014-2017 ja VVTP 2011-2015 mõõdik) Allikas: Eesti Spordiregister	76 066 28,4% (2012)	26,5%	26,5%	27%	28%	30%
Harrastajate arv spordiklubides Allikas: Eesti Spordiregister	130 839 (2012)	131 000	131 000	131 000	131 500	132 000

Meede 4: Tingimuste loomine spordiga tegelemiseks nii harrastuslikul kui professionaalsel tasemel.

Meetme eesmärk: Spordialaliitude, -klubide ja -koolide ja teiste spordiühenduste näol on Eestis toimiv spordikorraldus, mis tagab võimalused nii harrastus-, tipp- kui noortesporti arenguks. Kaasajastatud spordiinfrastruktuuri abil on kõikjal Eestis loodud tingimused nii saavutusspordi arenguks kui liikumisharrastusega tegelemiseks.

Meetme lühikirjeldus: Riiklikud toetused spordiorganisatsioonidele harrastusspordi, tippspordi ja noortesporti arendamiseks, liikumisharrastust edendavate programmide elluviimine, investeeringud uute spordirajatiste ja lähiliikumispaiakade ehitamisesse ja olemasolevate kaasajastamisse.

Olulisemad probleemid, tegevused nende lahendamiseks ning tegevuste vahetud tulemused

Nr	Muudatusvajadus	Tegevused lahendusteni jõudmiseks	Tegevuse vahetu tulemus
4.1	Spordi valdkonna töötajate palgad erinevad keskmiselt sarnase profiiliga kõrgharidusega haridustöötajate palkadest, ei ole konkurentsivõimelised tööjoturul, mille tagajärjel pidurdub valdkonna jätkusuutlik areng.	Ettepanekute koostamine ja esitamine riigieelarvest palka saavate kultuuritöötajate, sh sihtasutuste töötajate palkade tõstmiseks (pidev tegevus).	Ettepanekud on koostatud ja esitatud, mis loovad eelduse palgatõusuks (pidev tegevus).

4.2**	Oluline on tagada, et tervislike eluviiside propageerimise ja liikumisharrastuseks soodsate tingimuste loomise abil tõuseks liikumisharrastusega regulaarselt tegelevate inimeste osakaal.	Liikumisharrastuse programmi kaudu ürituste ja teavitustegevuse toetamine. Vajalik on suurendada liikumisharrastuse programmi toetuse mahtu. (VVTP; pidev tegevus).	Liikumisharrastuse programm on ellu viidud ja selle tagajärjel on regulaarselt liikumisharrastusega tegelevate inimeste osakaal kasvanud (pidev tegevus).
		Maakonna spordiliidu toetuse kaudu spordi toetamine maakonna tasandil (VVTP; pidev tegevus).	Maakonna spordiliitude kaudu toimub järjepidev piirkondliku tasandi spordi arendamine ja võistlussüsteemide elluviimine ning teavitusürituste korraldamine.
		Katusorganisatsioonide kaudu harrastusspordi ja koolispordi toetamine (pidev tegevus).	Viiakse ellu üle-Eestilisi traditsioonilisi haldusüksuste vahelisi spordi ja liikumisharrastus üritusi (näiteks Eestimaa mängud) ning tagatud on kooliväline sporditegevus õpilastele.
4.3	Spordipoliitika pikaajalised rõhuasetused ei ole tervikvaates läbi analüüsitud ega kirjeldatud.	Koostöös partneritega koostatakse 2014. aastal valdkondlik strateegiadokument, mis määratleb spordipoliitika suunised aastani 2030. Dokument esitatakse 2014. aasta novembris Spordi Kongressil heaks kiitmiseks ning suunatakse Riigikogusse kinnitamiseks (2015).	Spordipoliitika põhisuunad on 2014.a novembris Spordi Kongressil heaks kiidetud ning Riigikogu on arengusuunad kinnitanud (2015). Toimub dokumendis kajastatud eesmärkide täitmisele suunatud tegevuste elluviimine (pidev tegevus).
4.4**	Tähtis on ellu viia algatusi, mis aitavad kaasa treenerite teadmiste ning oskuste ja kutsesüsteemi arendamisele.	Treenerite kutsesüsteemi edasiarendamine ja tasemekoolituste korraldamine (VVTP, pidev tegevus).	Koostöös Spordikoolituse ja – Teabe Sihtasutusega, Eesti Treenerite Ühenduse, ülikoolide ning spordialaliitudega arendatakse kutsesüsteemi, uuendatakse ja omistatakse kutseid ning viiakse läbi treenerite koolitusi (pidev tegevus).
4.5	Spordiobjektide jätkuv arendamine Euroopa Liidu vahenditest	Võimaluste piires aidatakse kaasa kohalikel omavalitsustel ellu viia prioriteetsete spordiobjektide rajamist Euroopa Liidu 2014-2020 vahenditest (VVTP).	Kohalike omavalitsustega on tehtud koostööd ning need on nõustatud, maakondlikes ja linnade arengukavades on spordi prioriteedid (sh objektid) indikeeritud.
4.6**	Spordiobjektide jätkuv arendamine riigi ja Euroopa Liidu vahenditest	Jätkatakse riigi jaoks oluliste spordikeskuste harrastajatele ning rahvusvahelisele tasemele sobivaks arendamist.	Edasi on arendatud Kultuuriministeeriumi poolt asutatud spordi sihtasutusi (Jõulumäe, Tehvandi-Kääriku-Tartumaa) (pidev tegevus).

4.7**	Eesti ei ole suutnud kasutada kõiki olemasolevaid võimalusi ennast oluliste rahvusvaheliste spordivõistluste ja -ürituste kaudu tutvustada.	Koostöös EAS-i, EOK ja kohalike omavalitsustega spordialaliituste toetamine suurvõistluse korraldamisõiguste saamiseks. Rahvusvaheliste spordi suurvõistluste kõrgetasemelise läbiviimise toetamine Eestis (VVTP). Võttes arvesse rahvusvaheliste kõrgetasemeliste võistluste arvu ning tasemete kasvu oleks vajalik suurendada praeguse programmi rahalist mahtu. (Pidev tegevus).	Eestis toimub regulaarselt kõrgetasemelisi rahvusvahelisi võistlusi (MM, EM, MK etappe, MM-etappe), mis toob märkimisväärse arvu väliskülalisi ning aitab kaasa Eesti tutvustamisele maailmas. (Pidev tegevus).
4.8**	Oluline on seista dopinguvaba spordi põhimõtete eest.	Antidopingu programmi rahastamine ja elluviimine koostöös SA-ga Eesti Antidoping (pidev tegevus).	Toimub regulaarselt sportlastelt dopinguproovide võtmine nii võistlustel kui ka võistlusvälistel perioodidel. Läbi viiakse nii tippportlaste kui ka noorsportlaste ning harrastussportlaste teadlikkust tõstvaid tegevusi ja koolitusi. (Pidev tegevus).
4.9	Eesti spordielu hea maine tagamiseks on tähtis võidelda sporditulemustega manipuleerimise vastu.	Osalemine Euroopa Nõukogu sporditulemustega manipuleerimise vastu võitlemise konventsiooni läbirääkimistel. Konventsioonis sätestatavate põhimõtete elluviimine Eestis.	Toimub regulaarne sportlaste, treenerite ning sportlaste abipersonali teadlikkuse tõstmine sporditulemustega manipuleerimisega kaasnevatest ohtudest ja tagajärgedest. Siseriikliku seadusandluse konventsiooniga kooskõlla viimine (2018).
4.10	Jätkusuutliku spordielu tagamiseks on tähtis tugevdada valdkonna organisatsioonide võimekust ning parandada juhtimiskvaliteeti.	Spordiklubidele kvaliteedinõuete väljatöötamine ning ellurakendamine (VVTP; pidev tegevus).	Lähtuvalt välja töötatud kvaliteedinõuetest (2014 lõpus) toimub spordiorganisatsioonide hindamine ning tugevate organisatsioonide tunnustamine, mis aitab korrastada organisatsioone valdkonnas (pidev tegevus).
4.11**	Täna ei suudeta I kooliastme kohustuslikku ujumise algõpetuse programmi kogu sihtgrupile täismahus tagada.	Koostöös maavalitsustega ujumise algõpetuse programmi läbiviimine. Suuremat koostööd nähakse Eesti Ujumisliiduga. Vajalik on suurendada ujumise algõpetuse programmi toetuse mahtu, et tagada kõigile I kooliastme 2. klassi lastele programmi kättesaadavus täismahus. (VVTP, pidev tegevus).	Igal aastal viiakse koostöös kohalike omavalitsustega I kooliastme 2. klassi lastele täismahus läbi ujumise algõpetuse (24-tunnine kursus) (pidev tegevus).
4.12*	Spordiga tegelevate inimeste (sealhulgas noorsportlased ja liikumisharrastajad) tervisekontrolli süsteem vajab laiendamist ning suuremat arstide kaasatust.	Kultuuriministeeriumi tegevustoetuse kaudu on loodud eeldused viia läbi sportlaste tervisekontroll (VVTP; pidev tegevus).	Koostöös Sotsiaalministeeriumi ning Eesti Haigekassaga viiakse regulaarselt läbi noorsportlaste ja liikumisharrastajate tervisekontroll (pidev tegevus).

4.13**	Korrastamata on sportlaste, treenerite ning kohtunike tasustamise süsteem. Selle tagajärjel puuduvad spordis tegutsevatel isikutel käesoleval hetkel sotsiaalsed garantiid	Spordivaldkonna rahastamise süsteemi korrastamine, mille käigus: 1) töötatakse välja treenerite tasustamise süsteem; 2) koostöös Rahandusministeeriumiga töötatakse välja kohtunike tasustamise kompensatsioonimehhanism (VVTP, 2015).	Välja on töötatud treenerite töö tasustamise süsteem ning koostöös Rahandusministeeriumiga kohtunike kompensatsioonimehhanism (2015). Toimub süsteemi rakendamine (pidev tegevus).
4.14	Eesti saavutusspordile ja selle järelkasvule on vajalik konkurentsivõimeliste tingimuste loomine.	Olümpialiikumise arendamiseks, sealhulgas Eesti olümpiakoondise ettevalmistuse ja osavõtu tagamiseks olümpiamängudest, toetatakse Eesti Olümpiakomiteed. Spordialakeskse spordisüsteemi ja noortespordi arendamiseks toetatakse spordialaliite. Saavutusspordi toetamine toimub läbi EOK Hasartmängumaksuseaduse alusel.	On loodud tingimused kõrgel tasemel saavutusspordiga tegelemiseks ning Eesti sportlased on rahvusvahelises spordiliikumises konkurentsivõimelised.
4.15 **	Aastal 2018 tähistab Eesti Vabariik sajandat aastapäeva ja selle raames kavandatakse ellu viia mitmekesist kultuuriprogrammi, sh tegevusi spordi valdkonnas.	Koostöös Riigikantselei ja valdkonna partneritega koostatakse EV 100 kultuuriprogramm sh spordi valdkonna tegevused ja selle alusel toimuvad sündmused.	Kultuuriprogramm on koostatud 2015 ja tegevused viiakse ellu 2016-2018.

* Tärniga on märgitud uued algatused.

** Tegevus vajab elluviimiseks lisafinantseerimisotsust.

3. Tulemusvaldkond: lõimumine

Üldeesmärk: Eesti ühiskond on lõimunud, mis väljendub eri keele- ja kultuuritaustaga inimeste ühiskonnaelus aktiivse osalemises, sõltumata nende kodakondsusest, rahvuslikust kuuluvusest või emakeelest.

Mõõdikud	Algtase	2015	2016	2017	2018	2020
Ühise meediavälja ulatus Eestis – ERRi (sh Raadio 4 ja ETV, ETV2) jälgitavus venekeelsete elanike hulgas (Eesti Lõimumiskava 2008-2013, RES 2014-2017 ja VVTP 2011-2015 mõõdik)* Allikas: Lõimumismonitooring	58% (2012)	63%	-	-	-	-
Määratlemata kodakondsusega isikute arv (RES 2014-2017 ja VVTP 2011-2015 mõõdik) Allikas: Rahvastikuregister	88 365 (1.01.14) ⁹	89 700	87 000	85 500	83 000	81 500

* Kultuuriministeerium teeb ettepaneku lõpetada alates 2015 uue valdkondliku arengukava „Lõimuv Eesti 2020“ rakendamise algusega mõõdiku kajastamine seoses mõõdiku mõõtmise lõpetamisega.

⁹ PPA andmete kohaselt on määratlemata kodakondsusega Eesti elanike arv seisuga 01.01.14 91 288 inimest

Meede 5: Välispäritolu taustaga Eesti pikaajaliste elanike lõimumise toetamine

Meetme eesmärk: Tagada tingimused välispäritolu taustaga Eesti elanike naturaliseerumiseks ning ühiskondlikuks aktiivsuseks, s.h. suuremaks konkurentsivõimeks tööturul, et soodustada lõimunuma ning sotsiaal-majanduslikult võrdsema ühiskonna teket (VVTP). Meetme tegevused on eesmärgi saavutamiseks suunatud Eesti välispäritolu taustaga vähelõimunud püsielanike praktilise keeleoskuse ja Eesti ühiskonna ning kultuuriruumi tundmise parandamisele, Eesti kodakondsuse omandamise toetamisele. Meede panustab valdkondliku arengukava „Lõimuv Eesti 2020“ eesmärkidesse ning „Eesti 2020“ eesmärkide saavutamisse.

Meetme kirjeldus: Välispäritolu Eesti vähelõimunud püsielanike suurema lõimumise tagamiseks ühiskonnas rakendab Kultuuriministeerium perioodil 2014-2020 Euroopa Sotsiaalfondi ja riigieelarve vahendeid valdkondliku arengukava „Lõimuv Eesti 2020“ raames. Välispäritolu vähelõimunud Eesti püsielanikele pakutakse tugi-, info- ja nõustamissüsteemi teenust, aktiveerimaks nende osalust tööturul, pakutakse eesti keele praktiseerimisvõimalusi, tagatakse põhiseaduse ja kodakondsuse seaduse tundmise eksamiks ettevalmistuse pakkumine, toetatakse eri projektialgatuste kaudu vastnaturaliseerinud kodanike sisuliste kodanikupädevuste teket ning võimestatakse kultuuriasutusi pakkumaks oma programmi mitmekeelsena kultuurikümbluse algatuse raames.

Olulisemad probleemid, tegevused nende lahendamiseks ning tegevuste vahetud tulemused

Nr	Muudatusvajadus	Tegevused lahendusteni jõudmiseks	Tegevuse vahetu tulemus
5.1	Kultuuriministeeriumi kultuurilise mitmekesisuse ja lõimumise valdkonna haldusala töötajate palgad ei ole konkurentsivõimelised tööjõuturul, mille tagajärjel pidurdub valdkonna areng.	Ettepanekute koostamine ja esitamine riigieelarvest palka saavate kultuuritöötajate, sh sihtasutuste töötajate palkade tõstmiseks (pidev tegevus).	Ettepanekud on koostatud ja esitatud, mis loovad eelduse palgatõusuks (pidev tegevus).
5.2*	Ühiskondliku lõimumise paremaks tagamiseks on vaja tähelepanu pöörata Eesti pikaajalistele välispäritolu taustaga vähelõimunud elanikele.	Kujundatakse välja paindlikud ning praktilistele tegevustele suunatud lõimumist toetavad teenused, s.h. kultuurikümblus ¹⁰ (VVTP).	Lõimumist toetavad teenused on ümber kujundatud (2016), kultuurikümblus on välja kujundatud (2018) ning osutatakse teenuseid, mille tulemusena paraneb sihtrühma keeleoskus, teadmised Eesti kultuurist ja ühiskonnast. Toetatud on naturalisatsiooniprotsess.
5.3*	Eesti kodakondsuse omandamise järgselt pööratakse ebapiisavalt tähelepanu vastnaturaliseerinud kodanike sisulisele lõimumisele ühiskonnas.	Vastnaturaliseerinud kodanike kaasamine lõimumistegevustesse (VVTP).	Vastnaturaliseerinud kodanikele pakutakse lõimumisteenusid (pidev tegevus).

* Tärniga on märgitud uued algatused ja tegevused, mis finantseeritakse uuest 2014-2020 EL perioodi eelarvest.

** Tegevus vajab elluviimiseks lisafinantseerimisotsust.

¹⁰ Kultuurikümblus on praktilisele kultuuritarbimisele suunatud tegevus. Kultuurikümbluse väljatöötamise raames varustatakse kultuuriasutusi tehniliste vahenditega, millega on võimalik pakkuda vastava asutuse teenuseid mitmekeelsena, töötatakse välja mitmekeelne õpisisu ning meetodilised materjalid kümbluses tarbitava kultuuri teoreetilise tausta tundmaõppimiseks ning teenuse pakkumise teoreetilist ning praktilist osa kokkuviiv mudel.

Meede 6: Ühiskondlikuks lõimumiseks vajalike tingimuste loomine

Meetme eesmärk: Lõimumist toetavad väärtushoiakud on ühiskonnas levinud ja kinnistunud, kultuuriorganisatsioonid panustavad aktiivselt lõimumisse oma rahvuskultuuri jätkusuutlikkuse tagamise kaudu (VVTP). Lõimumisvaldkonna poliitika on efektiivselt planeeritud ja ellu viidud (VVTP). Meede panustab valdkondliku arengukava „Lõimuv Eesti 2020“ eesmärkidesse ning „Eesti 2020“ eesmärkide saavutamisse.

Meetme lühikirjeldus: Lõimumise sisuliste ja institutsionaalsete tausttingimuste loomiseks rakendab perioodil 2014-2020 Kultuuriministerium otse ning Integratsiooni ja Migratsiooni Sihtasutus Meie Inimesed (edaspidi SA MISA) kaudu Euroopa Liidu Sotsiaalfondi ning riigieelarvelisi vahendeid. Meetme raames viiakse läbi ja toetatakse meedia- ja koostöötegevusi, mis tagavad ühiskonna sidususe läbi rahvusrühmade vahel tekkiva suurema usalduse. Vähemusrahvuste kultuuriseltse võimestatakse aktiivsemalt osalema oma kultuuri edendamises ja säilitamises. Lõimumise institutsionaalse tausttraamistiku arendamiseks korraldatakse Kultuuriministeriumi poolt valdkondlikku seiret, et tagada rakendusmeetmete asja- ja ajakohasus ning poliitika efektiivne planeerimine koostöös sidusministeriumitega. Suurendatakse poliitika rakendajate ja projektide läbiviijate võimekust viia edukalt ellu valdkonna meetmeid koolitus- ja arendustegevuste, sh koostöötegevuste kaudu.

Olulisemad probleemid, tegevused nende lahendamiseks ning tegevuste vahetud tulemused

Nr	Muudatusvajadus	Tegevused lahendusteni jõudmiseks	Tegevuse vahetu tulemus
6.1	Rahvuskaaslaste kultuuritegevuse elujõulisus tagab jätkusuutliku koostöö diasporaaga, kontaktide hoidmine ja arendamine vajab sihistatumat toetust arvestades suurenevat töörännet välismaale.	Rahvuskaaslaste kultuuriühingute ja -kontaktide toetamine valdkondliku programmi kaudu (VVTP, pidev tegevus).	Rahvuskaaslaste programm on ellu viidud (pidev tegevus).
6.2	Lõimumistegevuste kvaliteetseks planeerimiseks on vajalik senisest süsteemsemalt ja teaduspõhisemalt jälgida ühiskonnas toimuvaid protsesse ning neid adekvaatselt mõõdistada.	Valdkondliku seire eesmärgil lõimumismonitooringu läbiviimine.	Lõimumismonitooring on läbi viidud (2017).
6.3	Analüüsimist vajab rahvusvähemuste kultuuriseltse tegevuse rahastamisega seotud õigusruum.	Rahvusvähemuste kultuuriseltse puudutava seadusandliku baasi ja rahastamis põhimõtete analüüsimine.	Rahastamis põhimõtete ja – probleemide lahendamiseks korraldatakse regulaarseid kohtumisi asjassepuutuvate organisatsioonidega (pidev tegevus).
6.4	Rahvusvähemuste ja hõimurahvaste roll Eesti mitmekesisuses kultuuriruumis ja Eesti Vabariigi kujunemisloos vajab ühiskonnas suuremat teadvustamist.	Erinevate Eesti kultuurilist mitmekesisust tutvustavate sündmuste korraldamine, eestlaste ja teiste rahvuste kontaktide suurendamine tööelus ja vabaaühendustes.	Eestis tegutsevate eri keelelis-kultuurilise taustaga organisatsioonide tegevus ja projektid on toetatud ning nende tegevused ühiskonnas teadvustatud (pidev tegevus).

6.5*	Lõimumise edukuse tagamiseks ebapiisav Eesti ühiskonnaliikmete kaasatus lõimumisprotsessi.	Lõimumist toetavate hoiakute edendamine kogu Eesti ühiskonnas läbi projekti- ja programmitoetuste (VVTP).	Projektid ja programmid on läbi viidud, mille tulemusena on Eesti ühiskonnas eri rahvusest inimeste praktiliste kontaktide ja koostöötegevuste ning meediategevuste toel levinud lõimumist toetavad väärtused ja hoiakud ning lõimumistegevustesse on kaasatud eri rahvusühmad, s.h. eestlased (pidev tegevus).
6.6*	Lõimumisvaldkonna horisontaalsus nõuab protsessi edukuse tagamiseks suuremat koostööd ministeeriumite ja poliitika rakendajate vahel.	Valdkonna süsteemne koordineerimine Kultuuriministeeriumi poolt ning SA MISA rakendusvõimekuse tõstmine (VVTP).	Uue lõimumiskava tegevused on koordineeritud Kultuuriministeeriumi poolt koostöös sidusministeeriumitega (jooksev tegevus). SA MISA poliitika rakendusvõimekus on suurenenud (2018).
6.7 **	Aastal 2018 tähistab Eesti Vabariik sajandat aastapäeva ja selle raames kavandatakse ellu viia mitmekesisit kultuuriprogrammi, sh tegevusi kultuurilise mitmekesisuse valdkonnas.	Koostöös Riigikantselei ja valdkonna partneritega koostatakse EV 100 kultuuriprogramm sh kultuurilise mitmekesisuse tegevused ja selle alusel toimuvad sündmused.	Kultuuriprogramm on koostatud 2015 ja tegevused viiakse ellu 2016-2018.

* Täpniga on märgitud uued algatused ja tegevused, mis finantseeritakse uuest 2014-2020 EL perioodi eelarvest.

** Tegevus vajab elluviimiseks lisafinantseerimisotsust.

ARENGUKAVA FINANTSPLAAN

				Finantseerimine (EUR)					
Tulemusvaldkond	Alavaldkond	Meede	Eelarve jaotus	2014	2015	2016	2017	2018	
1. Kultuur	Kunstid	1. Mitmekülgse kultuurielu tagamine kunstide toetamise ja Eesti kultuuri tutvustamise kaudu	Tulud	24 990 491	22 350 167	22 982 642	23 757 001	23 760 503	
			Kulud	102 713 134	107 746 450	110 073 651	103 575 857	100 635 075	
	Loomemajandus	2. Loomemajanduse arendamine	Tulud		3 060 641	3 020 967	3 066 465	3 027 998	
			Kulud		3 144 136	3 097 461	3 150 988	3 105 727	
	Kultuuriväärtused	3. Vaimse ja materiaalse kultuuripärandi mitmekesisuse säilitamise ja vahendamise toetamine	Tulud	9 008 123	8 305 623	6 042 137	6 367 906	6 471 195	
			Kulud	48 882 113	47 065 183	50 720 018	50 331 957	48 873 063	
			Finantseerimistehingud	131 428	55 932	58 952	62 134	65 489	
	Tulemusvaldkonna tulud kokku				33 998 614	33 716 431	32 045 746	33 191 372	33 259 696
	Tulemusvaldkonna kulud kokku				151 595 247	157 955 769	163 891 130	157 058 802	152 613 866
Tulemusvaldkonna finantseerimistehingud kokku				131 428	55 932	58 952	62 134	65 489	
2. Sport	Sport	4. Tingimuste loomine spordiga tegelemiseks nii harrastuslikul kui professionaalsel tasemel	Tulud	5 512 240	5 614 921	5 700 710	5 805 837	5 805 837	
			Kulud	18 168 217	16 089 477	16 259 123	16 295 639	16 281 166	
Tulemusvaldkonna tulud kokku				5 512 240	5 614 921	5 700 710	5 805 837	5 805 837	
Tulemusvaldkonna kulud kokku				18 168 217	16 089 477	16 259 123	16 295 639	16 281 166	

				Finantseerimine (EUR)					
Tulemusvaldkond	Alavaldkond	Meede	Eelarve jaotus	2014	2015	2016	2017	2018	
3. Lõimumine	Kultuuriline mitmekesisus	5. Välispäritolu taustaga Eesti pikaajaliste elanike lõimumise toetamine	Tulud	85 000	1 733 209	1 726 485	1 116 468	1 117 876	
			Kulud	85 000	1 733 209	1 726 485	1 116 468	1 117 876	
		6. Ühiskondlikuks lõimumiseks vajalike tingimuste loomine	Tulud	588 904	319 990	708 438	0	0	
			Kulud	2 679 148	2 485 620	3 050 073	2 118 771	2 123 002	
	Tulemusvaldkonna tulud kokku				673 904	2 053 199	2 434 923	1 116 468	1 117 876
	Tulemusvaldkonna kulud kokku				2 764 148	4 218 829	4 776 558	3 235 239	3 240 878
Tulud kokku				40 184 758	41 384 551	40 181 379	40 113 677	40 183 409	
Kulud kokku				172 527 612	178 264 075	184 926 811	176 589 680	172 135 910	
Finantseerimistehingud kokku				131 428	55 932	58 952	62 134	65 489	

LISA 1: HETKEOLUKORRA ANALÜÜS

1. Tulemusvaldkond: kultuur

1.1 Alavaldkond: kunstid

Etenduskunstid

Etenduskunstide valdkonnas tegutses 2011. aastal hinnanguliselt 315 teatrit, ettevõtet ja ühendust 3343 töötajaga. Valdonna tulu oli 52,5 miljonit eurot. Teatrisüsteem koosneb kutselistest riigi-, munitsipaal- ja erateatritest ning ulatuslikust kooli- ja harrastusteatri võrgustikust. Etendusasutuste tegevust reguleerivad Etendusasutuse seadus (RTI 2003, 51, 353) ja Rahvusoperi seadus (RTI 1997, 93, 1558).

Kultuuriministeerium toetab teatritegevust teatri omandivormist olenemata. Ministeeriumi eelarvest jagatava raha toel antakse aastas keskmiselt 4600 etendust, valmib keskmiselt 160 uuslavastust, tööd saab koosseisulisena üle 1700 inimese ja teenindatakse ligikaudu 1 miljon külastajat. Regulaarset ülevaadet eesti etenduskunstidest annab Eesti teatri ülevaatefestival. Lisaks toimuvad rahvusvahelised teatrfestivalid Baltoscandal, Augusti TantsuFestival, „Talveöö unenägu“, „Monomaffia“, NoTaFe, Jõhvi Balletifestival “Kuldne Mask“ Eestis, Tallinn Teater Treff ning väiksemad eraalgatuslikud laste- ja harrastusteatri festivalid.

Etenduskunstide valdkonna eestkoste- ja katusorganisatsioonideks on töövõtjaid esindav Eesti Teatrilii, tööandjaid esindav Eesti Etendusasutuste Liit, valdkondlik teabe- ja arenduskeskus Eesti Teatri Agentuur, Eesti Tantsunõukogu, ASSITEJ ja Eesti Harrastusteatri Liit. Aktiivselt osaletakse Teenistujate Ametiliitude Keskorganisatsiooni TALO, Eesti Tööandjate Keskkliidu, Eesti Kutsekoja ja Eesti Kultuuri Koja töös, samuti kuulatakse rahvusvahelistesse koostöövõrgustikesse Euroopa Etenduskunstide Tööandjate Liitude Liiga/PEARLE*, Opera Europa, ENICPA, Rahvusvaheline Teatriinstituut ITI jne.

Etendusasutuste põhiprobleemid on järjest suurenev omatulu teenimise vajadus, mis avaldab survet loominguistele valikutele ja publikuharimisele, kehtiv finantseerimissüsteem, ebahühtlane tööhõivepoliitika ja tööjõu rakendatuse tase, mida iseloomustavad spetsialistide üle- või alaproduktsioon ning ebahühtlane hõivatus, etendusasutuste aegunud taristu, laste- ja noortelavastuste vähenemine variatiivsus ja nn mustad trupid, mis mõjutavad negatiivselt tulevaste teatrikülastajate arvu ja maitse-eelistusi.

Tugevused	Võimalused
Eestis on nii juriidiliselt vormilt, žanritelt kui regionaalse kaetuse seisukohalt mitmekesine teatrimaastik.	Loomemajade (Vaba Lava) näol on käivitatud uus mudel, mis kaasab erasektori ning pakub vabatruppidele tegutsemiseks vajalikke lisavõimalusi.
Teater on regionaalselt hästi kättesaadav, kõikidel elanikel võimalik ligikaudu 100 km raadiuses oma elukohast etenduskunstidest osa saada. Seda võimendab nii riiklik programm "Teater maal" kui ka teatribusside projekti edukas käivitamine.	Tehnoloogiline areng loob uusi võimalusi etenduste vahendamiseks, samuti aidates etendusasutustel kokku hoida reklaami, piletimüügi, lavastustehnika jne kulusid.
Etenduskunstide valdkonnas töötavad pühendunud ja võimekad professionaalid, kes on moodustanud tugevad erialaliidud.	Etenduskunstid jõuavad üha laiemalt erinevatesse mängukohtadesse, suurendades veelgi regionaalset kättesaadavust ning tuues piirkondadesse lisaväärtust.
Etenduskunstidel on Eesti kultuuriruumis hea maine. Teatrikülastuste poolest elaniku kohta kuulub Eesti Euroopa absoluutsesse tippu.	

<p>Süsteemne, struktureeritud ja laiapõhjaline haridusmaastik tagab valdkonna jätkusuutlikkuse.</p> <p>Teatristatistika on kvaliteetne - oluline sisend rahastusotsustele ning teatripoliitika kujundamisel.</p>	
Nõrkused	Ohud
<p>Valitseb ebaühtlane tööhõivepoliitika ja tööjõu rakendatuse tase, mida iseloomustavad spetsialistide üle- või alaproduktsioon ning ebaühtlane hõivatus.</p> <p>Valdkonna välisuhtluse ja turustamise võimekus on ebaühtlane.</p> <p>Etendusasutuste aegunud taristu, ennekõike moraalselt vananenud lavatehnika, mille asendamine tänapäevase tehnoloogiaga on kallis.</p> <p>Etendusasutuste finantseerimisel puudub süsteem kohalike omavalitsuste ja erasektori vahendite eraldamisel.</p> <p>Pakutavate laste- ja noortelavastuste vähene variatiivsus ja nn „mustad trupid“ mõjutavad negatiivselt tulevaste teatrikülastajate arvu ja maitseelistusi.</p> <p>Professionaalse teatrikriitika kvaliteet on tagasihoidlik.</p>	<p>Eestikeelsete tüvitekstide vähesus, mis pärsib omadramaturgia arengut.</p> <p>Vähene koostöö teatrite vahel ja ressursside mõistlik jagamine vähendab osade teatrite, ennekõike vabatruppide võimalusi publikuni jõuda.</p> <p>Teatrite tehnilise personali lahkumine paremini tasustatavatele ametikohtadele muudes sektorites või välismaal.</p>

Ohtude maandamiseks vajalikud tegevused

- 1) Vajadus on etenduskunstide rahastamise alused valdkonnaüleselt kokku leppida ja seadustada.
- 2) Otsitakse võimalusi teater noorele vaatajale ja tantsuteatri eripäradest tulenevate rahastamismehhanismide loomiseks ja käivitamiseks.
- 3) Töötatakse välja ettepanekud maksusoodustuste tegemiseks eraraha kaasamisel.
- 4) Valdkonna tehnilise baasi ja professionaalide arengu tagamiseks otsitakse võimalusi luua sihtasutuste käes olevate hoone jaoks remondifond ning kokkuleppel sihtasutustega koostada 5-aastased investeeringukavad hoonete säilimiseks ja parendamiseks.
- 5) Etenduskunstide rahvusvahelistumise toetamiseks, institutsionaalse võrgustiku tugevdamiseks, samuti statistiliste andmebaaside paremaks koordineerimiseks ja kommunikatsiooni ning turunduse parandamiseks otsitakse võimalusi Eesti Teatriagentuuri võimekuse tõstmiseks.

Kunst

Kujutava kunsti valdkonnas tegutsevad peamiselt eraõiguslikud organisatsioonid, omaalgatuslikud mittetulundusühingud ja suur hulk vabakutselisi loovisikuid. Kultuuriministeerium toetab tegevustoetusega SA Kaasaegse Kunsti Eesti Keskust ja SA Tallinna Kunstihoone Fondi, programmidest saavad toetusi taotleda kunstikorraldajad, -galeriid ja tugiteenuse pakkujad. EAS rahastab kunstivaldkonna arenduskeskuse algatusi. Valdkonna tegevuste põhirahastajaks on Eesti Kultuurkapital (u 1,6 miljonit eurot aastas).

Tänu jõulisele põlvkonn vahetusele valdkonnas on toimumas oluline elavnemine nii loomingulises ja institutsionaalses plaanis kui ka kunstituru arendustegevustes ja rahvusvahelistumises. Rakenduvad uued tegevusmudelid ja –valdkonnad, samuti areneb tugiteenuste pakkujate ring. Tänu kunstiteoste tellimise seadusele on tõusnud kunstiteoste arvukus avalikus ruumis.

Residentuuride loomise ja rahvusvahelises residentuurides osalemise aktiivsus on kasvutrendis, loovisikute mobiilsus vajab lähiajal kindlasti suuremat ning süsteemsemat toetust. Valdkonna rahvusvahelistumine on jõudmas uuele tasemele, Eesti kunstnike läbimurre kunstimaailma tippude hulka ja üha kõrgetasemelisem institutsionaalne koostöö on tänu valdkonna professionaalide pühendumisele tööle üha tulemusrikkam. Kunsti maine Eesti ühiskonnas on paranenud, näituseelu mitmekesine.

Kultuuriministeeriumi eelarve ei võimalda piisavalt toetada valdkonna arenguvajadusi, eesmärkide saavutamiseks peavad võimalused oluliselt paranema. Näiteks kujutatavast kunstist osasaamiseks on regionaalselt erinevad, kunstnike võimalused oma tööde tutvustamiseks väljaspool tõmbekeskusi on piiratud ning näituseasutuste tehniline baas on kohati nõrk.

Tugevused	Võimalused
<p>Tegutseb uus põlvkond end rahvusvaheliselt positsioneerivaid kunstnikke, kuraatoreid ja kunstijuhte. Eesti kunstiprofessionaale hinnatakse üha kõrgemalt nii kodu- kui välismaal.</p> <p>Suurenenud on avatus ja koostöövõime, valdkonnasisene tööjaotus toimib hästi. Oluliselt on paranenud osalemine poliitika kujundamises. Olemas on põhjalik sisend Eesti kultuuripoliitika põhialused aastani 2020 dokumendile, mille põhjal saab jätkata strateegilise planeerimise alast koostööd.</p> <p>Eesti Kaasaegse Kunsti Arenduskeskus veab valdkonna ekspordiplaani ning see on elavdanud galeriide ja kunstnike tegevust nii kohalikul kui rahvusvahelisel kunstiturul, tõstnud konkurentsivõimet, loodud on välispraktika võimalusi galeristidele ja noortele kunstivahendajatele.</p> <p>Kaasaegse Kunsti Eesti Keskus (KEKK) toimib infokeskusena kunstielu rahvusvahelistumisel tutvustades eesti kunsti maailmas ja rahvusvahelist kaasaegse kunsti elu Eestis. KKEK on ministeeriumi partneriks Veneetsia biennaali Eesti paviljoni korraldajana, kaasates projekti ka haridusliku mõõtme ning praktikaprogrammi.</p> <p>Näitusepaikade taristu Eestis on mitmekülgne, tagades laiapõhjalise näituseelu. Kunstielu aktiveerivad festivalid ja kunstipreemiad. Olemas on rahvusvaheliste arengueesmärkidega erialameedia baas. Vahepealse madalseisuga võrreldes on tuntavalt aktiveerunud kunsti kajastamine laiatarbemeedias, eriti televisioonis. Toimib arvestatav kirjastustegevus.</p>	<p>Manifesta toimumine 2014. aastal Peterburis tõmbab rahvusvahelise kunstimaailma tähelepanu siinsele regioonile ja on võimaluseks nii siinsetele kunstikorraldajatele kui turundajatele. Eesti kunstnike rahvusvahelised edulood suurendavad tähelepanu Eestile ning on heaks eeskujuks uutele põlvkondadele.</p> <p>Rahvusvahelise kunstituru suurem huvi siinsete kunstnike loomingu vastu tagab Eesti galeriide kasvavad ekspordivõimalused.</p> <p>Kogukondlike väärtuste esilekerkimisel on tõenäoline suhestuvate kunstipraktikate areng, samuti ühistegevuste ja kunstisõprade klubilise tegevuse aktiveerumine ka keskustest kaugemal. See omakorda looks soodsa pinnase võimalike kunstiresidentuuride rajamiseks Eesti „kunstikaugemates“ paikades ning aitaks kasvatada KOVide panust kunstielu arendamisesse.</p> <p>Loovainete väärtustamine Põhikooli- ja Gümnaasiumiseaduses tagab nii kunstivaldkonna tegijate järelkasvu kui teadlikumat ja otsingulisemat publikut, sh kolleksionääre.</p> <p>Meedia kasvav huvi kunstiteemade vastu aitab parandada kunsti mainet, tutvustada uue põlvkonna tegijaid ja arendada kunstiteemalist diskussiooni.</p>

<p>Kunstiteoste tellimise seadus (KTTS) aitab tuua avalikku ruumi kaasaegse kunsti teoseid ning elavdab kaudselt ka kunstiturgu ja kunstnike hõivet.</p>	
Nõrkused	Ohud
<p>Suure vabakutseliste arvu juures on Eesti Kultuurkapitalil vaid kümme loomestipendiumi, mis võimaldavad isikutel lühiajaliselt loometööle keskenduda.</p> <p>Kunstiturg ei ole piisavalt arenenud, et võimekate autorite loomingulist tegevust toetada või tagada nende sissetulek.</p> <p>Nüüdiskunsti tegevused sõltuvad olulisel määral ühest rahastajast - Eesti Kultuurkapitalilt saavad tegevustoetust mitmed institutsioonid, projektitoetuste kaudu ollakse valdkonna tegevuste põhirahastaja.</p> <p>Puudub süsteemne teavitus- ja täiendkoolitus, sh õigus- ja majandusküsimustes kõigis vanusegruppides. Kindlasti vajab järelaitamist galeristide ja kunstimanageride ning ka kuraatorite koolitus.</p> <p>Kunstiturg on valdkonna majandustegevuses täna pigem finantstoetuste vajaja, mitte tegevuste rahastaja funktsioonis. Eestis tegutsevad kunstigaleriid ei toimi enamasti kunstnike esindaja ja vahendajatena. Vähesteid Eesti kunstnikke esindab täna mõni välisgalerii.</p> <p>Puudub valdkonnaülene regulaarne koostöö- või dialoogivorm. Valdkonna (näituse-)tehniline baas on nõrk, väljaspool tõmbekeskusi tegutsevatel väikegaleriidel pole enamasti pädevat tehnilist personali, transporditingimused on kunsti käitlemiseks sobimatud või kättesaamatu hinnaga. Valdkonna vähesed töökohad, sh kõrgharidust ja juhtimisvõimekust eeldavad sisutegevused (galerist, kuraator) ja tehnilised ametid on enamasti alatasustatud. Oluliselt vajaks täiendust tehniliste jm tugiteenuste alane ettevalmistus.</p> <p>Puudub ühtne Eesti kunsti andmebaas ja Eesti kunstielu süsteemne dokumenteerimine - seda nii kunstiajaloo kui jooksva kunstialase teavitustegevuse huvides. Eesti (nüüdis-) kunsti integreerimine arendatavatesse digitaalsetesse andmebaasidesse on koordineerimata.</p>	<p>Hariduspoliitika probleemsed tendentsid:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1.Noorte huvitegevuse nn ringiraha puudumine - kunstialane huviharidus võib veelgi marginaliseeruda, jääb kättesaadavaks vaid vähestele, mõjutades otseselt nii kunstnikkonna kui publiku järelkasvu ja valdkonna jätkusuutlikkust. 2. Kõrgharidussüsteemi arengud panevad kunstierialad ja laiemalt humanitaaria oluliste dilemma ette, millel on otsene mõju kunsti professionaalsele arengule ja rahvusvahelistumisele. <p>“Johann Köleri” efekt: tipptegijad omandavad hariduse, tegutsevad ja elavad Eestist väljas, side kodumaaga püsib vaid isiklikus sfääris, ei panustata sinise kunstielu arengusse.</p> <p>Provintsisitumise oht: Eesti kunstielu jääb kohalikuks, puudub rahvusvaheline perspektiiv. Palgakonkurents ei ole Eesti eelarvete juures meie kunstiasutused võimelised kaasama rahvusvahelisi tipp-professionaale.</p> <p>Intellektuaalse isolatsiooni oht. Kunstivaldkonna arutelud jäävad siseringi, ühiskond laiemalt ei mõista kaasaegset kunsti ja selle püüdlusi, kunstiteemaline diskussioon püsib valdkonna piirides, tekib enesekaitse refleksi igasuguse laiema diskussiooni suhtes. Kunst on meedias marginaalsel positsioonil, nõ subkultuur.</p> <p>KTTS ei laiene kohalike omavalitsustele. Oluliselt väiksem kunstiteoste tellijate ring. Pikemas perspektiivis lakkab EL vahendite aktiivne kasutus investeringuteks ja riigi ehitustegevus, mis vähendab kunsti tellimist veelgi.</p> <p>Maksukorraldus ei soodusta kultuuri, sh kaasaegse kunsti eratoetuse kasvamist. Riigil on täna vähe võimalusi eratoetuse soosimiseks.</p> <p>Vabakutseliste kunstnike suur arv, kellele tänase sotsiaalsete garantiide süsteemiga ei laiene tihti ravi- ja pensionikindlustus.</p> <p>Ühendused välismaaga, kaugus olulistest keskustest ja majutusasutuste areng väljaspool Tallinna ei toeta hetkeseisuga suurte rahvusvaheliste kunstisündmuste korraldamist Eestis.</p>

Ohtude maandamiseks vajalikud tegevused

- 1) Kultuuriministeerium otsib koos Kultuurkapitali ja valdkondlike organisatsioonidega võimalusi kunstnike loometingimuste parandamiseks. Otsitakse võimalusi pikemaajaliste loomestipendiumide maksmiseks, mis võimaldaks keskenduda loomingulisele tegevusele vähemalt 2-3 aasta jooksul, samuti eraraha kaasamiseks kunstiteoste produktsiooni rahastamiseks.
- 2) Vabakutseliste loovisikute sotsiaalsete garantiide parandamiseks töötatakse edasi nii sotsiaalmaksu arvestamise regulatsioonide kui LLSi arendamisega.
- 3) Kunstigaleriide töö parandamiseks ja kunstituru arendamiseks jätkub ettevõtluse ja ekspordiga seotud tegevuste toetamine loomemajanduse vahenditest.
- 4) Valdkonna tehnilise baasi ja valdkonna professionaalide arengu tagamiseks töötatakse välja lahendused täiendkoolituste toetamiseks ning rahvusvaheliste erialapraktikate süsteemseks rahastamiseks.
- 5) Kunstielu rahvusvahelistumise toetamiseks, institutsionaalse võrgustiku tugevdamiseks, samuti Eesti kunstielu andmebaaside paremaks koordineerimiseks ja kommunikatsiooni ning turunduse parandamiseks jätkub Kaasaegse Kunsti Eesti Keskuse tegevuse toetamine.
- 6) Jätkatakse rahvusvahelise koostöö ja kahesuunalise mobiilsuse toetamist nii loovisikute kui kunstikorraldajate ja institutsioonide tasandil, aidatakse luua ja arendada kunstiresidentuure ning rahastada loomemajades töötamist ning pikemaajalisi loomelähetusi kunstnikele tagamaks kunstielu rahvusvahelistumise.
- 7) Eesti kunstigaleriide omavahelise koostöö ja näitustevahetuse motiveerimiseks, samuti rahvusvaheliste projektide korraldamise hõlbustamiseks Eesti eri paigus ja tugiteenuste laiema kättesaadavuse tagamiseks, kasvatatakse kunstigaleriide toetusprogrammi.

Kirjandus

Kirjandus on riigi poolt väärtustatud kui omakeelse kultuuriruumi üks alustalasid, luues eeldused ka teiste valdkondade kestmiseks ja arenguks. Selleks loob ja rakendab Kultuuriministeerium toetusmehhanisme, mis toetavad uute teoste loomist, kirjastamistegevust ning kirjanduse kättesaadavust. Kultuuriministeerium toetab kirjanikke vastavalt loomeliitude seadusele läbi Eesti Kirjanike Liidu nn pearaha toetuste ning läbi SA Autorihüvitusfond raamatukogude laenutustelt kogutava hüvitise.

Tähtis on raamatute kättesaadavus, lugemise populaarsus, kirjanduse väärtustamine. Lugejate kasvatamiseks on vaja head (laste)kirjandust, laste ja noorte lugema innustamist nii kodu, lasteaia kui kooli poolt, olulisel kohal on oma valdkonna kompetentsi keskuse – Eesti Lastekirjanduse Keskuse tegevus. Mitmed kirjanduskonkursid toovad laste ja noorte lugemislauale uusi ja huvitavaid Eesti kirjanike teoseid.

Kultuuriministeerium toetab kirjandust ja kirjastamist läbi Kultuurkapitali kirjanduse sihtkapitali (1,35 miljonit eurot 2013 aastal) ja Kultuuriministeeriumi programmi „Eesti kirjandus“ kaudu. Programmist toetatakse rahvuskultuurile oluliste teoste väljaandmist, aga ka vanema, reeglina autoriõiguse kaitse alt väljas oleva kirjanduspärandi digiteerimist ja e-raamatutena tasuta kättesaadavaks tegemist.

Eesti kirjanduselu on mitmekesine ja rahvusvaheline. Traditsioonilised kirjandusfestivalid ja Tallinna raamatumess näitavad kasvavat publikumenu. Eesti kirjandus on suurendamas oma tähtsust ja väljapaistvust järjest rohkem ka välismaal. Aastal 2013 ilmus üle maailma 15 keeles 47 eesti kirjandusteost. Suur roll selles on Eesti Kirjanduse Teabekeskusel, mis saab riigilt tegevustoetust ja vahendab Eesti autorite teoseid maailma; Eesti Kirjastuste Liidul, kes on riigi partner Eesti kirjanduse ja raamatute esitlemisel rahvusvahelistel messidel ning Eesti Lastekirjanduse Keskusel, kes tutvustab maailmas eesti lastekirjandust. Kirjanduse eksport saab osaliselt toetust ka EASi loomemajanduse ekspordi meetme kaudu.

Eesti on koos Läti ja Leeduga kutsutud peakülaliseks Londoni raamatumessile aastal 2018. See tingib järjest suureneva vajaduse panustada Eesti kirjanduse rahvusvahelistumisele, tõlkijate koolitusele, messidel osalemisele, kirjastajate ja pressivisiitide korraldamisele, kirjanike osalemisele rahvusvahelistel kirjandusfestivalidel.

Kulturiajakirjanduse maastikul toetab Kultuuriministeerium SA Kultuurileht kaudu 2 nädalalehte (Sirp, Õpetajate Leht) ja 10 ajakirja (Akadeemia, Looming, Loomingu Raamatukogu, Keel ja Kirjandus, Muusika, Vikerkaar, Teater.Muusika.Kino, Kunst.ee, Täheke ja Hea Laps). Tihe koostöö toimub SA Kultuurileht väljaannete ja Rahvusringhäälingu kultuuriportaali vahel.

Tugevused	Võimalused
<p>Eestis on palju häid kirjanikke, kelle loomingut loetakse ja tuntakse nii kodu- kui välismaal.</p> <p>Raamatutele on kohaldatud alandatud käibemaksumäära.</p> <p>Valdkonnas toimivad oma ala professionaalsed organisatsioonid – Eesti Kirjanike Liit kaitseb loomeliiduna kirjanike ja tõlkijate huve, Eesti Lastekirjanduse Keskus on keskne eriala- ja infoasutus lastekirjanduse alal, Eesti Kirjanduse Teabekeskus vahendab eesti kirjanikke ja nende teoseid maailmale, toetab ja koolitab tõlkijaid, haldab inglise keelset ainulaadset andmebaasi eesti kirjanikest, nende teostest, tõlkijatest ja eesti kirjanduse tõlgetest.</p> <p>Valdkonna võtmetähtsusega organisatsioonid, Eesti Kirjanduse Teabekeskus, Eesti Lastekirjanduse Keskus, Eesti Kirjastuste Liit teevad tihedat koostööd kirjanduse rahvusvahelistumise ja ekspordi osas. Riiklikult väga oluline on kirjanduse regulaarne ja läbimõeldud esindatus rahvusvahelistel raamatumessidel.</p> <p>Tihe raamatukogude võrk üle Eesti aitab muuta raamatu kättesaadavaks, olles olulisimaks lugemiskultuuri kandjaks.</p>	<p>Kirjastused teevad koostööd, parandades müügi- ja turundustegevust, koordineerides kirjanike esindamist, lahendades raamatumüügiga seotud probleeme, eriti väiksemates piirkondades.</p> <p>E-raamatute arvu kasv, e-raamatute lugejate arvu kasv, e-raamatupoed, e-raamatukogud aitavad kaasa lugemise populariseerimisele ja kirjanduse kättesaadavuse suurenemisele.</p> <p>Peakülaliseks pürgimine Londoni raamatumessil 2018 loob võimaluse eesti kirjanduse suuremahuliseks tõlkimiseks, tõlkijate koolituseks, eesti kirjanduse väljaandmiseks väliskirjastajate poolt, eesti kirjanike järjest tihedamaks osalemiseks rahvusvahelistel kirjandusfestivalidel, nende tuntuse kasvu.</p> <p>Majanduskasv. Maksujõu kasvades ostavad inimesed rohkem ka raamatuid, ka raamatukogud jaksavad rohkem teavikuid soetada ja suureneb kirjanduse kättesaadavus.</p>
Nõrkused	Ohud
<p>Eestlaste lugemisharjumus on vähenemas.</p> <p>Eestis on väga palju nn „ühe mehe või ühe raamatu“ kirjastusi, kirjastuste vahel puudub koostöö.</p> <p>Eesti kirjastused ei esinda kindlate kirjanike õigusi, mis ei motiveeri kirjanikesse investeerima, neid turundama. Kirjastused ei tegele ekspordiga, kirjanikel sageli puudub selleks aeg, oskused ja võimalused.</p> <p>Eesti kirjanduse rahvusvahelistumise üheks suureks takistuseks on eesti kirjanduse tõlkijate vähesus.</p>	<p>Eesti haridussüsteem ei suuna lapsi mõtestatud eneseväljendusoskuste arendamisele ja hariduspoliitikas ei pöörata piisavalt tähelepanu lugemusele ja kirjandusele. Kooliraamatukogude alarahastatus ning emakeele ja kirjanduse tundide vähenemine toob kaasa eesti keele halvema tundmise, funktsionaalse lugemisoskuse puudumise ja raamatutesse ja lugemisse halvustava suhtumise.</p> <p>Kõrghariduses järjest süvenev võõrkeelsete õppekavade suurenemine ei taga hea keeleoskuse ja keeletunnetusega noorte kirjanike pealekasvu.</p>

<p>Vabakutseliste kirjanike arv, kellele tänase sotsiaalsete garantiide süsteemiga ei laiene ravi ja pensionikindlustus on suur. Puudub olukorda lahendav seadusandlus.</p> <p>Raamatute jaemüügi koondumine kahe ettevõtte kätte, mitmekesisuse puudumine, raamatupoed on ainult suuremates linnades.</p> <p>Alandatud käibemaksumäär ei kehti e-raamatutele, mis pärsib omakorda e-raamatute levikut.</p> <p>E-raamatukogunduse alal puudub ühtne riiki kattev süsteem. Investeeringute puudus.</p>	<p>Eesti laiatarbe meedia kultuurikäsitlused marginaliseeruvad, muutuvad pealiskaudseks, puudub edasiviiv kultuurikriitika.</p> <p>Väheneb kirjanduse kättesaadavus tõmbekeskustest kaugemates regioonides. Rahvastiku ümberpaiknemise tagajärjel väheneb maapiirkondades elanike arv, suletakse raamatukogusid, enamikes väikelinnades puudub raamatupoed.</p> <p>Inimeste halva majandusliku olukorra tõttu ei ole paljudel võimalik osta raamatuid ja peab lootma raamatukogudele, kus teavikute ostu piirab samuti tõusev raamatuhind.</p> <p>Eesti kirjanike ja kirjanduse varjujäämine näiteks Soome ja teiste Põhjamaade jõulisema turundus- ja eksporditegevuse kõrval, peamiselt tingitud rahastamise vähesusest.</p>
---	--

Ohtude maandamiseks vajalikud tegevused

- 1) Laste lugemishuvi suurendamiseks ja kirjanduse populariseerimiseks toetatakse Kultuuriministeeriumi programmist „Eesti kirjandus“ laste ja noorte raamatute konkursse. Samast programmist toetatakse üle riigi erinevaid ettevõtmisi, kirjandusfestivalid, kirjanike esinemisi koolides ja raamatukogudes. Lisaks aitab lugemisharjumuste muutmisele kaasa Eesti Lastekirjanduse Keskus, mis on riigieelarveline asutus, kus koolitatakse järjepidevalt nii algklasside, emakeele ja kirjanduse õpetajaid kui ka raamatukoguhoidjaid ja lapsevanemaid. Eesti Lastekirjanduse keskus tegeleb lisaks lastekirjanduse populariseerimisele, selle kogumise, uurimise ja ekspordiga.
- 2) Eesti kirjanduse rahvusvahelistumise parendamiseks toetatakse Eesti Kirjanduse Teabekeskuse tegevust tõlkijate koolitamisel, mis hõlmab endas nii tõlkijatele mõeldud stipendiumi kui ka residentuuri loomist. Samuti toetatakse Eesti osalemist rahvusvahelistel messidel, järjepidevat kirjastuste teadlikkuse tõstmist ekspordivõimalustest ning autoriõiguste vahendamist ja rahvusvaheliste lepingute sõlmimist. Kultuuriministeerium arendab nii tõlkijatele kui väliskirjastajatele mõeldud toetuste süsteemi, mille eesmärgiks on süstemaatiline eesti kirjanduse tõlgete ilmumine väliskirjastustes.

Muusika

Eesti muusikavaldkonnas tegutseb 1495 ettevõtet ja asutust, hõivatud töötajaid on hinnanguliselt 5800 ja kogutulu on 135 miljonit eurot. Valdkonnas tegutseb kolm riiklikku (Eesti Kontsert, Eesti Riiklik Sümfooniaorkester, Eesti Filharmoonia Kammerkoor) ja kolm munitsipaalset (Tallinna Filharmoonia, Pärnu Linnaorkester, Narva Linna Sümfooniaorkester) kontserdiorganisatsiooni.

Muusikavaldkonna organisatsioone, kollektiive, festivalid ja kontserte toetatakse riigi poolt läbi Kultuuriministeeriumi (eelarvereal olevad organisatsioonid, lisaks 4 erinevat toetusprogrammi), Kultuurkapitali (helikunsti sihtkapital), Hasartmängumaksu Nõukogu ja loomemajanduse programmide.

Probleemina võib välja tuua vajaduse parandada tippkollektiivide töökeskkonda, näiteks ERSO-l puudub oma saal ja vajalikud prooviruumid. Eesti muusikute rahvusvaheline konkurentsivõime on piiratud seoses kvaliteetsete muusikainstrumentide puudumisega. Sellega seoses on vaja luua avaliku- ja erasektori koostöös pillifond. Kontserdikorraldus maapiirkondades on hõre ning seega on ligipääs muusikaelule ebahütlane. Muusikaekspordi potentsiaal ei ole maksimaalselt kasutatud seoses piiratud vahendite olemasoluga välisurundusele ja ekspordile.

Tugevused	Võimalused
<p>Olemas on üldine ja valdkondlik strateegia, mis on koos valdkonnaga läbi arutatud.</p> <p>Eestis tegutsevad rahvusvaheliselt tunnustatud tippkollektiivid ja paranenud on üldine kontserdikorralduse tase. Eraõiguslike muusikakollektiivide, kontserdikorraldajate ja muusikafestivalide tase on kõrge ja maastik mitmekesine.</p> <p>Helilooja Arvo Pärt on maailmas mängituim kaasaegne helilooja ning see omab suurt mõju siinsele muusikaelule. Lisaks Arvo Pärtile on Eestis mitmeid rahvusvahelist tunnustust pälvinud heliloojaid, sh Tüür, Tormis, Tulve jpt.</p> <p>Lisaks klassikalisele muusikale on Eesti rahvusvaheline tunnus märkimisväärselt kasvanud seoses Tallinn Music Week'i ja sealt võrsunud kollektiividega (Ewert & The Two Dragons jne).</p>	<p>2015. aastal toimuva muusika-aasta raames avaneb võimalus kogu valdkonnale suuremat tähelepanu tõmmata ja erinevatele žanridele uut publikut võita.</p> <p>Muusika on suure tähtsusega valdkond nii kultuurivahetuse kui ka –ekspordi mõistes. Valdikkonnaga seotud võimaluste jätkuv kasutamine väljaspool Eestit muudab riigi sellesuunalised tegevuskavad sisukamaks ja mõjusamaks. Perspektiivikaks võimaluseks on riigi ja erasektori (Eesti Autorite Ühing) ühised investeeringud muusikaekspordi elavdamisse.</p> <p>Hinnates kultuurisündmuste majanduslikku mõju, joonistuvad eriti selgelt välja muusikafestivalid. Tegemist on sündmustega, mis toovad lisaväärtust nii väliskülaliste teenindamisega seotud kui ka kohalikele ning siseturistidele suunatud ettevõtluses.</p> <p>Koondumine kontserdielul korraldavatesse liitudesse aitab oluliselt kooskõlastada ja planeerida ja ühistegevusi.</p>
Nõrkused	Ohud
<p>Tippkollektiivide töökeskkond vajab parandamist, ennekõike prooviruumide olukord. ERSO-l puudub oma saal ja vajalikud prooviruumid.</p> <p>Kontserdikorraldus maapiirkondades on hõre ning seega on ligipääs muusikaelule ebahütlane.</p> <p>Seoses riigiasutuste (ERSO, Eesti Kontsert) üleminekuga sihtasutusteks on valdkonnas (sh loomeliidud, interpreetid) suurenenud ebakindlus tuleviku osas. Kuna selleks puuduvad objektiivsed põhjused, võib kujunenud olukorda pidada vähese selgitustöö tulemuseks.</p>	<p>Muusikahariduse korraldus, mis on seni taganud muusikavaldkonna järjepidevuse ja kvaliteedi, võib muutuda, mis ohustab väljakujunenud süsteeme muusikahariduse andmisel alg-, põhi-, kesk- ja kõrghariduse baasil.</p> <p>Rahvusvaheline muusikavaldkonna tööturg meelitab Eestist eemale võimekaid muusikuid.</p>

Ohtude maandamiseks vajalikud tegevused

- 1) Loodaval Sihtasutusel ERSO on võrreldes praeguse tegevusvormiga, seoses nõukogust tuleneva läbirääkimisvõimekuse kasvamisega, suuremad võimalused töökeskkonna parandamiseks;
- 2) Korraldatava muusika-aasta (2015) raames katsetatakse mitme uue formaadiga, mille tulemusena suureneb ligipääs kvaliteetsele ja mitmekesisele muusikaelule maapiirkondades;
- 3) Seoses riigiasutuste üleminekuga sihtasutusteks on juba tehtud täiendavat selgitustööd ja kartusi aitavad maandada positiivsed kogemused seoses käivitunud sihtasutustega.

Audiovisuaal

Filmi ja video valdkonnas tegutses 2011. aastal 363 ettevõtet, kus töötas 1093 töötajat. Sektori kogutulu oli 50,9 miljonit eurot, sellest riikliku finantseerimise osatähtsus oli 12,6% (Eesti Filmi Instituut ja Kultuurkapital) ning välisfondide osakaal 1,3%. Ringhäälingusektor koosnes samal ajal 89 ettevõttest, kus töötas 1442 inimest. 2011 tegutses Eestis 9 üleriigilise leviga televisiooniorganisatsiooni, mis edastasid teleprogrammi. Eesti Rahvusringhäälingus töötas 2011. aasta lõpul 670 inimest, neist otseselt televisioonivaldkonnas 292. Erateleringhäälingu valdkonnas töötas samal ajal kokku 562 töötajat, neist telekanaleis 176. ERRi eelarve maht 2013 oli 30 423 954 eurot.

Tervikuna on Eesti audiovisuaalvaldkond positiivses arengus - kasvavad nii kodumaiste filmide vaatajanumbrid ning teenitakse ka rahvusvahelist tunnustust festivalidelt. Eesti telemaastik on väljakujunenud, kuid jätkuvalt konkurentsitihe, kolm peamist telekanalit (ETV, Kanal 2 ja TV3) omavad ligilähedast vaadatavust, nišihuve rahuldab kasvav arv kaabeltelevisioonikanaleid. Eesti filmivaldkond on institutsionaalselt tugevnenud, peamised loome- ja tootmistegevuseks vajalikud institutsioonid (Eesti Filmi Instituut, Balti Filmi- ja Meediakool, Eesti Filmiklaster, Eesti Digikeskus) on tänaseks asutatud.

Arenemas on ka valdkonna müügi- ja ekspordivõimekus, lisavõimalusi nii Eestis kui ka rahvusvaheliselt loovad uued digitaalsed leviplatvormid. Samas on filmide tootmine kunstivaldkonnana suhteliselt alarahastatud ja ka sisemiselt küllaltki killustunud, tootmisettevõtted on väga väikesed. Nii tootmis- kui ka ekspordivõimekust, samuti ERRi arengut pidurdab suuremate võttepaviljonide puudumine Tallinnas. Sisemaise filmituru arengut piirab digiprojektorite puudumine maakondlikes keskustes. Lõplikult kavandamata on audiovisuaalpärandi suuremahuline digiteerimine ja Eesti elanikele kättesaadavaks tegemata digitaalsetel võrguplatvormidel, mis parandaks elanikkonna teadlikkust Eesti kultuuriloost, mitmekesisust õppevorme üldhariduskoolides ning populariseeriks audiovisuaalkunste läbi pärandi innovaatiliste uuskasutusvõimaluste.

Tugevused	Võimalused
<p>Audiovisuaalvaldkonna institutsionaalne struktuur on välja kujunemas. Nii EFI-I, ERR-il kui ka filmivaldkonnal laiemalt on olemas heaks kiidetud arengukavad. Valdkondlike organisatsioonide vastutusvaldkonnad on üldiselt selged. EFI ja ERR-i tegevus põhineb standarditel ja eeskirjadel, mis tagab tööprotsesside süsteemsuse ja läbipaistvuse.</p> <p>Eesti filmid kõnetavad üha enam kohalikku publikut ja toovad vaatajaid saalidesse.</p> <p>Eesti kineastid saavad üha enam rahvusvahelist tunnustust, ka nende rahvusvaheline koostöökogemus kasvab. Seotult on kasvanud ka riiklik toetus nii Eesti filmikunsti rahvusvahelisele tutvustamisele kui ka meie audiovisuaalsektori teenuste ekspordi edendamisele.</p> <p>TLÜ Balti Filmi- ja Meediakool on viimastel aastatel kaasa toonud üldise oskuste taseme tõusu valdkonnas ja valmistanud ette uued põlvkonnad kineaste, teletöötajaid ja ristmeedia spetsialiste. Seeläbi on kriitiline mass ekspertteadmiseiga inimesi valdkonna arendamiseks olemas.</p>	<p>Uute digitaalsete meediaplatvormide areng avab audiovisuaalvaldkonnale uusi turge, mitmekesistab tuluvoogusid, hõlbustab ekspordi, aitab kaasa otsesidemete loomisele tarbijatega ning innovaatiliste sisuvormingute arendamisele koostöös IKT sektoriga.</p> <p>Ristmeedia ja arvutimänguõppe arendamine Balti Filmi- ja Meediakoolis tõstab audiovisuaalsettevõtjate võimekust ristinnovatsiooniks ja koostööks IKT sektoriga.</p> <p>Regionaalfondide loomine toetab audiovisuaalsektori eksporditegevust ja nõnda ka majanduslikku edenemist ja professionaalsete oskuste arengut, samuti kohalikku ettevõtlust. Kõrgtehnoloogiliste võttepaviljonide rajamine võimendaks antud efekti.</p> <p>Audiovisuaalpärandi digiteerimine ja Internetis kättesaadavaks tegemine tõstab elanikkonna teadlikkust nii audiovisuaalkultuurist kui ka Eesti kultuuriloost ja elukeskkonnast.</p>

<p>Eesti filmifestivalid on elanikkonna seas populaarsed ja rahvusvaheliselt tunnustatud.</p> <p>Eesti filmikunst ning teletoodang on viimastel aastatel muunud üha paremini elanikkonnale kättesaadavaks. ERRi ja eratelekanalite saated on järelvaadatavad, side- ja meediateenuste pakkujad vahendavad elanikkonnale edukalt Eesti filmipärandit, Eesti Filmi Andmebaas pakub sisukat ülevaadet kogu filmipärandist.</p>	<p>Multiterritoriaalse litsenseerimise edenemine Euroopa Liidus võib tuua Eesti auditoorimini rohkem välisfilme.</p> <p>Eesti Vabariik 100 raames loodavad filmid rikastavad oluliselt kultuuripilti.</p>
Nõrkused	Ohud
<p>Filmitootmisettevõtted on valdavalt väga väikesed, mis piirab nende tegevusmastaape ja ettevõtlikkust.</p> <p>Valdkond on seesmiselt killustunud, toimuvad sisemised vastandumised. Puudub toimiv ja tugev katusorganisatsioon.</p> <p>Ka audiovisuaaltootmise ettevõtete organiseeritud koostöö ei ole märgatavalt paranenud, filmitootmisklaster on alles varases arengufaasis.</p> <p>Kõrgtehnoloogiliste võttepaviljonide puudumine takistab filmide tootmist ja Eestisse välisvõttegruppide toomist.</p> <p>Nii filmi- kui ka teletootmiseks suunatud riiklike vahendite vähesus, samuti erainvesteeringute puudumine filmitootmisse.</p> <p>Eesti telereklaami turg on tegemas vähikäiku ning see ei võimalda erakanaleil piisaval määral investeerida kõrgetasemelisse programmi.</p> <p>Erainvestoritele suunatud maksusoodustuste puudumine pärsib erainvesteeringute kaasamist filmitootmisse.</p> <p>Balti Filmi- ja Meediakooli vähesed võimalused rahastada üliõpilaste filmide tootmist ning uuendada tehnikabaasi vähendab BFMi kasutegurit audiovisuaalsektorile järelkasvu kasvatamisel.</p>	<p>Eesti kinovõrk ei ole suures enamuses varustatud digiprojektoritega, mis õhnestab Eesti elanikkonna suhet kinokultuuriga ning vähendab koduturu mahtu filmitootmisettevõttele.</p> <p>Eesti telereklaami turg jätkab vähikäiku ning see toob kaasa erakanalite lahkumise vabalevist ning vähendab nende investeeringuid alapärase programmi arendamisse.</p> <p>Kõrged piletihinnad piiravad filmide vaatamist kinodes, mis ohustab elanikkonna kinoskäimise harjumuse jätkumist ning võib tähendada madalamat piletulu filmivaldkonnale.</p> <p>Kui regionaalfonde ei looda ning uusi võttepaviljone ei rajata, nõrgendab see Eesti positsioone võttepaikade pakkumisse rahvusvahelises konkurentsis ning see piiraks valdkonna tootmismahte, majanduslikku edenemist ja pärsiks võimalikku professionaalsete oskuste arengut.</p> <p>Noorte ringiraha puudumine riigieelarves pärsib nii loovisikute kui ka teadliku auditooriumi järelkasvu.</p> <p>Loovisikute sotsiaalsete garantiide vähesus piirab valdkonna loovisikute kindlustunnet ja töövõimet.</p>

Ohtude maandamiseks vajalikud tegevused

- 1) Nii Eesti audiovisuaalvaldkonna ettevõtete väiksuse kui ka valdkonna killustumise vastu aitavad meetmed, mis on suunatud ettevõtete koostöö parendamisele ja majandusliku võimekuse, eriti ekspordivõimekuse kasvatamine. Peamiseks meetmeks saab siin olla valdkonna klasterdumise edasine toetamine ja teised teenuste ekspordi toetavad tegevused, kaasa arvatud stuudiokompleksi arendamine, samuti regionaalfondide loomine ja filmiteenuste eksport toetavate maksuerisuste sisseseadmine.
- 2) Kui digiprojektorite puudumise tõttu kaob realselt toimiv maakinode võrk, ohustab see tõsiselt nii kinokultuuri kestmist Eestis kui ka Eesti filmitootjate võimalusi koduturult piletitulu teenida. Meetmena aitaks antud ohte leevendada riiklik toetusprogramm digiprojektorite soetamiseks väiksematesse kinodesse üle Eesti.

- 3) Kui Eesti Filmi Instituudi filmide tootmise toetuseks suunatud eelarveosa ei kasva, jätkub antud kunstivaldkonna krooniline alarahastatus. Balti Filmi- ja Meediakoolist sirguvad küll uued ja hea koolitusega filmiprofessionaalid, kuid rakendust kodumaal ei pruugi nad kuigivõrd leida. Kui filme toodetakse vähe, on piiratud ka toodetavate filmide žanriline mitmekesisus, samuti ei soodusta see filmitootjate professionaalsete oskuste arengut. Kõigi antud riskide vastu aitaks otseselt Eesti Filmi Instituudi eelarve pidev tõus lähiaastate lõikes.

Arhitektuur

Arhitektuurivaldkonnas tegutses 2011. aastal 440 ettevõtet, hõivatud oli 894 inimest, arhitektuurse projekteerimise turu maht oli samal aastal 25,3 mln eurot. Arhitektuurivaldkonnaga on seotud valdkond ka ehituslik insener-tehniline projekteerimine, kus 2011. aastal tegutses 783 ettevõtet 2154 töötajaga ja käibeks samal aastal oli 83,5 mln eurot. Eesti Konjunktuuriinstituudi hinnangul võib arhitektuuriga seotud osa nende ettevõtete müügitulus olla kuni 10 mln eurot ja arhitektuurivaldkonnaga tegelevate töötajate arv 100-200. Kokku oli a. 2011 seega arhitektuurse projekteerimise turg 35 mln eurot ja hõivatute arv kuni 1100 inimest.

Arhitektuurivaldkond hõlmab mahulist, sise- ja maastikuarhitektuuri ja linnaplaneerimist, ettevõtetele lisaks on arhitekte tööl ka kohalikes omavalitsustes ja riigiasutustes, samuti Arhitektuurimuuseumis ja Arhitektuurikeskuses jt valdkonna institutsioonides. Eesti Arhitektuurimuuseum on hetkel ainsaks valdkonna riigiasutuseks ja saab 2014. aasta jooksul ümber struktureeritud sihtasutuseks.

Arhitektuurikeskus on 2008. aastal loodud valdkonna arenduskeskus, mis töötab ala ettevõtete konkurentsivõime kasvatamise ja arhitektuuriteadlikkuse tõstmise ja ala populariseerimisega kodu- ja välismaal, samas tegutseb ka Arhitektuuri huvikool. Kultuuriministeerium toetab Arhitektuurikeskust tegevustoetusega, lisaks toetatakse programmi kaudu arhitektuurivaldkonna arendusprojekte ja osalemist Veneetsia arhitektuuri biennaalil. Viimasel ajal on valdkonna koostöö aktiveerunud, nt on tekkinud mitmeid urbanistide rühmitusi MTÜdena, juurdumas on valdkonna lai käsitus ja paranemas omavaheline suhtlus ja koostöö.

Valdkonna probleemiks on ettevõtete väiksus, vähene konsolideerumine ja valdkonna halduse killustatus riigis. Hoidmaks eesti arhitektide kõrget loomingulist taset on oluline mitte killustada arhitektuuriharidust, tõsta on vaja valdkonna ettevõtluse- ja turundusteadmisi ja leida juurde vahendeid valdkonna arendusprojektide toetamiseks. Riigihalduses on oluline sõnastada valdkonna- ja ministeeriumideülesed eesmärgid elukeskkonna kujundamisel.

Tugevused	Võimalused
<p>Olemas on kehtiv Eesti Vabariigi arhitektuuripoliitika (vastu võetud 2002. aastal).</p> <p>Eestis on arvukalt noori, kuid seejuures juba olulise töökogemusega arhitekte. Eesti arhitektuuri iseloomustavad märksõnad "julge" ja "huvitav".</p> <p>Valdkonnas on tugevad ja toimivad erialaühendused: loomeliidud, erialaliidud, arenduskeskus ja koostööplatvorm Arhitektuurikoda. Lisaks tegutsevad ekspordifookusega ühendused.</p> <p>Oluline roll elukeskkonna väärtustamisel on kogukondlikel organisatsioonidel (nt Uue Maailma Selts, Telliskivi Selts, Kadrioru Selts jt). Samuti töötavad professionaalsed urbanistide rühmitused (Linnalabor b210 jt).</p>	<p>Olles osa ehitatud keskkonna kujundamisest on arhitektuuri mõju ja kvaliteedi suurenemine seotud kogu terviku arengutega. Ametkondliku koostöö parandamisel, ehk suurema pädevuse kaasamisel otsustusprotsessidesse, avanevad võimalused arhitektuuri mõju suurendada nii iga inimese elukeskkonna kui ka suuremate kategooriate mõistes.</p> <p>Ehitussektori jaoks on üha olulisem pidada silmas pikemaajalisi mõjusid ning see suurendab ka arhitektuurse projekteerimise olulisust, kuna põhjalik investering projekteerimise faasis on pikemaajalise jätkusuutliku ressursikasutuse eelduseks.</p>

<p>Eesti on hästi integreeritud rahvusvahelistesse arhitektuurialastesse võrgustikesse ja poliitikafoorumitesse. Erialaliidud kuuluvad vastavatesse Euroopa ja maailma organisatsioonidesse.</p> <p>Valdkonna tegevust kajastatakse välisnäitustel ja -meedias. Eesti osaleb edukalt maailma suurimal arhitektuuribiennaalil Veneetsias.</p> <p>Tänu Arhitektuurikeskuse tegevusele on kasvanud noore teadliku publiku, seega edaspidi ka teadlike tellijate hulk.</p> <p>Paljud mikroettevõtted on konkurentsivõime tõstmiseks moodustanud kärgmudelil põhinevaid koostöövõrgustikke, mis võimaldab teostada suurema mahuga töid ja sisenemist välisurgudele.</p>	<p>Kasvavad nõuded energiatõhususele ja ehitusinfo modelleerimisele loovad kiirelt kohanevatele ettevõtetele võimalusi siseneda lähiturgudele (Skandinaavia, Läti, Venemaa), sh puitarhitektuuriga tegelemisel.</p> <p>Eesti inseneeria on toetava distsipliinina oma tugeva teaduspõhisusega arhitektidele hea koostööpartner.</p> <p>Arhitekti kutsesüsteemi rakendudes (a.2016) on turul tegijate kvalifikatsioon määratletud ja tegutseda saavad õiguslikel alustel vaid vastava väljaõppe ja kvalifikatsiooniga tegijad, mis vähendab võimalust ebakvaliteetsete alapakkujate tegutsemiseks.</p> <p>Uus riigihangete direktiiv soosib arhitektuurse kvaliteedi ja hinna parima suhte hindamist, mitte pelgalt madalaima hinna alusel projekteerija valimist.</p>
Nõrkused	Ohud
<p>Arhitektuurivaldkonnas levinud ärimudelid ei ole suures osas jätkusuutlikud. Enamus arhitekto töötavad "ühemehebüroodena", mis võib olla otstarbekas teatud juhtudel, ent välistab teatud tüpoloogiate/mahtude projekteerimise ja reeglina ka ekspordi. Majanduskriisi ajal ei toimunud arhitektuuribüroode olulist konsolideerumist.</p> <p>Kultuuriministeerium vastutab arhitektuuripoliitika ellu viimise eest, ent puuduvad ministeeriumideleste ühiste eesmärkide ja õiguslike meetmete näol võimalused ja volitused arhitektuuripoliitika elluviimiseks.</p> <p>Valdkonnas pole läbi viidud piisavalt uuringuid, probleemiks on vähene teadmispõhisus, innovaatus ja interdistsiplinaarus, puudub arhitektuurivaldkonna ja teadusasutuste koostöövõrgustik.</p> <p>Esineb puudujääke ettevõtluse, turunduse ja ekspordipotentsiaali realiseerimise osas. Lisaks büroode väiksusele takistab ekspordi vähene välisurgude tundmine.</p> <p>Väljatöötamata on täiendkoolituse süsteem, mis käsitleks põhjalikult energiatõhusust, tarkvara kasutamist jmt.</p>	<p>Ametkondlik killustatus. Ehitatud keskkonna erinevate aspektide kujundamisega tegeletakse riigi halduses pea kõikide ministeeriumite haldusalades, ent puuduvad ühised ministeeriumideüleused eesmärgid, millest juhinduda.</p> <p>Kasvavate energiatõhususe ja ehitusinfo modelleerimise nõuetega ei suudeta kaasa minna. Oht on, et üks kvaliteetidest (nt ohutus või energiatõhusus) hakkab domineerima teiste üle.</p> <p>Projekteerimisteenuse riigihangete süsteemi rakenduspraktikas ei hinnata pakkumusi pädevuse ja kvaliteetide alusel, vaid esmaseks kriteeriumiks on madalaim hind. Riigihangetega seonduvalt on probleemiks arhitektuuriteoste autoriõiguste kaitse ja kompleksse projekteerimise põhimõtte juurutamine (autor osaleb projekteerimises kõigis projekti etappides eskiisist autorijärevalveni).</p>

Ohtude maandamiseks vajalikud tegevused

- 1) Valdkonna arengut takistavaks teguriks on elukeskkonna kujundamisega tegelevate haldusalade paiknemine mitmete erinevate ministeeriumide haldusalas ja sealjuures ühiste ministeeriumiüleste eesmärkide puudumine, ehk siis hinnatakse laiu teemasid kitsast ministeeriumi vaatenurgast ja tulemus võib ohustada elukeskkonna laiemat kvaliteeti. Ohuks on poliitiline suutmatuse reformiks, mis koondaks osaliselt tegevusi ja teisalt sõnastaks eesmärgid, ühe variandina on välja pakutud ka riigiarhitekti ameti loomine. Kultuuriministeeriumi roll ohu maandamisel on eelkõige vajaduste analüüs, selgitamine ja riigiarhitekti ameti pädevuste ja struktuuri välja töötamine; samuti elukeskkonna kujundamise ministeeriumiüleste eesmärkide sõnastamine koostöös teiste osapooltega.
- 2) Tänauses riigihangete praktikas domineerib madalaima hinna põhisel valitud pakkumuste hindamine. Ohuks on selle praktika tulemusel tekkiv ehitatud keskkonna kvaliteedi langus ja pikas perspektiivis ka ressursside raiskamine. Ohu maandamiseks monitooritakse töögruppides osaledes nii riigihangete direktiivi kohalikkude praktikasse rakendumist kui uue intellektuaalomandi seaduse loomist. Riigihangete praktika juures on lisaohuks suutmatuse kasvavate energiatõhususe ja ehitusinfo modelleerimise nõuetega kaasa minna. Osaletakse Arhitektuurikeskuse (valdkonna arenduskeskus) poolt läbi viidavas koolitusvajaduse kaardistamises ja sellele vastava täiendkoolitusprogrammi välja töötamises. Samuti osaleb Kultuuriministeeriumi esindaja Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi töögrupis, mis laiemalt riigi poolt kaardistab ehitusvaldkonna täiendkoolitusvajadusi ja valmidust uusi nõudeid järgida.

1.2 Alavaldkond: loomemajandus

Loomemajandus on majandussektor, mis põhineb individuaalsel ja kollektiivsel loovusel, oskustel ja andel ning mis on võimeline looma heaolu ja töökohti intellektuaalse omandi loomise ja kasutamise kaudu. Eestis seni kasutusel oleva jaotuse järgi on loomemajanduse valdkonnad arhitektuur, audiovisuaalvaldkond, ringhääling, disain, etenduskunstid, meelelahutustarkvara, kirjastamine, kunst, muusika, reklaam, muuseumide ja raamatukogude tegevused ning käsitöö. Kaalumisel on ka mitmete teiste riikide eeskujul toidukultuuri valdkonna loomemajanduse osana käsitlemine. Loomemajanduse toetamise üks peamisi eesmärke on olnud soodustada kultuurivaldkonna ning ettevõtluse lähenemist. See pakub paljudele kultuuriga seotud inimestele võimaluse ennast ettevõtluse kaudu teostada.

Loomemajanduse sektoril on majanduslike aspektide kõrval väga oluline roll ka regioonide arengus, aktiivse elukeskkonna loomisel, turismi edendamisel ning Eesti maine kujundamisel välisurgudel. Loomemajanduse majanduslik mõju avaldub suures osas kaudselt – läbi suuremate turismitulude, suurema eksporditulu ja välisinvesteeringute.

Viimase loomemajandussektori põhjalikuma uuringu andmetel, mis põhinevad 2011. aasta majandustulemustel, annab valdkond tööd 29 200 inimesele (4,8% hõivatutest, EL keskmine 3,8%), sektoris tegutseb 7 066 ettevõtet ja asutust kogutuluga 1 miljard eurot (2,7% SKP-st, EL keskmine 4,5%). Võrreldes eelmise kaardistusega 2007.a. on loomemajanduse ettevõtete ja asutuste arv kasvanud enam kui 2 100 võrra.

Valdkond iseloomustab kiire kasvutempo - kõige kiiremini toimub kasv IT-meelelahutuse sektoris, võrreldes kriisieelse perioodiga on suurimad muudatused toimunud reklaamiäris. Uuringu tulemustest joonistub välja, et kõige vähem mõjutas kriis valdkondi, kus riigipoolse rahastamise roll on suurem. Loomemajanduse kasvunumbrid perioodil 2007-2011 erinevad tegevusalade lõikes olulisel määral. Enim suutis oma tulusid kasvatada meelelahutustarkvara sektor (62%), sellele järgnevad muuseumid (44%) ning etenduskunstid (31%). Enim vähenes kogutulu võrreldes 2007. aastaga reklaami (-29%), käsitöö (-20%) ja kunsti (-16%) valdkondades.

Rahvusvahelise konkurentsivõime seisukohast on suurimaks probleemiks loomeettevõtete väiksus ja allvaldkondade killustatus. Kuigi loomevaldkondades tegutseb 11,4% kõikidest Eestis tegutsevatest ettevõtetest ja asutustest, siis töötajate arv sektoris moodustab 4,8% tervikust. Samuti jäävad sektoris tegutsevate ettevõtete ja asutuste tulu nii ettevõtte/asutuse kui ka töötaja kohta alla Eesti keskmisele. Seetõttu on väga oluline ettevõtete võimekus koostööd teha, klastreid moodustada ja keskenduda senisest enam ka ekspordivõimekuse arendamisele.

Loomemajanduse valdkonna ettevõtete konkurentsivõime tõstmiseks, ekspordimahtude suurendamiseks ja loomemajanduse potentsiaali sidumiseks ülejäänud majandusega on kavas uute toetusmeetmete raames enam tähelepanu pöörata teadlikkuse tõstmisele, viia ellu teadmiste ja oskuste arendamisele suunatud tegevusi, toetada loomeinkubaatoreid, valdkondlikke arendustegevusi (nt tootearendus, rahvusvahelistumine, turundus) ja piirkondlike ning valdkondlike arenduskeskuste tegevusi (sh arendada füüsilist keskkonda ja tehnoloogilist baasi).

Tugevused	Võimalused
<p>Kasvav teadlikkus ettevõtlusest ja loomemajanduse võimalustest loomeinimeste hulgas ning kõrge potentsiaalige loomevaldkond.</p> <p>Väljaarendatud LM arenduskeskuste (sh teavitustegevusi läbiviivate organisatsioonide), ja inkubaatorite jt organisatsioonide võrgustik.</p> <p>Perioodi 2007-2013 EL ja siseriiklike toetuste rakendamise kogemuste kasutamine tulevaseks perioodi paremaks planeerimiseks.</p>	<p>EL ja riiklike toetuste märkimisväärne kasv perioodil 2014-2020 ning nende oskuslikul planeerimisel ning rakendamisel loovad võimalused valdkonna hüppeliseks arenguks ning edaspidiseks iseseisvaks toimetulekuks toetuste vähenedes.</p> <p>Teiste majandussektorite ettevõtete tegevuste seostamisel loomemajanduse poolt pakutavate lahendustega võib luua täiendava, seni kasutamata, lisandväärtuse Eesti majanduse arenguks.</p> <p>EL ühisturu ja teiste välisturgude võimaluste kasutamine loomemajanduse ettevõtete toodangu ja teenuste turustamiseks.</p>
Nõrkused	Ohud
<p>Madal loovisikutele suunatud majandusainete, sh turumajanduse loogika selgitamine haridussüsteemis, Samuti vähene loovuse edendamine õpilaste kõrgkoolieelsel perioodil.</p> <p>LM valdkonna ettevõtete suur fragmenteeritus ja vähene omavaheline koostöö, mille tulemusel on aastate jooksul vähenenud loomeettevõtete keskmine tulu ja töötajate arv.</p> <p>Valdkonnas tegutsevate organisatsioonide hulgas on väga erinevate omandivormidega tegutsejaid, sh mittetulundusühinguid, kelle eesmärgiks või põhitegevuseks ei ole majandustegevuse edendamine.</p> <p>Teistes valdkondades tegutsevate ettevõtjate madal teadlikkus loomesektori võimalustest oma tegevuse edendamiseks.</p>	<p>Valdkonna (sh valdkondlike ja piirkondlike arenduskeskuste valdkonnale osutatavate teenuste) sõltuvusse sattumine riiklikest toetustest.</p> <p>Võimalik LM sektori ettevõtete vähene kasvuambitsioon.</p> <p>Jätkuvad toovad loovettevõtjad välja probleemi, et madalamale maksumusele orienteeritud hanked, ei soosi kvaliteetsete ja loovate terviklahenduste väljatöötamist ning loomesektori teadmiste ja võimaluste kasutamist.</p>

Ohtude maandamiseks vajalikud tegevused

- 1) Riiklike toetusmeetmete kaalutletud rakendamine, mis kutsub esile loomemajanduse valdkonna (sh arenduskeskuste teenuste) iseseisva arengu ja osutatavate teenuste jätkusuutliku pakkumise tulevikus. Toetatud teenustest väljumine vastavalt eelnevalt analüüsitud väljumisstrateegiale ning tuginedes läbiviidavatele analüüside- ja hindamistulemustele tõhusate riigipoolsete sekkumist vajavate toetustepõhise jätkutegevuste planeerimine.
- 2) Loomemajanduse toetusmeetmete tegevuste planeerimine vastavalt meetmes seatud eesmärkidele, mis kutsuksid esile potentsiaalsete kasvule suunatud ettevõtete arengu, sh panustaks ekspordivõimekuse kasvu ja sellekohaste projektide valikukriteeriumide seadmine meetmete raames.
- 3) Kultuuriministerium esitab lähtuvalt valdkondlikest vajadustest ettepanekuid, mille kohaselt riigihangetes hinnatakse kvaliteedi ja hinna parimat suhet, mitte üksnes pakkumuste madalaimat hinda.

1.3 Alavaldkond: kultuuriväärtused

Muuseumid

Statistikaameti andmetel oli Eestis 2012. aasta seisuga 245 muuseumi (filiaalid on arvestatud eraldi muuseumina), milles säilitati kokku ca 8,3 mln museaali. Muuseumikülastusi oli 2012. aastal 3,04 mln (aasta varem 2,78 mln). Muuseumides töötas 1645 töötajat.

Valminud on mitmeid uusi muuseume ning paljud on läbinud uuenduskuuri, mistõttu on muuseumikülastuste koguarv liikunud viimastel aastatel tõusvas trendis. See on tõstnud ka muuseumide võimekust suurendada majandustegevusest laekuvat tulu, mis omakorda võimaldab pakkuda külastajatele mitmekesisemat näituste ning ürituste programmi. Mitmed suure potentsiaaliga muuseumid vajavad siiski veel selle avamiseks tegevuskeskkonna (s.h muuseumihoidlad) kaasajastamist ning ekspositsioonide uuendamist. Jätkuvalt on probleemiks muuseumitöötajate madalad palgad ning kommunaalkulude hinnatõus. Kuna säilitamist vajavat on muuseumidesse aegade jooksul kogunenud palju, seda tuleb pidevalt juurde ning paralleelselt halveneb materjalide loomuliku vananemise tõttu säilitatava seisukord, siis nõuab see üha rohkem ressursi. Samas on rikkaliku kultuuripärandi olemasolu sümboolseks kapitaliks muu maailmaga suhtlemisel.

2014. aastal jõustus uus muuseumiseadus, mis rõhutab muu hulgas muuseumi kui haridusasutuse rolli ja kehtestab uued muuseumikülastuse soodustused riigimuuseumides. Muuseum kui klassiruumiga võrdsustatud õppekeskkond on sisse kirjutatud riiklikesse õppekavadesse. Samas puudub aga süsteem kooliõpilaste muuseumikülastuste toetamiseks ning 2014. aasta riigieelarvesse ei ole planeeritud vahendeid Riigikogu poolt seadusse lisatud soodustuste rakendamiseks.

Alates 2012. aastast on toimunud muuseumivõrgustiku korrastamine ning muuseumide juriidilise vormi muutmine, lähtudes muuseumide eripärast ja kohalikest oludest. Asutatud on 4 uut muuseumide sihtasutust, KOV-dele on üle antud 2 endist riigimuuseumi. Sihtasutuse vormi on eelistatud riigiasutusele, kuna see annab muuseumile paindlikuma ja kohaliku piirkonna või valdkonnaga rohkem arvestava juhtimismudeli. Seoses muinsuskaitse seaduse muutmisega toimuvad arutelud, kuidas riik saaks soodustada kultuuripärandi terviklikkuse põhimõttest lähtuvalt tihedamat koostööd ja koordineeritud tegevust muuseumide ja muinsuskaitse vahel.

Edukalt toimivad valdkonna populariseerimise projektid nagu Eesti muuseumide aastaauhindade konkurss ning muuseumiöö. Loodud on muuseumide infosüsteem MuIS, kuid kiirendamist vajab sinna andmete sisestamine ja digikujutiste lisamine.

Tugevused	Võimalused
<p>Missioonitundelised muuseumispetsialistid.</p> <p>Rikkalikud muuseumikogud.</p> <p>Loodud on muuseumide infosüsteem MuIS.</p> <p>Mitmed uued või uuenduskuuri läbinud muuseumid.</p> <p>Korrastatud õigusruum.</p> <p>Koostatud on tegevuskava muuseumide organisatsiooniliseks ümberkorraldamiseks.</p>	<p>Siseturismi areng ja välisturistide arvu suurenemine.</p> <p>Uues rahvusvahelistunud majanduses ja globaliseerumisprotsessis tõusevad väikekultuurid veelgi enam esile, läbi kohaliku eripära on võimalik rohkem tähelepanu võita.</p> <p>IKT areng: interneti ja erinevate e- ja m-lahenduste jmt kasutamine intensiivistub üha enam.</p> <p>Tehnoloogiate areng laiendab ka kultuuripärandist osasaamise võimalusi.</p> <p>Inimeste osalemissoovi tõus, seoses kodanikuühiskonna arenguga suureneb vabatahtlike hulk.</p>
Nõrkused	Ohud
<p>Vananev alarahastatud töötajaskond, täiendkoolituse ja spetsialistide järelkasvu probleemid. Suutmatus konkureerida tööandjana tugiteenuste töjõuturul.</p> <p>Põhjalikult läbitöötamata muuseumikogud, muuseumide killustatud koostöö kogumisel.</p> <p>Parandamist vajab muuseumikogude kättesaadavus veebis.</p> <p>Osade muuseumide puhul vähene omanäolisus, vananenud ekspositsioonid.</p> <p>Puudub jätkusuutlik süsteem kooliõpilaste muuseumikülastuste toetamiseks.</p>	<p>Ebapiisav majanduskasv: riiklik rahastamine ei suuda katta hinnatõusu, mistõttu kannatavad muuseumi sisutegevused.</p> <p>Rahvastiku koondumine suurlinnadesse ja mujal elanike vähenemine. Seetõttu on osades piirkondades keeruline leida vajalikku tööjõudu, negatiivne mõju ka külastajate arvule väljaspool linnu.</p> <p>IKT areng on kiirem kui valdkonna võimalused ja võimekus.</p> <p>Suurenev konkurents kultuuriturul, muuseumide võimetus võistelda külastuskeskustega või muutumine nende sarnasteks.</p>

Ohtude maandamiseks vajalikud tegevused

- 1) Selleks, et maandada ebapiisava majanduskasvu negatiivset mõju ning tagada muuseumide tegevuse jätkusuutlikkus, on juba alustatud riigimuuseumide organisatsioonilise ümberkorraldamisega. Lähtudes iga konkreetse muuseumi eripärast ja kohalikest oludest, on võimalik ka muuseumide teema- või regioonipõhine grupeerimine ning liitmine ühise juhtimise alla sihtasutustes, mis peaks kaasa tooma koostoime sünergia ning suurema majandusliku võimekuse. Ümberkorralduste planeerimisel on oluline arvestada piisava ajavaruga, et selgitada huvigruppidele nende vajalikkust ning positiivset mõju.
- 2) Muuseumide tegevuskeskkondade ning ekspositsioonide uuendamine tõstab muuseumide võimekust teenida omatulu, mis omakorda võimaldab pakkuda külastajatele mitmekesisemat näituste ning sündmuste programmi ning aidata järele neid tegevusi (muuseumikogude hoidmine ning läbitöötamine), milleta muuseumi toimimine tervikuna ei ole jätkusuutlik.
- 3) Kuna muuseumikogude säilitamine nõuab üha rohkem ressursi, siis on oluline juba kogutu kriitiline ülevaatamine, edaspidine mõistlik ja mõtestatud kogumistegevus ning suurem koostöö muuseumide vahel.

- 4) Aina suurenevas konkrentsis kultuuriturul on oluline hoida muuseumide positiivset ning muudest kultuuriasutustes eristuvat kuvandit, populariseerida valdkonda ning kujundada ühiskonna väärtushinnanguid kultuuripärandi suhtes laiemalt. Sellele aitavad muu hulgas kaasa Eesti muuseumide aastaauhindade konkurss ning muuseumiöö. Eriti oluline on toetada laste ja kooliõpilaste muuseumikülastusi, et tekitada neis varakult muuseumide külastamise harjumus. Muuseumikogude digiteerimine ning e-teenuste loomine võimaldab laiendada osasaajate ringi, samuti loob see uusi võimalusi kultuuripärandi kogumisel ja säilitamisel.
- 5) Muuseumitöötajate järelkasvu probleemide lahendamiseks tuleb järjepidevalt toetada täiendkoolitusi ning suurendada muuseumide palgafondi, et hoida muuseumitöötajate palgad tööturul konkrentsivõimelised.

Raamatukogud

2012. aastal oli Eestis 559 rahvaraamatukogu, 50 teadus- ja erialaraamatukogu (sh Eesti Rahvusraamatukogu), 372 kooliraamatukogu. Rahvaraamatukogudes oli ligi 11,65 mln teavikut ning lugejaid üle 383 000, kes kokku laenutasid 11,58 mln teavikut (2011. a 12,32 mln). Kokku oli raamatukogudes 733 300 lugejat ja fondide suuruseks 33,55 mln teavikut.

Rahvuslike e-väljaannete kasutamiseks on Eesti Rahvusraamatukogul valminud portaal (www.digar.ee) ja Tallinna Keskraamatukogul veebis e-raamatute laenutamise ja lugemisekeskkond ELLU (<http://ellu.keskraamatukogu.ee/>). Eesti Pimedate Raamatukogu 700st lugejast kuulab 200 Veebiraamatukogu (<http://veebiraamat.like.ee/veebiraamat/>), milles on 2400 eesti- ja võõrkeelse heliraamatut, ajalehte ja ajakirja, mis enamuses valmistatud või digiteeritud Pimedate Raamatukogus. Oluline on suurendada väärtkirjanduse, kultuuriajakirjanduse ning e-raamatute kättesaadavust.

Raamatukogudes on juurutamisel internetipõhise raamatukogusüsteemi URRAM uus versioon U3, mida kasutab ligi 300 raamatukogu. Arendustööd jätkuvad ka järgnevatel aastatel. Peamiselt teadusraamatukogusid ühendav Eesti Raamatukoguvõrgu Konsortsium on liitmas integreeritud raamatukogusüsteemi Millennium Tallinna ja Tartu e-kataloogi ESTER üheks andmebaasiks. Raamatukogudes on kasutusel ka kolmas raamatukogusüsteem RIKS.

Uuendamisel on Rahvaraamatukogu seadus, mis täpsustab kohaliku omavalitsuse raamatukogu riiklikke ja omavalitsuslikke ülesandeid ning maakonnaraamatukogude rahastamise põhimõtteid.

Sundeksemplari seaduse muudatusega on kavas laiendada digitaalsena sündinud väljaannete pärandi kogumist, et tulevastele põlvetele säiliks ka digitaalsena sündinud trükiste trükifailid.

Tugevused	Võimalused
Eestis on toimiv raamatukoguvõrk.	Rahvaraamatukogude arendamine kogukonna keskuseks – info-, kultuuri-, huvitegevuse, koolituse ja kokkusaamiskeskuseks, et pakkuda kvaliteetset ning harivat ajaveetmise võimalust.
Raamatukogu kui kultuuriruum ja õpikeskkond.	Kogukonna kohalike asutuste ja raamatukogu koostöö laiendamine, et tagada läbi elukestva õppe kogukonna jätkusuutlikkus.
Infosüsteemide ja e-teenuste olemasolu, riiklik IT-programmide arendamine.	Haridus- ja kultuurielu sidususega formaalse ja mitteformaalse õppe toetamine. Raamatukogu kui haridusasutuste partner info- ja meediakirjaoskuse õpetamisel ning lugemis- ja õpiharjumuste kujundamisel.
Tasuta interneti kasutamise võimalus.	
Tegevused on standardiseeritud ja võrreldavad teiste riikidega.	
Tasuta teenuse kerge kättesaadavus, madal sisenemisväli.	
Hoiuraamatukogu Pimedate raamatukogu e-teenused ning heliraamatud nägemispuudega inimestele.	

<p>Rahvusraamatukogu aktiivsus raamatukogunduse arendamisel (standardid, statistika, koolitused, terminoloogia, märksõnastamine).</p> <p>Riiklik toetus raamatukoguvõrgule.</p> <p>Missioonitundega ja kogenud töötajad.</p> <p>Erialahariduse olemasolu (TÜ, TLÜ, RR - akadeemiline ja kutsehariduse tasand, täiendkoolitused).</p> <p>Raamatukoguvõrgu tegevusi siduvaks lüliks on kutseühendus Eesti Raamatukoguhoidjate Ühing (ERÜ).</p>	<p>E- ja m-teenused (DIGAR, e-raamat, film jne) suurendavad kultuuripärandist osasaamist. Autoriõiguse seaduse kaasajastamine..</p> <p>Ulatuslikuma trükiste digiteerimisega kasvab raamatukogu kasutamine.</p> <p>Kutsestandardist lähtuv täiendkoolitus tõstab raamatukoguhoidjate infopädevust. Majanduskasvu tingimustes jätkuvad riiklikud raamatukogu arendusprogrammid ja suureneb KOV rahastus infoteenuste kättesaadavusele.</p> <p>Lõimumisprotsessis informeerija ja kaasaja.</p> <p>Kolmanda sektori kaasamine.</p>
Nõrkused	Ohud
<p>Teavikute ostuvõimaluse pidev vähenemine nii hinnatõusu, postikulude kui toetuste vähenemise tõttu.</p> <p>Olemasolev ressurss ei võimalda piisavalt tegeleda lugemisharjumuste kujundamisega.</p> <p>Kaasajastamata on rahvaraamatukogude riiklikud ja KOV ülesanded.</p> <p>Kooli- ja rahvaraamatukogude koostöö võimalusi pole ammendavalt kasutatud.</p> <p>Raamatukoguteenuse killustatus (mitmes haldusallas ja mitme tarkvara kasutamine - e-kataloogid, otsing andmebaasides).</p> <p>Vananev ja madalalt tasustatud töötajaskond. Erialase haridusega töötajate vähenemine ning järelkasvu puudumine eriti maapiirkondades.</p> <p>Vähene IKT-oskuste tase ja valmisolek muutusteks ning innovatsiooniks.</p> <p>IKT vananemine.</p> <p>Riikliku raamatukogude arendamise toetusprogrammi väike maht.</p>	<p>Infotarbijate käitumist eirav seadusandlus pidurdab raamatukogude tegevust ja arengut, tõrjub raamatukogud konkurentsist.</p> <p>KOV-de vähene koostöö ja KOV raamatukogude ebahühtlase rahastamise tulemusel ei vasta raamatukoguteenus kasutajate ootustele.</p> <p>Raamatukogude läbimõtlematu liitmine või sulgemine vähendab teenuste kättesaadavust.</p> <p>Elanikkonna demograafilised muudatused toob raamatukogude sulgemise ja ääremaastumise.</p> <p>Toetuse vähenemine riiklike ja KOVi prioriteetide muutumise või majanduslanguse tõttu ei võimalda kaasas käia IKT ja sisuteenuste arenguga.</p> <p>Vaba aja veetmise võimaluste paljususe vähendamine ning muudab lugemishuvi ja -harjumusi.</p> <p>Täiendkoolituste kõrge hind, pidurdab raamatukogutöötajate arendamist.</p>

Ohtude maandamiseks vajalikud tegevused

- 1) Riigieelarvelist tegevustoetust saavatele raamatukogutöötajatele kutsekvalifikatsiooni süsteemi rakendamine, et tagada ühtlane raamatukoguteenuse tase ja kõrgharidust omavatele töötajatele vääriline palk ning raamatukoguhoidjate järelkasv.
- 2) Võimalusel suurendatakse riikliku toetusprogrammi „Raamatukogude arendamine“ mahtu, et tõuseks IKT ja infootsingu koolituste osa raamatukogunduse valdkonnas, mis tagaks vastavalt e-riigi arengutele ka raamatukoguhoidjate infokirjaoskuse taseme.

- 3) Planeeritud uue Sundeksemplari seaduse vastuvõtmine parandab digitaalase kultuuripärandi kogumist, säilimist ja kättesaadavaks tegemist.
- 4) Toetades riiklikult teavikute digiteerimist paraneb vanema informatsiooni kättesaadavus, väheneb järelkomplekteerimise vajadus ja on võimalik osta laiemas valikus uusi väljaandeid.
- 5) Riiklikult veebipõhise raamatukogusüsteemi arendamise toetamine, e-väljaannete laenutuskeskkonna loomine, nägemispuudega inimestele lugemisvõimaluste suurendamine ja Eesti autoritele e-väljaannete laenutushüvitise maksmine.
- 6) Raamatukogude ülesannete sidumine teiste maakonna asutuste tegevusega ja kogukonna arenguga, et tagada raamatukogu kui infoasutuse ja hariduselu ning elukestva õppe toetaja jätkusuutlikkus.

Rahvakultuur

Eesti rahvakultuuri tugevus on rikkalik pärand ning inimesed, kes väärtustavad ja kannavad paikkondlikke kombeid ja elulaadi ning annavad seda edasi järgmistele põlvkondadele, hoides rahvakultuuri seeläbi elujõulisena.

Rahvakultuuri Keskuse andmekogu andmetel on alaliselt tegutsevates kollektiivides harrastajate hulk 2013. aasta lõpu seisuga 87 476. Need harrastajad tegutsevad 2772 asutuses või organisatsioonis ning neid juhendavad 4763 juhendajat. Eestis tegutseb 2013.a aasta seisuga 453 rahvamaja (kultuurikeskust, seltsi- või külamaja). Andmekogus juriidilised alused vajavad veel täpsustamist ning andmete esitamine, analüüs ning tulemuste avalikustamine ei ole piisav.

Rahvakultuurivaldkonna üle-eestilisi tegevusi juhivad või koordineerivad Rahvakultuuri Keskus, Eesti Laulu- ja Tantsupeo SA ning riigi partneritena kuus valdkondlikku rahvakultuuri keskseltsi: Eesti Kooriühing, Eesti Rahvatantsu ja Rahvamuusika Selts, Eesti Rahvakunsti ja Käsitöö Liit, Eesti Rahvuslik Folkloorinõukogu, Eesti Harrastusteatri Liit ning Eesti Kultuuriseltside Ühendus. Suuremat riigipoolset tähelepanu nõuavad ka UNESCO vaimse kultuuripärandi esindusnimekirja kantud Eesti, Läti ja Leedu laulu- ja tantsupeo traditsiooni, Kihnu kultuuriruumi, Seto leelo ning suitsusauna traditsiooni Vana Võrumaal (taotlus esitatud 2013) arengud.

2013. a läbiviidud laulu- ja tantsupeo uuringu kohaselt on kasvõi kordki peol ise osalenud esinejana 49% Eesti elanikkonnast ja on kaudselt peoga seotud olnud ligi 91% elanikkonnast (külastanud pidu vahetult kohapeal või vaadanud teleülekannet). Laulu- ja tantsupidu on eestlaste oluliseks identiteedi väljenduseks. Uurimus näitas laulu- ja tantsupidudega seotud eesti koorilaulu- ja rahvatantsu traditsiooni olulisust rahvuslike väärtusorientatsioonide ja identiteedi püsimise jaoks, kuid samas hoiatavad need tulemused selle kestlikkuse endastmõistetavana võtmise eest.

UNESCO vaimse kultuuripärandi kaitsekonventsiooniga ühinemine 2006. a on hoogustanud vaimse kultuuripärandi alaseid tegevusi. Aktiviseerunud on mitmed ühise identiteediga kultuuriruumid, kellele on oluline oma pärimuskultuuri väärtustamine ning hoidmine. Nende kogukondade toetuseks on loodud kultuuriministeeriumi poolt kultuuriruumide programmid, mida hetkel on seitse. Lisaks toetatakse väiksemaid valdkondlikke institutsioone. Alates 2010. aastast on avatud Eesti oma vaimse kultuuripärandi nimistu, kuhu kogukonnad saavad esitada enam kui kahe inimpõlve vanuseid elavaid traditsioone, kombeid ning tavasid.

Tugevused	Võimalused
Rahvakultuuriga tegelejate osakaal ühiskonnas on märkimisväärselt suur ja tõusutrendiga. Positiivne maine, valdkond on populaarne.	Seltside ja teiste vabakonna algatuste potentsiaali laiem kasutamine. Kultuuriühenduste rolli suurendamine. Ühiskonna avatus uutele tegevustele (taasleititud vana). Seltside ühistegemise traditsiooni sidumine kooliharidusega.

<p>Laulu ja tantsupeo protsessis osalejate pidev kasv. Oluliste riiklike tugiinstitutsioonide (Rahvakultuuri Keskus, Laulu- ja Tantsupeo SA) olemasolu ja traditsiooni jätkumiseks loodud riiklik tugisüsteem.</p> <p>Väljakujunenud ning asjatundlike juhendajatega organisatsioonide võrgustik. Valdkonna katusorganisatsioonide, üleriigiliste keskseltside, pikaajaline professionaalne toimimine. Missioonitundeline personal – liidrid. Organisatsioonide hea juhtimistava.</p> <p>Riikliku toetussüsteemi olemasolu erinevatele kultuuriruumide programmidele ning tugistruktuuridele.</p> <p>Vaimse kultuuripärandi väärtustamine kohalikul, riiklikul ja rahvusvahelisel tasemel (UNESCO).</p> <p>Spetsialistide koolitamine kutse- ja kõrgkoolides. Täiendusõppe võimalused nii formaal- kui mitteformaalhariduses.</p> <p>Mitmetes valdkondades on loodud kutse kvalifikatsiooni süsteem.</p> <p>Rahvakultuuri (ala)valdkondlike arengukavade olemasolu toetab pikemaajalist eesmärgistatud tegevust.</p> <p>Valdkondliku omaalgatuse toetamise süsteem (KULKA).</p> <p>Rahvakultuuri andmekogu annab sisendi riiklikusse statistikasse.</p> <p>Valdkonna esindajad kaasatakse regulaarselt kultuuripoliitika kujundamise ja elluviimise protsessidesse.</p>	<p>Euroopa Liidu erinevad meetmed arvestavad valdkonna eripära ja vajadusi.</p> <p>Kultuuriturismi areng, sise- ja välituristide arvu suurenemine.</p> <p>Kultuuriettevõtlus ja IKT kasutamine loob uusi võimalusi valdkondlikuks arenguks.</p> <p>Uues rahvusvahelistunud majanduses ja globaliseerumisprotsessis tõusevad väikekultuurid (nt Kihnu, Seto leelo, laulu-ja tantsupeo traditsioon) veelgi enam esile.</p> <p>Rahvaloenduse andmetel suur hulk murdekeelte kõnelejaid.</p> <p>LTP kui rahvusliku identiteedi väljenduse tippündmus.</p> <p>Professionaalsete uuringute tellimine rahvakultuuri mõjust ühiskonnale ja ühiskondlikele suhetele sh majandusele.</p>
Nõrkused	Ohud
<p>Vananevad juhendajad, liidrite ja kvalifitseeritud spetsialistide vähesus, madal palgatase.</p> <p>Erinevate organisatsioonide ja institutsioonide koostöö on vähene.</p> <p>Alternatiivsete rahastamisvõimaluste ebapiisav kasutamine.</p> <p>Valdkonnas tegutsejate majandusalaste teadmiste ja kogemuste puudulikkus. Nõrgad turundusoskused, ei osata hinnata oma tegevuste mõju.</p> <p>Avalik-õiguslikus meedias ei ole piisavalt huvi valdkonna kajastamise vastu.</p> <p>Kaasaegse tantsuväljaku puudumine.</p>	<p>Väärtushinnangute muutumine tarbijakeskseks, sotsiaalsete sidemete nõrgenemine ning põlvkondliku järjepidevuse kadumine.</p> <p>Seltsitegevuse vähene väärtustamine ühiskonnas.</p> <p>Tehnoloogia arenemisega kaovad põlised teadmised ja oskused.</p> <p>EL direktiivid ei pruugi olla vastuvõetavad igas riigis.</p> <p>Uue tehnoloogiaga kaasas käimine on kallis.</p> <p>Väheneb kultuuriruumide elanike arv.</p> <p>Väike majanduskasv mõjutab kultuuritarbimist.</p>

<p>Kultuuriruumides terviklike arengustrateegiate vähesus.</p> <p>Rahvakultuurivaldkondade katusorganisatsioonidel puudub kindlus riikliku toetuse stabiilsuse osas.</p> <p>Valdkonna tegutsevate spetsialistide motivatsioon kutse taotlemiseks on väike. Palgatase ei sõltu sageli kvalifikatsioonist. Kultuurivaldkonna juhtidel on nõrgad majanduslikud, finantsilised, turunduslikud ja juriidilised baastadmised.</p> <p>Valdkonna laiem analüüsimine on puudulik, mõju uuringuid on vähe. Puudulik valdkondlik statistika.</p> <p>Valdkonnas madal palgatase, min palga kokkulepped puudutavad vaid riigi kultuuri asutusi.</p> <p>Tööjõu puudus Rahvakultuuri Keskuses (andmekogude haldamine, info töötlemine, arendustegevus jne).</p>	<p>Vähe töökohti regioonides, KOV väikesed, madal võimekus.</p>
--	---

Ohtude maandamiseks vajalikud tegevused

- 1) Rahvakultuuri andmekogu tehniline täiustamine annab tulemused juhendajate vanuste kohta, kes jäävad lähiperioodil põhitööst kõrvale. Seejärel saab hakata koostama valdkonna spetsialistide vajadust ülikoolidele.
- 2) Koostöölepete sõlmimine maakondlikul tasandil.
- 3) Koolitusmahtude ning – teemade suurendamine Rahvakultuuri Keskuses valdkonna töötajate pädevuse tõstmiseks.
- 4) Tantsuväljaku rajamine Tallinna lauluväljaku territooriumile – laulu- ja tantsupidu ühel territooriumil annab kauges perspektiivis majanduslikku kokkuhoidu teenuste ostmisel.
- 5) Kaasabi osutamine kultuuriruumidele piirkondlike arengukavade koostamiseks, mille kaudu suudetakse näha piirkonna arengu terviklikku pilti. Üheks eesmärgiks on ka uute kultuurivaldkonna töökohtade loomine piirkondades.
- 6) Partnerluspõhimõtete süsteemi loomine riiklikku tegevustoetust saavate organisatsioonidele, mis looks kindluse riigi poolese toetuse saamiseks ning määratleb vastutuse valdkonna arendamisel.
- 7) Valdkondliku statistika suurendamine, mõju uuringute koostamine (tellimine) erinevatele programmidele. Selgitatakse välja rahastamise reaalsed vajadused.
- 8) Kutse kvalifikatsiooni süsteemi tõhustamine, eesmärgiga vääriliste oskuste eest vääriline palk põhimõttel.
- 9) Rahvakultuuri Keskuse ees seisvate lisaülesannete täitmiseks luua vajalikud ametikohad.

Muinsuskaitse

Eestis on rikkalik kultuuripärand, millest osa on riikliku kaitse all. 2013. a lõpu seisuga on meil 26 575 kultuurimälestist (arheoloogia-, ehitis-, kunsti-, tehnika- ja ajaloomälestised kokku, kõik kantud riiklikkusse kultuurimälestiste registrisse register.muinas.ee). Terviklike keskkondade väärtustamiseks on loodud 12 muinsuskaitseala, lisaks on Eestis kaks UNESCO maailmapärandi nimistusse kuuluvat objekti.

Muinsuskaitsealast tööd korraldab Kultuuriministeeriumi valitsemisalas Muinsuskaitseamet (MKA). Muinsuskaitseametiga sõlmitud halduslepingute alusel täidavad muinsuskaitsealaseid riiklikke kohustusi oma haldusterritooriumil ka mitmed omavalitsused (Tallinn, Tartu, Pärnu, Haapsalu, Narva). Sarnast koostööd on võimalik teha muuseumidega (eeldab seadusemuudatust).

Inim- ja rahaliste ressursside nappuse tõttu valitseb valdkonnas vähene haldussuutlikkus. Kohustused on peamiselt mälestiste omanike kanda ning rahalised vahendid neid kompenseerida on liiga väikesed. See loob negatiivset kuvandit ja takistab valdkonna arengut. 2007-2010 kärbiti omanikele mõeldud toetuseid 55% ulatuses – see vahe vajab katmist, et tagada mälestiste säilimine. Samuti vajavad ülevaatamist riigiameti struktuur ja kohustused ning valdkonda reguleerivad õigusaktid.

Erinevad riiklikud toetusprogrammid on end õigustanud ning sarnaselt vajab väljatöötamist uus toetusprogramm, mis tegeleks sihitult teatud aktuaalse, enam tähelepanu ja koordineeritud tegevusi vajava alamvaldkonnaga. Paremat koostööd vajab ka riigi kinnisvarastrateegia rakendamine – riigile kuulub 443 kultuuriväärtuslikku hoonet.

Tugevused	Võimalused
<p>Mitmekesise pärandi olemasolu.</p> <p>Aktiivse kolmanda sektori ja toetavate valdkondade (nt muuseumid, Keskkonnaamet, Riigimetsa Majandamise Keskus) olemasolu, teema laiapõhjalisus.</p> <p>Missioonitundega pühendunud töötajad.</p> <p>Tugev koostöö rahvusvaheliste organisatsioonidega (UNESCO) ja ekspertorganisatsioonidega (ICOMOS, ICCROM, ICOM, DOCOMOMO).</p> <p>Kohalike omavalitsuste kaasatus (miljööalad, halduslepingud MKA-ga).</p> <p>Riiklike toetusprogrammide olemasolu (mõisakoolid, pühakojad, maa-arhitektuur).</p> <p>Kaitsestrateegiatega nihkumine objektikeskselt keskkonna väärtustamisele.</p> <p>Erialahariduse olemasolu (akadeemiline ja kutsehariduse tasand, täiendkoolitused).</p> <p>Mälestiste restaureerimisse panustavad nii riik, KOVid kui eraomanikud. Paljud silmapaistvad mälestised hiljuti põhjalikult restaureeritud.</p>	<p>Valdkondade- ja asutustevahelise sidususe kasvatamine (keskkonnakaitse, muuseumid, RKAS, KOVid).</p> <p>Välisvahendite kaasamine - suurem rahastus.</p> <p>Olemasoleva rahvusvahelise teadmise / kogemuse aktiivsem kasutamine Eestis (konventsioonid, koostöö jm).</p> <p>Ühiskonnas palju tähelepanu säästva arengu teemadel (muinsuskaitse kui osa keskkonnast, taaskasutus jms).</p> <p>IT areng - suuremad kultuurist osa saamise võimalused, uurimisvõimalused. Sellega seoses kultuurimälestiste registri arendamine nii ametniku kui kasutaja vaates</p> <p>Seadusandluse muutmine (eri kaitsereežiimid vm meetmed; tegevuslubade süsteemi muutmine kvaliteedi tagamiseks).</p> <p>Ühineda ja rakendada Euroopa maastikukonventsiooni, veealuse kultuuripärandi kaitse konventsiooni.</p> <p>Erinevate toetuskeemide rakendamine mälestiste omanikele.</p> <p>Muinsuskaitsealaste väärtuste ära kasutamine majandusliku eelisena (nt turismi kontekstis).</p>
Nõrkused	Ohud
<p>Alamehitatus (igas maakonnas on üks järelevalveinspektor, 10x väiksem kui keskkonnakaitstes), sellest tulenevalt vähene haldussuutlikkus.</p>	<p>Toetused ei ole proportsioonis piirangutega.</p> <p>Alamehitatus takistab strateegiliste suundade elluviimist.</p>

<p>Maakonniti kõikuv kompetents, keeruline leida teatud spetsialiste teatud piirkondades.</p> <p>Avariiliste või halvas seisus ehitismälestiste suur osakaal.</p> <p>Kultuurimälestiste nimekiri ei kajasta muutunud väärtushinnanguid ega peegelda tasakaalustatult meie ajaloo olulisemaid protsesse.</p> <p>Akadeemilise taustsüsteemi puudulikkus (uurimisinstituudi ja alusuuringute puudumine). Restaureerimisalase kutsehariduse ebahühtlane tase. Sellest tulenevalt vähe valdkondlikke alusuuringuid, tehakse üksikotsuseid.</p> <p>Mälestise omanike õigused ja kohustused ei ole tasakaalus.</p> <p>Muinsuskaitseadusele alternatiivsete kaitsemeetodite puudumine (planeeringud).</p> <p>Õiguslase ja majandusliku kompetentsi puudulikkus valdkonna sees. Puudub oskus muinsuskaitselisi väärtusi majandusliku eelisena ära kasutada (nt turismi kontekstis).</p> <p>Valdkonna vastuoluline maine. Puudulik teavitus- ja haridustöö. Kultuurimälestiste tähistamine on ebapiisav.</p>	<p>Ebaprofessionaalsus restaureerimises, projekteerimises; kvaliteetse tööjõu nappus, tegevusloaga ettevõtjate töö ebahühtlane kvaliteet.</p> <p>Ääremaastumine, parandi kasutus väheneb (eriti maapiirkondades) -> KOVide vähene võimekus piirkondliku parandiga tegelemisel, ministriumile tähendab see hulka vähemvõimekaid partnereid.</p> <p>EL direktiivide mõju - mõju traditsioonilistele materjalidele ja tehnoloogiatele (parandiaspekti mitteamestamine nt energiatõhususe regulatsioonides).</p>
--	---

Ohtude maandamiseks vajalikud tegevused

- 1) Muinsuskaitseadusest tulenevate kitsenduste ja omanikele mõeldud toetuste vahel parema tasakaalu tagamiseks on kavas omanikele mõeldud toetusmeetmeid muuta.
- 2) Avariiliste või halvas seisus ehitismälestiste osakaalu vähendamisele aitab kaasa nii eelmises punktis toodud toetuste kavandatud suurendamine kui ka uute, spetsiaalselt probleemsete mälestise liikidega tegelemiseks mõeldud uute toetusprogrammide võimalik rakendamine, samuti välisvahendite võimalik kaasamine ja valdkonna parem lõimimine teiste strateegiliste dokumentidega.
- 3) Seni mälestiste omanike kanda olevad teatud kohustused vajaksid muinsuskaitseaduse muutmisega kas osaliselt või täielikult katmist riigi poolt, nt muinsuskaitsealine järelevalve ja arheoloogilised eeluuringud.
- 4) Haldus- ja nõustamisvõimekuse tõstmiseks ning paremaks strateegiliseks planeerimiseks analüüsitakse riigiameti struktuuri ja tegevusi, leitakse võimalusi laiapõhjalisemaks koostööks sidusvaldkondadega (muuseumid).
- 5) Kohaliku kompetentsi kasvatamiseks on vajalik Eesti ekspertide suurem kaasamine rahvusvahelises erialases koostöös.

2. Tulemusvaldkond: sport

Sport on Eestis detsentraliseeritud ja spordiorganisatsioonid on oma otsustes iseseisvad. Spordi katusorganisatsiooniks on Eesti Olümpiakomitee. Kultuuriministeeriumi alluvusse ei kuulu otseselt ühtegi riiklikku spordiorganisatsiooni. Samas on ministeerium Tehvandi Tervisspordikeskuse SA üks asutajatest ning Jõulumäe Tervisspordikeskuse SA ainuasutaja. Spordi osakaal ministeeriumi eelarves on ligikaudu 10%.

Eesti Spordiregistri (ESR) andmetel on Eestis 08.01.2014. aasta seisuga 3 448 kutsetunnistusega treenerit ning 2 186 spordiorganisatsiooni: 1 989 spordiklubi, 114 spordiühendust, 63 spordialaliitu, 19 maakonna ja linna spordiliitu ja 1 rahvuslik olümpiakomitee Lisaks on EHIS-es registreeritud veel ka 298 spordikooli (EHIS-es kinnitatud spordi valdkonna õppekava omavad huvikoolid). Harrastajate arv on viimastel Eestis kasvanud. Spordiklubidesse kuulub 31.12.2012. aasta seisuga 130 839 spordiharrastajat (ca 10 % elanikkonnast), sh 76 066 kuni 19-aastased noored. ESR andmetel on 2014. aasta alguses Eestis ligikaudu 2 400 spordiobjekti ja liikumispaika.

Liikumisharrastusega (2 x nädalas a 30 min) tegeleb 2012. aasta Tervise Arengu Instituudi andmetel vähemalt 35,6% tööealisest elanikkonnast (2010 - 36,3%). 2013. aasta sügisel Ühendus Sport Kõigile poolt läbiviidud uuringu kohaselt on regulaarselt liikuvate inimeste osakaal 39%.

Eesti on olnud edukas rahvusvaheliste suurvõistluste korraldaja. Viimastel aastatel on Eestis toimunud järgmised võistlused: tõstmise juuniorite EM 2013, korvpalli U20 EM finaaltourniir 2013, kergejõustiku U20 EM 2012 ning iluuisutamine EM 2010. Järgnevateks aastateks on Eestile antud juba korraldamisõigus järgmisteks võistlusteks: kergejõustiku U23 EM 2015, jalgratta maanteeõidu EM 2015, iluuisutamise juuniorite MM 2015 ning laskmise EM 2016. Eesti sportlased võidavad rahvusvahelistelt tiitlivõistlustelt keskmiselt üle 100 medali (2013 – 132, 2012 – 125, 2011 – 126,), millest umbes 10% on klassikaliste olümpiaalade medalid.

Eestis ei ole peamiselt noortetreeneritele tagatud riigipoolsed sotsiaalsed garantiid, kuigi nende isikute panus Eesti spordi arengusse on märkimisväärne. Prioriteediks lähtuvalt hetkeolukorra analüüsist on noortesportile eraldatavate vahendite kasv, seda eelkõige 5-7 taseme noortetreenerite töötasu küsimuse lahendamine. Eesmärk on rahalise toetusmehhanismi loomine spordiklubidele ja -koolidele laste- ja noortetreenerite paremaks tööle rakendamiseks.

Tugevused	Võimalused
<p>Liikumisharrastusega regulaarselt tegelevate inimeste arvu stabiilne kasv. Sellele on kaasa aidanud liikumisharrastuse strateegilise arengukava 2011-2014 raames läbi viidud sportlikku eluviisi järgima kutsuvad meediakampaaniad, vastava kirjanduse väljaandmine, ning tegevustoetused liikumisharrastusele.</p> <p>Järjepidevalt uueneva spordiregistri olemasolu. Eesti spordiregister on riigi infosüsteemi kuuluv spordi andmekogu, mille eesmärk on sporditegevuse korraldamise, juhtimise ning sporditegevuses osalemise tõhustamiseks arvestuse pidamine Eesti spordiorganisatsioonide, spordikoolide, spordiehitiste ja treenerite üle.</p> <p>Riigieelarveliste vahendite jaotamiseks on kindlad kriteeriumid. Kehtestatud on põhimõtted, mille täitmise alusel on spordiorganisatsioonidel võimalus kvalifitseeruda riigieelarvelisele toetusele.</p>	<p>Spordi laiapõhjalisem sidumine teiste valdkondadega (näiteks lõimimine, turism, sotsiaalvaldkond). Koostöö tõhustamine Sotsiaalministeeriumiga, et panustada senisest enam liikumisharrastusse ja inimeste teavitamise</p> <p>Programmi „Erasmus+“ raames toimuvates projektides osalemine ning teiste riikide praktikate uurimine ja kasutamine.</p> <p>Senisest enam tuua Eestisse rahvusvahelisi võistlusi, sest suurvõistluste korraldamine Eestis avaldab positiivselt mõju nii sotsiaalses kui ka majanduslikus mõõttes. Selleks on vajalik spordiorganisatsioonide esindajate kuulumine ja aktiivne osalemine rahvusvahelistes organisatsioonides.</p>

<p>Eesti korraldab igal aastal edukalt mitmeid kõrgetasemelisi rahvusvahelisi turniire, maailmakarikaetappe ja muid olulisi võistlusi.</p> <p>Euroopa Liidu kutsenõuetele vastava 8-tasemelise treenerite kutsesüsteemi olemasolu. Kutsega treenerite töötamine spordisüsteemis tõstab usaldusväärset nii lastevanemate kui ka täiskasvanud harrastajate hulgas. Arvuliselt on kutsetunnistuse omandanud treenerite arv pidevalt kasvanud.</p>	<p>Ühiskondlike organisatsioonide ja spordiühenduste panustamine Eesti spordi arengusuundade väljatöötamisel. Eesti sport 2030 dokumendi loomise eesmärgiks on kirjeldada liikumisharrastuse ja tippspordi peamised arengusuunad.</p> <p>Liikumisaasta kaudu tõsta 2014. aastal veelgi avalikkuse ja inimeste teadlikkust liikumisest ja osalusaktiivsust liikumisharrastuse üritustel. Võimalus kaasata protsessi ka teisi ministeeriume ja meedia ning jätkata seda koostööd ka järgnevatel aastatel.</p>
Nõrkused	Ohud
<p>Liigne bürokraatia ja riiklikul tasandil mitmete tegevuste koordineerimatus, mis mõjutavad oluliselt ka spordiga tegelevaid noori ning neile suunatud programmide jätkusuutlikkust.</p> <p>Suuremale hulgale regulaarselt spordiga tegelevatele noortele ja liikumisharrastusega regulaarselt tegelevatele inimestele ei ole tervisekontroll endiselt kättesaadav.</p> <p>Paljud treenerid töötavad vabatahtlikkuse alusel või saavad stipendiumi, mis ei taga sotsiaalset kaitset ja ei pruugi alati olla kooskõlas maksuseadustega.</p>	<p>Väheneb usk ausasse sporti. Sporditulemustega manipuleerimine ja doping mõjutavad negatiivselt inimeste suhtumist. Selle tulemusena võib väheneda nii inimeste huvi spordiga tegelemise, spordi jälgimise aga ka spordi toetamise vastu.</p> <p>EL 2014-2020 eelarveperioodi eesmärkide saavutamisel, kus peamine eesmärk on hõive tõstmine ja üks peamisi probleeme tervisest tulenevate probleemide tekkimine hõivest väljalangemisel, ei ole arvestatud spordi ja liikumisharrastuse rolli arvestades tööealise elanikkonna vähenemist ja vananemist riigis.</p> <p>Üks suuremaid spordi valdkonna rahastajaid on kohalikud omavalitsused. Nende toetus spordile on viimastel aastatel vähenenud. Oluliselt on kasvanud spordiobjektide ülalpidamiskulud, mis jätab sporditegevusteks vähem raha.</p> <p>Demograafiline olukord. Rahvastik väheneb ja vananeb. See mõjutab nii noorsportlaste, tipp sportlaste kui ka nende treenerite kandepinda, mis omakorda avaldab aastate pärast negatiivset mõju Eesti sportlaste esinemisele tiitlivõistlustel.</p>

Ohtude maandamiseks vajalikud tegevused

- 1) Eesti spordisüsteemi üks valupunkte puudutab treenereid, nende töö vähest väärtustamist ja töö tasustamise ebakindlust. Treeneri staatus on ebamäärane, nad ei ole enam treener-pedagoogid, vaid pearahal põhinevates spordiklubides teenuste pakkujad, kellel sageli puuduvad sotsiaalsed garantiid. Noortega tegelevate 5-7 kutsetasemega treenerite probleem vajaks riigi tasandil jätkusuutlikku lahendust, et kindlustada spordivaldkond vajaliku inimressursiga, kes aitaksid kasvatada noortes spordiarmastust ja arendaksid nende kehalisi võimeid ning oskusi, mis omakorda aitab suurendada sporti harrastavate inimeste arvu ja ellu viia riigi huvi spordi edendamisel.
- 2) Jätkuvalt panustatakse võitlusesse dopinguga ning sporditulemustega manipuleerimise vastu, milleks tõstetakse ennekõike sportlaste, treenerite ning teiste taustajõudude teadlikkust.
- 3) Oluline on laste eluks vajaliku ujumisõppe tagamiseks ujumise algõpetuse programmi vahendite suurendamine lähiaastatel. Praegu katab Kultuuriministeeriumi toetus 1/3 ning kohalike omavalitsuste toetust 2/3 kogu programmi üldmaksumusest.

- 4) Eestis viiakse igal aastal läbi üha enam rahvusvahelisi tiitlivõistlusi ja rahvusvahelise tasemega spordiüritusi. Järgnevatel aastatel on oluline vahendite suurenemine nende võistluste kõrgetasemeliseks läbiviimiseks.
- 5) Liikumisharrastuse strateegilise arengukava 2010-2014 ja Liikumisaasta 2014 eesmärgiks on lähitulevikus kasvatada regulaarselt liikumisharrastusega tegelejate arvu 45%-le. Selleks tuleb koostööpartneritega veelgi enam viia läbi erinevaid liikumisharrastust propageerivaid üritusi ja tagada nende läbiviimiseks piisavate vahendite olemasolu.

3. Tulemusvaldkond: lõimumine

Kokku elab Eestis ligi 190 rahvuse esindajaid. 69% elanikkonnast on rahvuselt eestlased, 25% venelased, 2% ukrainlased, 1 % valgevenelased ning 0,8% soomlased. Rahvastikuregistri 01.01. 2014 andmete kohaselt elab Eestis 1 354 679 elanikku, kellest 1 238 842 on Eesti kodanikud. Kehtiva elamisloa alusel elab Eestis 88 365 määratlemata kodakondsusega isikut¹¹. Teiste riikide kodakondsusega isikutest on kõige suurem osakaal Venemaa Föderatsiooni kodanikke (93 415), kellele järgnevad Ukraina kodakondsusega isikud (5 754). EL kodanikest elab Eestis enim Soome kodanikke (5 660). 2013 sai naturalisatsiooni korras Eesti kodakondsuse 1314 isikut.

Eesti ühiskonna areng ja riigi poliitiline ning sotsiaal-majanduslik olukord arengukava koostamise hetkel on lõimumisvaldkonnas päevakorda tõstnud vajaduse paindlikuks ja rohkem erinevaid vajadusi arvestavaks lähenemiseks tegevuste planeerimisel ja elluviimisel, eesmärgiga suurendada inimeste motivatsiooni lõimumiseks. Lisaks lõimumise institutsionaalsetele rõhuasetusele – kodakondsus, riigikeel, ühtne haridussüsteem – on vaja enam tähelepanu pöörata protsessi sotsiaalsele mõõtmele. Kuna lõimumine saab toimuda vabatahtlike isiklike valikute ja motivatsiooni toel, on riigi ülesandeks kujundada välja lõimumist toetav institutsionaalne raamistik, kuhu on lisaks avaliku sektori organisatsioonidele, sh kohalikud omavalitsused, kaasatud ka kodanikeühendused ja eraettevõtted.

Tugevused	Võimalused
<p>Laialdane sihtrühmade, KOV-ide, valitsus- ja rakendusasutuste kaasamine uue arengukava ja poliitika planeerimisse.</p> <p>Eesti keele oskuse paranemine sihtrühma hulgas.</p> <p>Eesti keele õppimise võimaluste loomine ja kohanemisprogrammide rakendamine uusimmigrantidele, mis loob eeldused vananeva ja väheneva rahvastiku tingimustes riigi majanduskasvu säilitamiseks ja Eestisse kvalifitseeritud tööjõu leidmiseks, olemasoleva inimvara optimaalset rakendamiseks ja kaasamiseks ühiskonnaelu protsessidesse.</p> <p>Määratlemata kodakondsusega isikute arv väheneb. Eesti Integratsiooni Monitooring 2011 viitab, et kasvanud on Eesti kodakondsuse taotlemise soov määratlemata kodakondsusega Eesti elanike seas.</p> <p>Rahvusvähemuste kultuuriühenduste olemasolu ja pikaajaline toimimine. Sihtrühma aktiivse osa motiveeritus panustada lõimumisse.</p>	<p>Tõhustada erinevate sektorite vahelist koostööd (KOV, erasektor, vabäühendused) lõimumisvaldkonna eesmärkide elluviimisel ja siduda erinevaid valdkondi lõimumisega (sport, kultuur, huvitegevus, teadus, ettevõtlus jne) senisest enam.</p> <p>Venekeelsete gümnaasiumite osaline üleminek eestikeelsele õppele, sellega seonduva kommunikatsiooni ja erinevate valdkondade kaasatuse suurendamine reformi läbiviimisel. Interaktiivsete õppevormide kasutamise suurendamine eesti keele õppes. Töötada välja keeleõppe programme piiratud õpi- ja praktiseerimisvõimalustega inimestele.</p> <p>Arendada rahvuskultuuri ja vähemusrahvuste organisatsioonidest välja aktiivsed ning autonoomsed panustajad ühise kultuuriruumi tekkesse läbi koolituse ja süsteemse arendustöö ning eri keelelis-kultuurilise taustaga organisatsioonide koostöö.</p>

¹¹ PPA andmete kohaselt oli 01. 01.2014. a seisuga määratlemata kodakondsusega isikuid Eestis 91 288.

<p>Valdkondliku arengukava ja EL-i uue finantsperioodi rõhuasetus lõimumise laiemale kontekstile toetamiseks inimeste võimekust osaleda tööturul.</p>	<p>Lõimumiskava ja EL-vahendid on keskendatud kõikide rühmade ülesele ja ühisele eesmärgile suurendada osalust tööturul ning võimaldavad inimesi seeläbi laiemalt lõimumisprotsessi kaasata, pöörates suuremat rõhku ka naturaliseerunud elanikele ja etnilistele eestlastele.</p>
Nõrkused	Ohud
<p>Integratsioon kui valdkondade ülene poliitikavaldkond nõuab selget ja laialdast strateegilist planeerimist. Valdkonna hajusus võib takistada eri ametkondade ja koostööpartnerite kaasamist.</p> <p>Töötuse määr, s.o töötute osakaal kõigist tööturul aktiivsetest inimestest on teistest rahvustest inimeste seas kõrgem kui eestlaste seas, mis raskendab sihtrühma kaasamist poliitika elluviimisesse</p> <p>Erinevatest rahvustest noorte kaasamise võimekus kodanikeühendustesse, sh rahvakultuuriseltside tegevustesse on madal.</p> <p>Rahvuskultuuri seltsid ja vähemusrahvuste kultuuriühingud ei tunneta oma rolli ning on organisatsiooniliselt nõrgad.</p> <p>Erinevate eesti keele ja kodakondsusõppe vormide piiratus ning sihtrühmale suunatud teenuste vähene atraktiivsus.</p> <p>Ühtse kommunikatsioonivälja puudumine. Eesti infokanalite vähene kasutatavus Ida-Virumaal. Uusimmigrantidele tugiteenuseid pakkuvate inglisekeelsete infokanalite vähesus.</p> <p>Nõrgalt juurdunud avatuse ja võrdse kohtlemise seotud väärtushinnangud ühiskonnas laiemalt.</p> <p>Diasporaapoliitika vähene teadvustamine, vastutuse hajusus ning valdkonna alarahastatus.</p>	<p>Valdkonna kui kahepoolse protsessi mittetunnustamine, alarahastatus, nõrk koordinatsioon ja vastutuspiiride hajumine, mis ei võimalda poliitika eesmärke realiseerida. Negatiivsed kogemused tõrjuvad inimesi lõimumisvaldkonnast eemale.</p> <p>Suurenev sisseränne paneb riigile suurema koormuse pakkuda uussisserännanutele teenuseid ja kujundada nende kohanemiseks ja hilisemaks lõimumiseks soodsat väärtusfooni. Protsessi pikaajalisuse ja rändevoogude ettenägematuse tõttu on keeruline prognoose teha.</p> <p>Lõimumisvaldkonna ja rahvusküsimuste jätkuv politiseerimine valimisvõitluses, mis toob kaasa rühmade vastandumise ja nõrgestab valdkonnas tehtud edusamme.</p> <p>Riikliku rahastuse vähesus ja selle jagamise põhimõtted ei toeta eri rahvuskultuuride ja vähemuskultuuride sidusat arengut ühiskonnas, madaldab organisatsioonide võimekust ennast arendada, kaasata organisatsioonide töösse jätkusuutlikkuse tagamiseks noori. Eesti avalikkuse vähene teadlikus eri rahvuskultuuride seltside tegevuse kohta.</p> <p>Suur Vene kodakondsusega isikute arv Eestis, sh Ida-Virumaa piiriregioonis, keda on Vene Föderatsiooni kaasmaalaspoliitika sihtgrupina võimalik eraldada Eesti ühiskonnast veelgi enam.</p> <p>Tagasipöörduvatele Eesti kodanikele pakutakse vähe teenuseid, et toetada nende tagasisulandumist ühiskonda (nii sihtriigis kui Eestis).</p>

Ohtude maandamiseks vajalikud tegevused

- 1) Lõimumisvaldkonna eesmärkide saavutamine on pikaajaline ühiskondlik protsess, millesse on kaasatud suur hulk eri organisatsioone ning mille tegevused hõlmavad paljude ministeeriumite tegevusvaldkondi. Administratiivselt on riskiks vähene koordinatsioon eri institutsioonide vahel, mille tulemusena võib poliitika rakendamine olla ebatõhus. Poliitiliselt on riskiks poliitika järjepidevus ja võimekus seada valdkonna sihte valitsemistsüklistest pikemalt, samuti poliitika vähene tähtsustumine valitsuse agendas. Sihtrühma aspektist on riskiks seni elluviidud tegevuste lõppemine, nende mahu või kättesaadavuse vähendamine (näiteks keeleõpe), kuid eelkõige sisuline motivatsioonipuudus.

Riskide maandamiseks on vaja tihe koostöö eri ministeeriumite ja rakendusasutuste vahel, selgete vastutuspiiride loomine valdkonna tegevustes, valdkonnaüleste tegevuste süsteemne planeerimine ning lõimumiskava eesmärkide saavutamise ühtne juhtimine ja jälgimine asjassepuutuvate ministeeriumite poolt ühise lõimumiskava juhtkomitee ja juhtrühma ning korrapäraste lõimumismonitooringute kaudu. Sihtrühma motivatsiooni tagamiseks on vajalik kinnistada avalikkussfääris arusaama lõimumise tähtsusest, seda eriti ühtse riigipoolse sõnumina. Valdonna hajusus eeldab ka riskide maandamiseks Kultuuriministeeriumi kui valdkonda vedava ministeeriumi suuremat võimekust poliitikat kujundada ning koordineerida ja keskse poliitika elluviija, SA MISA kujunemist valdkonna kompetentsikeskuseks.

- 2) Valdonna eesmärkide saavutamine tugineb nii riigieelarvelisele kui ka Euroopa Liidu rahastamisele. Riski maandamiseks on vaja kujundada välja lõimumist tagavad teenused sellisena, et nad oleksid jätkusuutlikud ka väljaspool avaliku sektori finantseerimist.
- 3) Suuremat tähelepanu vajab lõimumispoliitika sidusus eelkõige diasporaapoliitikaga – seda nii Eesti diaspora tagasipöördumise kui teiste riikide kaasmaalaspoliitikaga Eestis. Ühistele väärtustele tugineva riigiidentiteedi loomine avalikkussfääris eri rahvusrühmade vahel võimaldab tagada Eesti ühiskonna sisemist sidusust ning turvalisust. Diasporaapoliitika vajab riskide maandamiseks selgemat planeerimist, sh pädevusjaotuste tasandil ning lisanduvaid vahendeid, et olla mõjus.

4. Organisatsiooni olukord ja arendamine ning seosed läbivate teemadega

- Ettevalmistusi on tehtud perioodi 2014-2020 struktuurivahendite kasutuselevõtuks lõimumise ja loomemajanduse valdkonnas. Protsessi koordineerimiseks on loodud finantsosakonnas välisvahendite eksperdi töökoht. Valminud on ministeeriumi kui struktuurivahendite rakendusasutuse tööprotseduuride kirjeldus, alustatud on rakendamise eest vastutavate teenistujate koolitamisega. Eesmärgiks on tagada kiire toetuse andmise tingimuste kehtestamine ministri määruse või käskkirjaga ja vahendite reaalne kasutuselevõtt. Loomisel on meetmete töörühmad. Tuleb jätkata personali koolitustega ning arendada ministeeriumi erinevate osakondade koostöömist struktuurivahendite tõhusaks kasutamiseks vastavalt tööprotseduuridele.
- Kultuuriministeeriumi koolitustegevuse eesmärk on personali võimekuse suurendamine teadmiste ja oskuste pidava täiendamise kaudu. Koolitustegevus on suunatud nii ministeeriumi kui haldusala asutuste tegevuste efektiivsuse tõstmisele. Alates 2013. aastast on alustatud haldusala asutuste keskse koolitustegevuse mahu suurendamist. Koolituste planeerimisel on võetud suund finants- ja õiguslaste kompetentside tõstmisele.
- Seoses Eesti Euroopa Liidu Nõukogu eesistumisega 2018. aasta esimeses pooles on ministeerium alustanud eesistumisega seotud personali vajaduste ja vajalike kompetentside kaardistamist. Eesmärgiks on personali võimalikult hea ettevalmistamine eesistumise edukaks läbiviimiseks kultuuri, spordi ja audiovisuaalvaldkonnas.
- Ministeeriumi töö paremaks korraldamiseks toimusid 2013. aastal personalivaldkonnas struktuurimuudatused, pidades silmas riigiabi, välisvahendite ja õigusabi teenuste paremat osutamist. Kultuuriministeeriumi haldusala asutuste tegevuse kestlikkuse ja arengu tagamiseks on jätkatud asutuste organisatsioonilist ümberkorraldamist leidmaks neile sobivaim tegutsemisvorm.
- Kultuuriministeerium peab oluliseks huvirühmade kaasamist ning nende teavitamist olulisematest tegevustest ja sündmustest nii erinevate meediakanalite vahendusel kui ministeeriumi kodulehe kaudu. 2014. aasta esimeses pooles võetakse kasutusele teiste ministeeriumidega ühtsetel alustel loodud veebileht, mis võimaldab informatsiooni paremini kuvada ning kodulehe kasutajatel seda mugavamalt leida. Sisekommunikatsiooni parendamiseks võetakse 2014. aastal kasutusele siseveeb.
- Kultuurist osasaamise parendamiseks ning kestlikuks arenguks toimub IT valdkonnas jätkuv kultuuripärandi digiteerimine.

- Etendus kunstide valdkonda on tulnud viimastel aastatel CO₂ kvooditehingutest soetusi, mille kogusumma on üle 3,7 miljoni euro. Selle raha eest on vahetatud mitmete teatrite kasutuses olevad prožektorid energiasäästlikumate vastu, mille tulemusena peaks vähenema õhkupaisatav heitgaaside kogus ning teatrite elektriarve. Samuti on soetatud vanade teatribusside asemele uued ning keskkonnasäästlikumad bussid.
- Paljude muinsuskaitsealuste objektide põhjalik restaureerimine ja ajalooliste linnapiirkondade korrastamine viimastel aastatel on muuhulgas oluline keskkonnahoid, kuna olemasolevate ehitiste rekonstrueerimine on enamasti säästlikum kui uute hoonete ehitamine, millega kaasneb ka vanade lammutamine ja utiliseerimine. Elamumajanduse pikaajalise energiatõhususe ning ka kultuuriväärtuste säilimise seisukohalt on oluline, et ehitiste rekonstrueerimisel seataks eesmärgiks energiasääst mitte ainult rekonstrueerimisjärgse energiatarbe seisukohast, vaid ka kasutatavate materjalide energiamahukuse ja tulemuse püsivuse seisukohast. Oluline on hoida olemasolevat hoonestust kasutuses - kui hoone on ehitatud selliselt, et seda on võimalik kasutada 100-500 aastat nagu paljude mälestiste puhul, on see ehitamisele kulutatava energia seisukohast säästlikum kui ehitada 50-75-aastase elueaga uusi hooneid.
- Puuetega inimestele kultuurist osasaamise parendamiseks on kultuuriasutusi renoveerides ja ehitades arvestatud füüsilise ligipääsetavuse võimaluste parendamist. Väljatöötamisel on lahendused kuulmis- ja nägemispuudega inimestele, et nad saaksid osa teatrite, kinode, muuseumide, raamatukogude jt asutuste pakutavatest teenustest.
- Lõimumise valdkonna ja kultuurilise mitmekesisuse tegevused, eelkõige arengukava Lõimuv Eesti 2020 meetmed, panustavad otseselt võrdsete võimaluste loomisse kõigile Eestis elavatele inimestele ühiskonnaelus osalemiseks sõltumata puude olemasolust, rahvuslikust, keelelisest, soolisest või vanuselisest kuuluvusest.
- Rahvakultuurisündmuste ja vaimse kultuuripärandi nähtuste toetamise kaudu aidatakse kaasa kultuuriturismi arengule Eesti erinevais paigus ning seeläbi kohaliku ettevõtluse elavdamisele regionaalselt. Samuti aitavad regionaalsele arengule kaasa üle-Eestilised raamatukogude ja muuseumide võrgud ja arendatavad avalikud teenused.
- Eestil on kahepoolseid kultuurikoostööleppeid ja –programme sõlmitud enam kui 40 riigiga üle maailma ning Eesti osaleb Kultuuriministeeriumi ja allasutuste või partnerite kaudu enam kui viieteistkümnelt rahvusvahelise organisatsiooni, foorumi ja koostööprogrammi töös. Eesti kultuuri rahvusvahelistumine ja eksport on hüppeliselt kasvamas. Selle protsessi toetamiseks on vajalikud institutsionaalne võrgustik arenduskeskuste, välismaal tegutsevate kultuuriesindajate ja teiste strateegiliste partnerite näol, rahaline tugi rahvusvaheliste projektide läbiviimiseks ning osalus nii rahvusvahelistes koostööprogrammides kui ka kahepoolsetes riikidevahelistes kultuurikoostöölepetes ja –programmides.